

TILBURG NOORD

GEBIEDSPERSPECTIEF

DEFINITIEF VASTGESTELD 16 DECEMBER 2024

Afbeelding omslag

Ontwikkellijn: Gezinsvriendelijke omgeving

Verbeelding omgeving basisschool Aboe el-Chayr met autovrije schoolomgeving en ruimte voor fietsen, wandelen, spelen en ontmoeten

COLOFON

Dit document is opgesteld door Urhahn | stedenbouw & strategie, in samenwerking met bewoners en wijkpartners uit Tilburg Noord, Felixx en Kickstad, in opdracht van Gemeente Tilburg, WonenBreburch en TBV Wonen.

STEDENBOUW
& STRATEGIE

felixx

KICKSTAD

**GEMEENTE
TILBURG**

WonenBreburch

TILBURG NOORD

GEBIEDSPERSPECTIEF

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD

1. INLEIDING	6	4. GEBIEDSPERSPECTIEF: EEN GROENE STADSWIJK	48
Waarom een gebiedsperspectief Tilburg Noord?		Groenblauwe structuur	
Samen met Noord		Duurzame mobiliteit	
Opzet van dit gebiedsperspectief		Stedelijke structuur en verdichting	
2. DE FOTO VAN NOORD	12	Gemengde stadswijk	
Goede start		Wonen in Noord	
Ruimte om te leven		5. REFLECTIE	86
Optimale kansen		Goede start	
Wereld die mij ziet		Ruimte om te leven	
Veilige omgeving		Optimale kansen	
Beleidsambities		Wereld die mij ziet	
3. GEBIEDSVISIE: PERSPECTIEFVOL & KANSENGELIJK NOORD	22	Veiligheid	
Veiligheid als basis		6. VAN GEBIEDSPERSPECTIEF NAAR UITVOERING	92
Leidende principes voor de gebiedsvisie		Ontwikkellijnen als basis	
Zes ontwikkellijnen voor Noord		Gebiedsagenda als sturingsinstrument	
Lang leve(n) (in) Noord		Prioritering	
Doorlopende leer- en werklijnen		Onderdelen van de uitvoeringstrategie	
Gezinsvriendelijke omgeving			
Buurt centraal			
Leven in de stadsnatuur			
Bestemming Noord			

Ontwikkellijn: doorlopende leer- en werklijnen
Verbeelding met zicht vanaf Benatzkystraat
richting Offenbachstraat, met de Werkplaats in het
KPN-gebouw opgenomen en levendige bedrijven
op de begane grond.

VOORWOORD

IN NOORD WERKEN WE SAMEN

Als wijkwethouder voor Tilburg Noord ben ik er trots op om dit voorwoord te schrijven voor het gebieds perspectief Tilburg Noord, een document waar door heel veel verschillende mensen hard aan is gewerkt. Ik schrijf dit voorwoord mede namens de corporaties WonenBreborg en TBV Wonen, met wie de gemeente Tilburg samen de handschoen heeft opgepakt om van Tilburg Noord een nog mooier gebied te maken.

Het toevoegen van ruim 5.000 woningen en veel voorzieningen is voor zowel de gemeente als de woningcorporaties uiteraard heel belangrijk, maar in dit gebieds perspectief laten we zien dat we op zoveel meer gebieden willen investeren in de wijken. Van het versterken van het Von Weberpark tot het stimuleren van werkgelegenheid in de buurt, en van de herontwikkeling van het Verdiplein tot het toevoegen en verbeteren van de onderwijsplekken in de wijk.

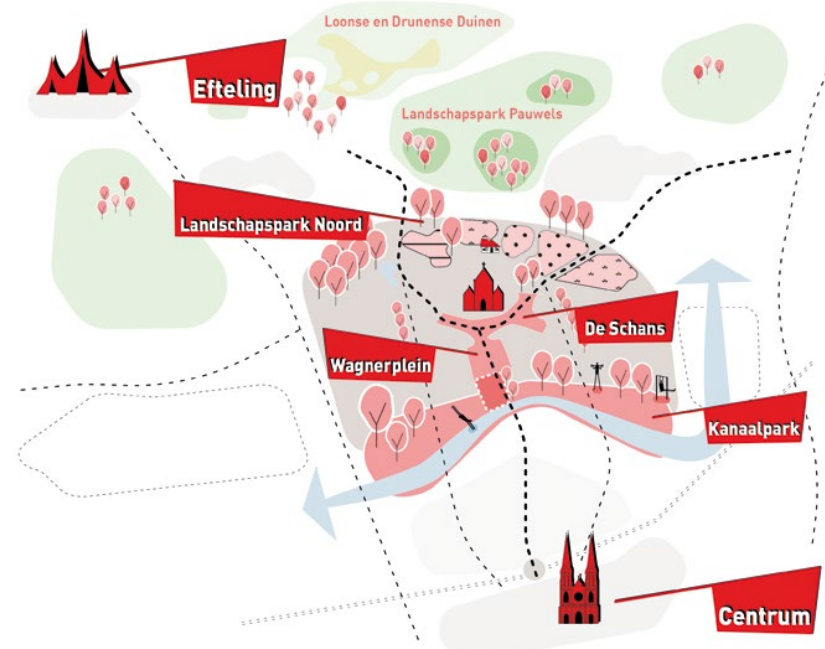
De ideeën en wensen die in het gebieds perspectief staan, komen voor een groot deel van bewoners, ondernemers en partners uit de wijk. Als ervaringsdeskundigen weten zij vaak het beste wat goed is voor de wijk. Zij hebben daarom tijdens verschillende momenten en manieren hun input kunnen geven. Een intensief project waar ik de mensen uit Tilburg Noord enorm voor wil bedanken.

Deze samenwerking met de wijk smaakt absoluut naar meer. Want hoewel de uitgave van dit gebieds perspectief een schitterende mijlpaal is, markeert het tegelijkertijd slechts een nieuw begin. Om te bepalen waar, wanneer en hoe de ontwikkelingen in de wijk gaan landen, is het belangrijk om met elkaar in gesprek te blijven, vertrouwen te hebben in elkaar en gezamenlijk uitvoeringsplannen te maken.

Alleen samen kunnen we dit toekomstbeeld voor Tilburg Noord werkelijkheid laten worden.

Rik Grashoff
Wijkwethouder Tilburg Noord

Noord op de kaart

1. INLEIDING

NOORD, EEN UNIEK STUK TILBURG

Tilburg Noord is in veel opzichten een bijzonder stadsdeel. Een eigenzinnig stadsdeel met veel culturen en veel gezichten. Een stadsdeel vlakbij de binnenstad, maar ook rustig 'aan de andere kant van het kanaal'. Een groen stadsdeel tegen landschapspark Pauwels aan. Noord kent pareltjes als De Schans en het Peerke Donders Paviljoen. Veel Tilburgers gaan naar het Wagnerplein, de weekmarkt, de Drieburcht of het Cobbenhagencollege. Heel veel mensen wonen al lang en met plezier in Noord en zijn trots op hun wijk. Maar Noord is ook een stadsdeel waar een deel van de inwoners weinig bestaanszekerheid ervaart, minder kansen heeft op de arbeidsmarkt, een lager vertrouwen heeft in de overheid en een verhoogd risico loopt om in de criminaliteit terecht te komen. Niet voor niets is Noord onderdeel van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid en hebben we een gezamenlijk Uitvoeringsprogramma Tilburg NoordWest dat integraal onderdeel uitmaakt van dit gebiedsperspectief.

WAAROM EEN GEBIEDSPERSPECTIEF TILBURG NOORD?

DE LEEFOMGEVING DOET ER TOE

Veel opgaven in Noord zijn maatschappelijk van aard. Een prettige leefomgeving kan bijdragen aan kansengelijkheid en verbetering van het welzijn en de leefsituatie van de bewoners. Dit gebiedsperspectief laat zien hoe de leefomgeving daaraan kan bijdragen en sluit naadloos aan op de aanpak uit het Uitvoeringsprogramma Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV).

GEBIEDSPERSPECTIEF ALS BASIS VOOR ONTWIKKELING

Tilburg heeft een grote woningbouwopgave. Tot 2040 moeten ongeveer 25.000 woningen worden gerealiseerd. De ambitie is om het grootste deel hiervan in het bestaande stedelijke gebied te realiseren. In de Update Stedelijke Ontwikkelingsstrategie Wonen is aangegeven dat de ambitie is om ruim 5.000 woningen en bijbehorende voorzieningen in Noord te realiseren. Deze (kwantitatieve) opgave wordt in dit gebiedsperspectief benut om de leefomgeving (kwalitatief) te verbeteren. Door de juiste woningen en voorzieningen op de juiste plek te ontwikkelen, kan worden bijgedragen aan de langetermijnstrategie vanuit het NPLV. Ook kan het bijdragen aan ambities zoals de mobiliteitstransitie, verduurzaming, het versterken van ontwikkelkansen en de sociale samenhang en het versterken van het groene karakter en de klimaatadaptie.

Maar alleen dit gebiedsperspectief is niet voldoende, realisatie van de ambities vraagt ook gerichte aandacht vanuit ander beleid en (sociale) programma's. Om alle ontwikkelingen in goede banen te leiden is dit gebiedsperspectief opgesteld; het bevat een handelingskader om in samenhang te kunnen sturen op alle projecten en programma's in Tilburg Noord.

SAMEN MET NOORD

VOORTBOUWEN OP KENNIS EN INZET

De kennis en ervaring van bewoners en ondernemers zijn onmisbaar voor de ontwikkeling van Tilburg Noord. Het doel van de participatie is een gedragen gebiedsperspectief. Het uitvoerige participatieproces rond dit gebiedsperspectief is een schakel in een doorlopende lijn die al eerder gestart is met de Agenda Sociaal 013, het wijkmanifest 'Op weg naar Nieuw Noord', de PACT-aanpak en doorbraakinitiatieven en het wijkgericht werken met gebiedsteams en wijkagenda's en het NPLV-Uitvoeringsprogramma. Ook bij de verdere uitwerking van het gebiedsperspectief en de uitwerking van deelprojecten wordt deze samenwerking met de buurten voortgezet.

PARTICIPATIE IN EEN VOGELVLUCHT

De participatie in het gebiedsperspectief voor Tilburg Noord was uitgebreid en divers. Om zoveel mogelijk mensen te spreken, zijn allerlei middelen ingezet.

- **Gebiedsteams:** Het gebiedsteam, bestaande uit bewoners, wijkprofessionals en omgevingsmanagers van de gemeente, heeft een belangrijke rol in het wijkgerichte werken en speelde een centrale rol binnen de participatie. Er is samen met hen nagedacht over het participatieplan en bijbehorende middelen. De groep kwam maandelijks samen om de voortgang te bespreken en input te geven.

Wijkmanifestatie Symfonie

- **Noordlabs:** Een reeks werksessies waarin een grote groep mensen uit verschillende disciplines én actieve bewoners samenkwamen om te brainstormen over het gebiedsperspectief. In de werksessies is gebruik gemaakt van allerlei werkvormen zoals tekenen, discussiëren en reflecteren.
- **Communicatie:** Er is een breed scala aan communicatiemiddelen ingezet om een zo groot mogelijke groep te bereiken, waaronder huis-aan-huisbrieven, website en posters in de wijk. De middelen zijn in begrijpelijk Nederlands en meertalig vormgegeven en verspreid met behulp van het gebiedsteam, ambtenaren en professionals van WonenBreborg, TBV Wonen en ContourdeTwern.
- **Informatiemarkten:** In de drie wijken zijn informatiemarkten georganiseerd om bewoners te informeren over het gebiedsperspectief en om inbreng te verzamelen. In deze informatiemarkten stond informatievoorziening, kennisdeling en ideevorming centraal.
- **Digitale enquête:** Een enquête op de website en via social media om breed input te verzamelen over de huidige situatie en ideeën te delen.

Noordlab in Wijkcentrum de Ypelaer

Straatgesprekken winkelcentrum Wagnerplein

Wijkmanifestatie in het VerHalenHuis

- **Peers-observing-peers:** Samen met actieve bewoners is een vragenlijst opgesteld die ze afnamen in hun eigen netwerk. Zo is input verzameld bij bewoners die niet zo snel hun gezicht laten zien bij de reguliere participatiemomenten. Actieve bewoners hebben hiermee zelf de regie genomen.
- **Ideeënbusen:** In ontmoetingsruimten van verenigingen en organisaties in de wijk, maar bijvoorbeeld ook bij de bakker en moskee zijn ideeënbusen geplaatst waarin mensen ansichtkaarten met ideeën konden posten.
- **Wijkmanifestaties:** Tijdens brede bijeenkomsten zijn de plannen toegelicht en verrijkt met de buurt. Bezoekers reflecteerden, dachten actief mee en via creatieve werkvormen is op een actieve wijze samen ontworpen.
- **Straatgesprekken:** Samen met ambtenaren, studenten en betrokken bewoners zijn straatgesprekken georganiseerd. Er is gekozen voor drukbezochte plekken zoals het Wagnerplein en het Verdiplein.

- **Noord viert feest:** Tijdens de viering van de Verjaardag van de stad in april 2024 zijn het gebiedsperspectief en de belangrijkste conclusies gepresenteerd.
- **Terugkoppeling:** In Wijkkrant Noord zijn het gebiedsperspectief en de conclusies uit de participatie op een laagdrempelige manier samengevat.

In het participatieverslag is een uitgebreidere terugkoppeling en reflectie van de participatie opgenomen.

Wijkmanifestatie Symfonie

Gesprekken met leden Noordlab

O PZET VAN DIT GEBIEDSPERSPECTIEF

Het traject van het gebiedsperspectief is gestart met de Foto van Noord en de beleidsambities (met als centrale vraag: wat weten we al?). De Foto van Noord omvat de oogst van de participatie: wat zijn volgens de bewoners en professionals uit de buurt de belangrijkste kwaliteiten en opgaven. Het beleidskader bevat puntsgewijs de belangrijkste beleidsambities. Samen vormen ze hoofdstuk 2. De kwaliteiten en opgaven in combinatie met de beleidsambities zijn het fundament voor de gebiedsvisie (hoofdstuk 3). De gebiedsvisie bevat de integrale visie voor de periode tot 2040 (hoofdstuk 3). Deze is ruimtelijk uitgewerkt tot een gebiedsperspectief waarin zowel Tilburg Noord als geheel als de afzonderlijke buurten (hoofdstuk 4) worden besproken. In hoofdstuk 5 wordt de koppeling gelegd tussen het gebiedsperspectief, de participatie en de GROW-waarden. In het afsluitende hoofdstuk worden de bouwstenen voor de uitvoeringsstrategie beschreven (hoofdstuk 6).

STATUS

Een belangrijk onderdeel van hoofdstuk 5 (en verder uitgewerkt in de buurtprofielen in het bijlagenboek) is de verdichtingsopgave en alles wat daarmee samenhangt. In het gebiedsperspectief is onderzocht of en hoe de opgave van minimaal 5.000 woningen in Noord op een kwalitatieve en evenwichtige manier kan worden gerealiseerd. Dit staat in tekst en beeld uitgewerkt met als belangrijk onderdeel een inventarisatie van potentiële bouw- en ontwikkellocaties.

Daarmee ligt er een antwoord dat de beoogde verdichtingsopgave realistisch is en geeft het gebiedsperspectief een handelingskader om in samenhang ambities en projecten voor de korte, middellange en lange termijn te realiseren. Het is echter nog geen formeel ruimtelijk plan en de gepresenteerde kaartbeelden geven (buiten de reeds lopende projecten) geen concrete bouwplannen aan. Verbeelde bebouwingsmassa's zijn indicatief.

Wanneer een locatie uit het gebiedsperspectief in de toekomst daadwerkelijk in aanmerking gaat komen als (bouw)project, zal de exacte plek van de ontwikkeling inclusief de omvang en effecten ervan pas definitief worden bepaald. Het gebiedsperspectief geeft nog geen inzicht op dat detailniveau. Dat geldt ook voor de lopende projecten, waarvan de status 'as is' in het gebiedsperspectief is over genomen maar de planontwikkeling zelf in veel gevallen nog loopt. Uiteraard gaat de gemeente in gesprek met de buurt en stakeholders uit de omgeving op het moment dat projecten of bouwplannen concreet worden.

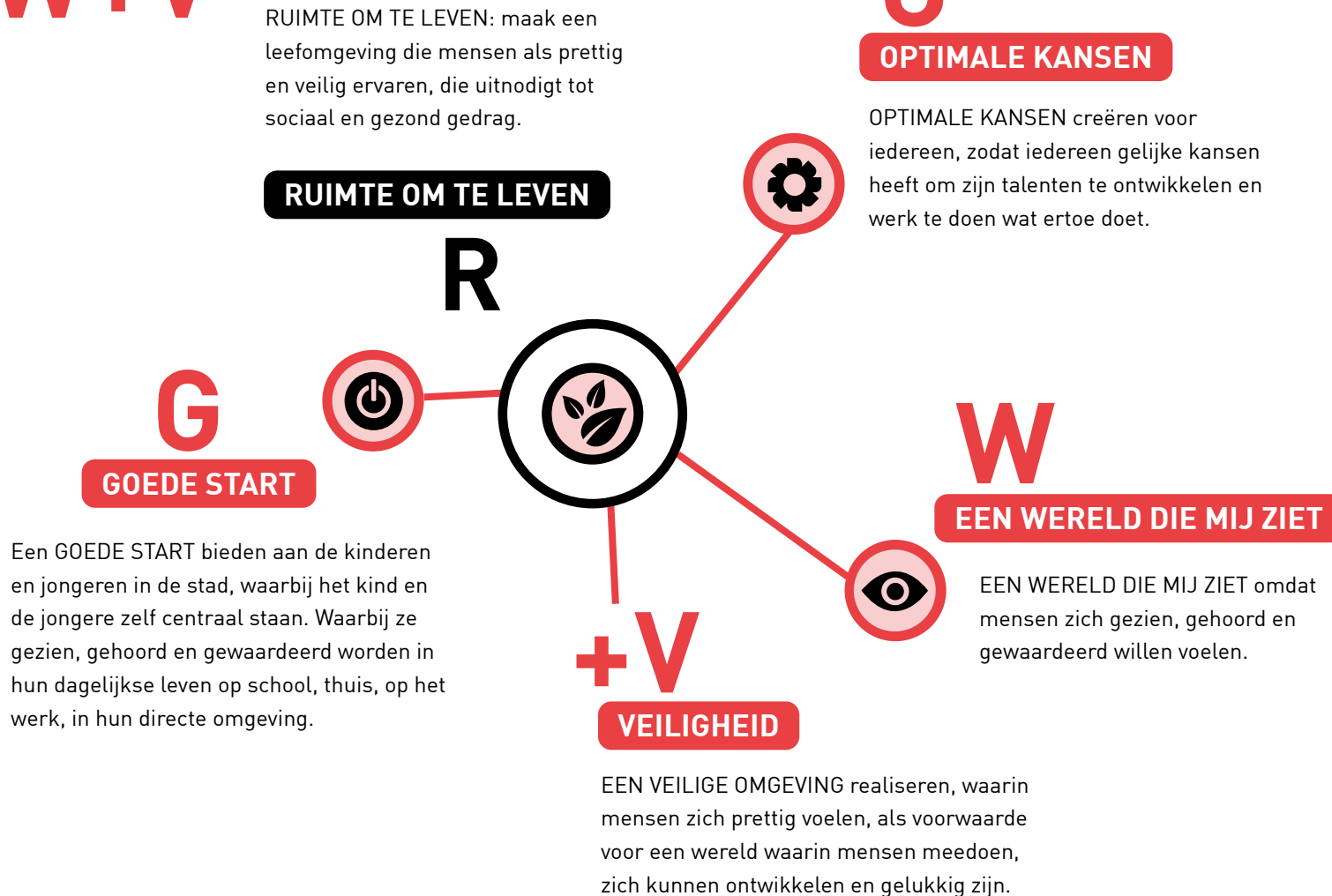
De verdichtingsstudie laat zien dat het toevoegen van 6.500 woningen mogelijk zou zijn in Noord. We kiezen ervoor in te zetten op een bovengrens van netto 5.500 woningen. Daarmee geven we ruim invulling aan de doelen van de stedelijke ontwikkelingsstrategie. Voor de periode na 2040 kijken we opnieuw naar de mogelijkheid en wenselijkheid van aanvullende toevoeging van woningen en ander programma.

2. DE FOTO VAN NOORD

De kwaliteiten en opgaven van de wijk zoals gezien door de bewoner en wijkprofessional vormen een belangrijke basis voor dit gebiedsperspectief. Deze zijn samengevat in de Foto van Noord. Hoe kunnen de kwaliteiten worden versterkt en hoe kan Tilburg inspelen op de opgaven? In dit hoofdstuk is voor de zogenaamde GROW+V-waarden uit het Uitvoeringsprogramma Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) aangegeven wat de belangrijkste kwaliteiten en opgaven zijn. De 'V' van veiligheid komt als voorwaarde terug in hoofdstuk 3. In de bijlage van dit gebiedsperspectief zijn de kaartbeelden de Foto van Noord in zijn geheel opgenomen.

GROW+V

Een GOEDE START bieden aan de kinderen en jongeren in de stad, waarbij het kind en de jongere zelf centraal staan. Waarbij ze gezien, gehoord en gewaardeerd worden in hun dagelijkse leven op school, thuis, op het werk, in hun directe omgeving.

GENOEMDE KWALITEITEN

- Voldoende aanbod aan sport- en speelplekken.
- Sterk netwerk voor kind en ouders voor (financiële) steun en begeleiding.
- Voldoende aanbod aan opvang en primair onderwijs, ook buitenschoolse activiteiten.
- Prima basisonderwijs.
- Goed aanbod aan speelvoorzieningen, waaronder schoolpleinen.

GENOEMDE OPGAVEN

- Veiligheid verbeteren door autoluwe routes rondom scholen te creëren.
- Diversiteit aan sport- en speelplekken in de buurten vergroten en de veiligheid verbeteren.
- Zorgen voor voldoende basisschoollocaties in Noord, met name aan de zuidzijde.
- Toegankelijke en voldoende kinderopvang.
- Werken in Noord aantrekkelijker maken voor leraren.
- Plekken voor ontmoeting en cultuur voor jongeren.
- Plekken voor huiswerkbegeleiding/studieplekken.
- Sport vooral aan de randen van Noord.
- Sportplekken toegankelijker maken door bredere programmering.
- Voldoende buitenschoolse activiteiten in de wijk realiseren.
- Beter zicht op (jonge) zwangeren.
- Beschikbare vroegschoolse opvang.

“Er mag meer te doen zijn op plekken buiten, bijvoorbeeld in de zomer. Voor zowel jong als oud.”

“Er zijn speeltuinen, een voetbal- en een basketbalveld. Ik mis iets voor jongeren tussen 12 en 18 die niet bovenstaande sporten beoefenen en te oud zijn voor een speeltuin.”

“Er zijn veel grasveldjes of (kleine) speeltuintjes in de wijken te vinden, waar kinderen kunnen spelen. Echter niet altijd zonder een drukke weg over te moeten steken.”

VAAK GEHOORD IN DE PARTICIPATIE

Deelnemers benadrukken het belang van een goede start voor de jeugd. Het streven naar een veilige en prettige wijk wordt breed gedragen. Daarnaast is door veel bewoners het belang van voorzieningen om te spelen, sporten en leren voor kinderen en jongeren benoemd. De bestaande voorzieningen zijn niet evenredig verdeeld over Noord. Vanwege verkeersonveiligheid is het lastig voor kinderen of jongeren om zich naar een andere buurt te verplaatsen.

RUIMTE OM TE LEVEN

RUIMTE OM TE LEVEN: maak een leefomgeving die mensen als prettig en veilig ervaren, die uitnodigt tot sociaal en gezond gedrag.

“Tilburg Noord heeft veel groen, maar het moet meer uitnodigen om er even rustig te zitten of te sporten.”

GENOEMDE KWALITEITEN

- Grote parken met verblijfskwaliteit en veel groen, ook midden in de buurten.
- Verschillende recreatieve verbindingen.
- Cultuurhistorische kwaliteiten: het historische lint en De Schans.
- Veel betaalbare woningen.
- De bestaande groenstructuur biedt in potentie veel ruimte voor fauna.

GENOEMDE OPGAVEN

- Meer en passender aanbod creëren voor (door) starters en ouderen, nabij (zorg)voorzieningen.
- Meer menging in de buurten.

“Het zou goed zijn als er een mix van betaalbare woningen zou worden gebouwd zodat ook jonge starters zich hier kunnen vestigen.”

- Concentratie van sociale problematieken in Stokhasselt en Vlashof tegengaan.
- Doorstroming op gang brengen.
- Meer diversiteit aan woningen.
- Meer mogelijkheden voor gemeenschappelijk wonen.
- Meer passende (geclusterde) woonvormen voor ouderen met collectieve ruimte, al dan niet geschikt voor zorg aan huis.
- Verminderen en voorkomen van (verdere) stapeling van sociale problematiek in kwetsbare buurten.
- Verduurzaming van de woningen, ook met het oog op betaalbaarheid.
- Veiligere routes (in het groen) die uitnodigen tot bewegen en ontmoeten.
- Gebruikswaarde en ecologische waarde van het groen verbeteren.
- Stimuleren van fietsen en lopen door betere inrichting buitenruimte.
- Stokhasselt en De Schans minder kwetsbaar maken voor wateroverlast en hittestress verminderen.
- Het onderhoud van groen is matig, klachten over het zwerfafval.

“De wijk is niet meer wat het was. Veel mensen die het moeilijk hebben, wonen nu dicht bij elkaar. Toch zie ik de wijk ook als een rijke gemeenschap. Er kunnen meer woningen bij, maar wel met behoud van dit gevoel.”

VAAK GEHOORD IN DE PARTICIPATIE

Veel mensen zijn trots op Noord en wonen hier prettig. De wijk is groen, ruim en veel bewoners ervaren sociale cohesie en zien het multiculturele karakter als positief. Volgens meerdere deelnemers is het imago van de wijk dan ook slechter dan hoe het werkelijk is. Wel geven bewoners aan dat Noord stap voor stap verslechtert. Zo zijn voorzieningen gesloten, is de kwaliteit van het woningaanbod achteruitgegaan, wordt er meer (sociale) onveiligheid ervaren op straat en worden buurten als anoniem ervaren.

OPTIMALE KANSEN

OPTIMALE KANSEN creëren voor iedereen, zodat iedereen gelijke kansen heeft om zijn talenten te ontwikkelen en werk te doen wat ertoe doet.

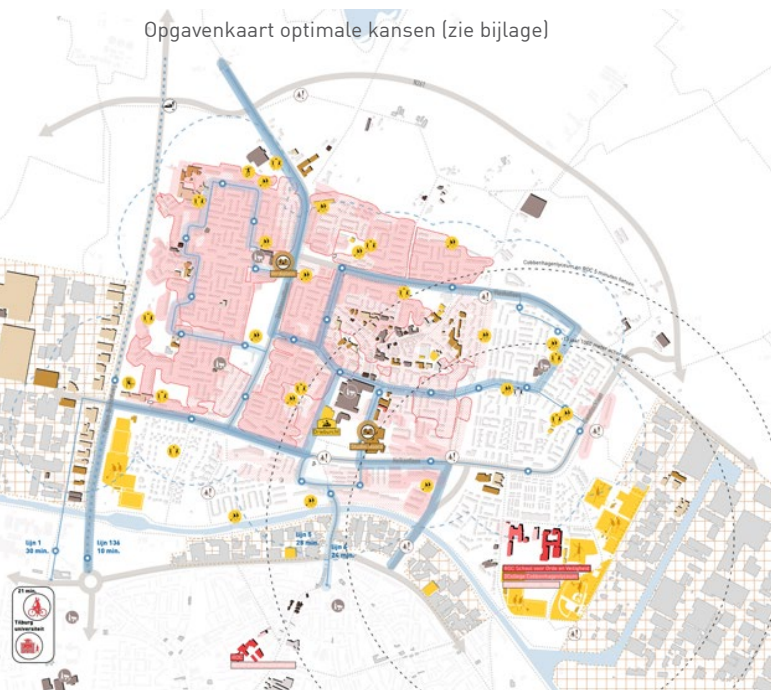
GENOEMDE KWALITEITEN

- Veel werkgelegenheid in de omgeving: binnenstad, Loven, Kraaiven, Vossenbergh, Kanaalzone.
- Veel onderwijs dichtbij huis met goede doorstroombegeleiding.

GENOEMDE OPGAVEN

- Meer betaalbare bedrijfsruimte voor (startende) ondernemers aanbieden.
- Aanbieden van (voorbereidend) beroepsonderwijs.
- Talentontwikkelingsplekken toevoegen en bestaande plekken meer openstellen.

Opgavenkaart optimale kansen (zie bijlage)

- Meer ruimte voor bewonersinitiatieven en talentontwikkeling (leerplekken en cultuur), mede door de bestaande beter te benutten.
- Meer aanbod aan leer- en werkplekken die perspectief bieden: klusjes, bijbanen en stages.
- Wijkbedrijven/ wijk economie versterken.
- Realiseren zorgvoorzieningen op maat.
- Inspelen op uitdagingen in de zorgsector: toenemend zorggebruik, stijgende zorgkosten en structurele arbeidskrapte. Inzetten op de kracht van preventie en steun in het dagelijks leven.
- Goede en snelle ov en langzaamverkeersverbindingen naar werkgebieden in de omgeving.
- Verkleinen van afstand tot arbeidsmarkt, toevoegen van leer-/werktrajecten in de wijk.
- Meer aandacht voor actieve arbeidsparticipatie.

“Ik heb behoefte aan een eigen werkkamer zodat ik rustig kan studeren of thuiswerken. Veel woningen zijn nu te klein.”

“Ik heb behoefte aan een stilteplek om te studeren.”

VAAK GEHOORD IN DE PARTICIPATIE

Er is weinig werkgelegenheid in de wijk. Betere leerwerktrajecten worden aangeboden als kans. Daarnaast worden studeer- en stilteplekken in de wijk gemist; de woningen zijn vaak te klein en in de bibliotheek is te weinig ruimte en de openingstijden zijn te beperkt.

WERELD DIE MIJ ZIET

EEN WERELD DIE MIJ ZIET omdat mensen zich gezien, gehoord en gewaardeerd willen voelen.

GENOEMDE KWALITEITEN

- De diversiteit van Noord waar iedereen er mag zijn.
- Sterk welzijnsnetwerk voor ondersteuning en begeleiding.
- Het VerHalenHuis (de combinatie van RondeTafelHuis met bibliotheek), de wijkcentra en andere plekken voor activiteiten, ontmoeting en ondersteuning.

GENOEMDE OPGAVEN

- Inwonersparticipatie vanuit bewoners (en jongeren) vormgeven en borgen.
- Sociale netwerken in buurten en flats versterken.
- Onderlinge verbondenheid stimuleren: sociale acceptatie, participatie op basis van gelijkwaardigheid, veiligheid en weerbaarheid.
- Bestrijden van bewuste en onbewuste discriminatie en uitsluiting.
- Ruimte bieden én organiseren van ontmoeting voor verschillende doelgroepen waaronder jongeren en ouderen.
- Meer vrijwilligerswerk en dagbestedingsmogelijkheden bieden.
- Zoeken naar andere financieringsvormen dan vrijwilligersvergoedingen voor inzet in de wijk.
- Versterken knooppunten in de samenleving (scholen, sportverenigingen, wijkorganisaties, etc.)
- Ruimte bieden voor culturele en/of religieuze ontmoeting

“Ik maak me zorgen over het feit dat Tilburg Noord weinig voorzieningen heeft op het gebied van ontspanning en welzijn.”

VAAK GEHOORD IN DE PARTICIPATIE

Deelnemers voelen zich niet altijd even goed gehoord door de gemeente. Sommigen voelen zich vergeten of niet gehoord of zien weinig actie en verandering. Dit heeft onder andere te maken met – volgens bewoners – te weinig handhaving in en toezicht op de wijk. Veel deelnemers hebben tijdens het proces aangegeven betrokken te willen worden bij ontwikkelingen in hun directe leefomgeving en waarderen de inzet. Er is een grote behoefte aan laagdrempelige ontmoetingsruimte van groot tot klein om samen te koken, te dansen, te leren, maar ook om grootschalige feesten te organiseren. Er is nu een gebrek aan geschikte en betaalbare ruimte in de buurt of de programmering doet onvoldoende recht aan de diverse voorkeuren en culturele achtergronden van de deelnemers. Ditzelfde geldt voor voorzieningen; er is behoefte aan geschikte multiculturele zorgvoorzieningen voor onder andere ouderen.

+ **V**EILIGE OMGEVING

EEN VEILIGE OMGEVING realiseren, waarin mensen zich prettig voelen, als voorwaarde voor een wereld waarin mensen meedoen, zich kunnen ontwikkelen en gelukkig zijn.

GENOEMDE KWALITEITEN

- Betrokken bewoners en wijkwerkers met hart voor Noord.
- Veel actieve jongeren die iets willen betekenen voor Noord.
- Ruim opgezette wijk met veel ontmoetingsplekken (speeltuinen, sportvelden, parken en pleinen).
- De geplande stedelijke vernieuwingsprojecten zijn een kans voor verbetering van de fysieke en sociale veiligheid van Noord.
- Werkgebieden op fietsafstand (Loven en Kraaiven).

GENOEMDE OPGAVEN

- Oog hebben voor elkaar, in verbinding blijven.
- Dichtbij aanwezig zijn in de wijk.
- Voorkomen dat jongeren in criminaliteit terechtkomen of verder afglijden.
- Goede samenwerking tussen zorg- en veiligheidsprofessionals.
- Versterken weerbaarheid tegen digitale criminaliteit.
- Verbeteren veiligheid openbare ruimte en gebouwde omgeving.
- Overlast en criminaliteit verminderen.

“Als we er niet voor zorgen dat de veiligheid in de wijk op een acceptabel niveau is, leiden alle mooie plannen uit het gebiedsperspectief tot niets.”

“We zien een groeiend aantal incidenten, zoals intimiderend gedrag onder jongeren en steek- en schietpartijen.”

VAAK GEHOORD IN DE PARTICIPATIE

Sommige participanten maken zich zorgen over de veiligheidssituatie in de wijk. Bewoners hebben het gevoel dat de onveiligheid in Stokhasselt en De Heikant groter wordt. Intimiderend gedrag van jongeren en schietincidenten hebben grote impact op de veiligheidsbeleving van bewoners. Kinderen willen veilig kunnen spelen in Tilburg Noord. Participanten benoemen dat meer handhaving en toezicht in de wijk wenselijk is. Daarnaast wordt verkeersonveiligheid genoemd, op verschillende wegen en rond scholen in Noord wordt te hard gereden. De auto is te dominant in de wijk.

BELEIDSAMBITIES

In diverse documenten zijn de afgelopen jaren beleidsambities voor Noord geformuleerd, denk bijvoorbeeld aan de Omgevingsvisie, Uitvoeringsprogramma NPLV NoordWest, Kadernota Sociaal en veerkrachtig en Samen een sterke basis, Stedelijke ontwikkelstrategie, Woonagenda, Agenda Sociaal 013 en Mobiliteitsvisie. Voor de relevante thema's is de essentie beschreven. De verschillende beleidsuitgangspunten zijn uitgebreider beschreven in de bijlagen van dit gebiedsperspectief.

WOONOPGAVE

- Ambitie is om ongeveer 5.000 woningen netto toe te voegen in Noord als bijdrage aan de forse stedelijke opgave, mits dit past binnen (en waar mogelijk bijdraagt aan) de ruimtelijke en maatschappelijke context van Noord. Uitgangspunt hierbij is verdichten binnen bestaand stedelijk gebied zodat grootschalige woningbouw niet ten koste gaat van buitengebied.
- Voor iedereen voldoende keuze voor een passende woning.
- Een goede en goed geïsoleerde woning die toegankelijk en betaalbaar is.
- De groeiende groep ouderen en andere inwoners met een zorgvraag zo lang mogelijk zelfstandig kunnen laten wonen. Een opgave van formaat voor de woningbouw en de bijbehorende voorzieningen.
- Minimaal 35% sociale huur/ lage middenhuur realiseren en 10% particuliere middenhuur realiseren in Noord.

ECONOMISCHE STRUCTUURVERSTERKING

- Bijdrage leveren aan Tilburgse economische speerpunten Smart Industries (o.a. hoogwaardige maakindustrie, logistiek en maintenance) en Stedelijke economie (dienstverlening, onderzoek en onderwijs, zorg en creatieve industrie).
- Versterken van de wijk economie gericht op talentontwikkeling en perspectief op de arbeidsmarkt.
- Meer ruimte voor betaalbare bedrijfsruimte.
- Versterking van de bestaande winkelcentra.
- Horeca geconcentreerd op Wagnerplein, Verdiplein of gebieden met een publieksaantrekkelijke functie.

VOORZIENINGEN VOOR ONTWIKKELING, ONTMOETING, NETWERKEN EN SOCIALE VEERKRACHT

- Een inclusieve stad met gezonde en gelukkige inwoners, die hun leven zelf of samen met hun sociaal netwerk kunnen invullen en toegang hebben tot hulpbronnen in hun omgeving.
- Een omgeving waar alle inwoners kunnen meedoen in de samenleving met voorzieningen voor persoonlijke ontwikkeling, ontmoeting en participatie in sociale netwerken.
- Meer ruimte voor maatschappelijke voorzieningen en ontmoeting op wijk- en buurniveau.
- Een leven lang leren in een stimulerende omgeving, met mogelijkheden om de eigen talenten te ontdekken en te ontwikkelen en je te verbinden met anderen om een betekenisvol leven te leiden.

- Via sport en cultuur bijdragen aan talentontwikkeling, betrokkenheid en kansengelijkheid.
- Meer ruimte in Noord voor cultuur zoals theater, dans, muziek of culturele activiteiten, passend bij het culturele profiel van Noord. Idealiter met en door de bewoners.
- Een preventieve leefomgeving creëren die bewegen en een gezonde leefstijl voor iedereen - van jong tot oud - mogelijk maakt, gericht op verkleinen van de gezondheidsverschillen.
- Investeren in een gezonde, veilige en kansrijke start voor alle kinderen en jongeren, met veel ruimte voor brede talentontwikkeling.
- Toegankelijke, passende ondersteuning en hulpverlening voor wie dat nodig heeft.
- Ruimte bieden aan de zorg-, woon- en ontmoetingsbehoeften van de steeds groter wordende groep thuiswonende ouderen in Noord.
- Bewonersparticipatie gericht op eigenaarschap, trots en draagvlak.

VORMGEVEN VAN DE MOBILITEITSTRANSITIE

- Noord sneller, veiliger en beter verbinden met de (binnen)stad via een hoogstedelijk bussysteem (Bus Rapid Transit/ Metrobus) en snelle en veilige fietsverbindingen.
- Er wordt prioriteit gegeven aan de fiets en de voetganger via een fijnmazig en toegankelijk netwerk, zowel binnen de wijk als naar andere gebieden.
- De ambitie is om bij grote gebiedsontwikkelingen gebouwde parkeervoorzieningen te realiseren.

VERDUURZAMING

- Verduurzaming van de bestaande voorraad. De partners van dit gebiedsperspectief gaan met elkaar in overleg hoe en wanneer dit te realiseren. Tot 2026 wordt prioriteit gegeven aan de aanpak van bestaande corporatiewoningen met een energielabel E, F of G. In prestatieafspraken en/of een convenant worden afspraken gemaakt over de verdere verduurzaming van de voorraad.
- Een grotere capaciteit en uitbreiding van het warmtenet zijn essentieel voor de voorgestelde verdichting. Collectieve warmtesystemen zijn het meest kansrijk door de vernieuwing en vertakking van het (verouderde) warmtenet of een warmte-koude-net met energie van lokale bronnen.
- Het elektriciteitsnet en de -stations dienen vanwege de grotere energievraag en het terug leveren van opgewekte stroom te worden uitgebreid. Het hoogspanningsstation Tilburg Noord wordt eveneens

uitgebreid. Daarnaast zijn meer middelgrote stations in de wijken nodig.

- Ontwikkeling van een circulaire samenleving waarin we circulaire initiatieven stimuleren en toewerken naar circulair bouwen.
- Vanwege de klimaatadaptatie is groen de basis voor de openbare ruimte. Regenwater moet zoveel mogelijk kunnen infiltreren. Dat betekent dat waar het kan er minder verharding zal zijn.
- Nieuwbouwprojecten krijgen groen- en natuur inclusieve maatregelen en worden getoetst aan het Tilburgse Natuurpuntensysteem. Dit stimuleert de groei van biodiversiteit en leefbaarheid in de gebouwde omgeving.

Ontwikkellijn: Leven in de stadsnatuur

Verbeelding met zicht vanaf Sweelincklaan met aan de overzijde nieuwe gebouwen met entrees aan de laan, sport en spel naast ruimte voor groen en biodiversiteit

3. GEBIEDSVISIE: PERSPECTIEFVOL & KANSENGELIJK NOORD

In 2040 is Noord onlosmakelijk deel van de stad. Het is een levendige, inclusieve, groene stadswijk met aantrekkelijke verbindingen naar het centrum en Landschapspark Pauwels. Men is trots op Noord: een levendig stadsdeel, met gemengde buurten en goede voorzieningen, een bruisend hart (Von Weberpark, Wagnerplein én De Schans) en aantrekkelijke parken zoals het Kanaalpark en de drie wijkparken. Het Landschapspark is de voortuin van Noord, waar men kan recreëren, sporten, bewegen en ontspannen. De werkgebieden aan de west- en oostzijde zijn geïntensiveerd en beter bereikbaar vanuit Noord (Vossenbergh, Kraaiven en Loven) en voorzien in veel werkgelegenheid voor inwoners van Noord. De Kanaalzone is getransformeerd tot intensief stedelijk woon-werkgebied. De fiets- en loopverbindingen tussen Noord, de Kanaalzone en Oud Noord/binnenstad zijn geoptimaliseerd. Noord profiteert van de centrale positie tussen de oude stad, het landschapspark én de grootschalige werkgebieden. Noord is een stadsdeel waar mensen van buiten graag komen, zo is Noord onlosmakelijk deel van de stad geworden. Deze gebiedsvisie is opgebouwd uit een aantal leidende principes en zes ontwikkellijnen. Gestart wordt met veiligheid, als voorwaarde voor een perspectiefvol en kansengelijk Noord.

VEILIGHEID ALS BASIS

Om te zorgen voor perspectief en kansengelijkheid in heel Noord dient de basis op orde te zijn. Dat is nu nog niet het geval, in delen van Noord voelt men zich onveiliger dan in de rest van de stad. In Stokhasselt en Vlashof zijn de politiecijfers voor overlast en criminaliteit hoger dan het Tilburgs gemiddelde. Bewoners hebben hun zorgen geuit over de veiligheidssituatie in Noord (criminaliteit, aantal incidenten en verkeersveiligheid). Het verminderen van criminaliteit en overlast heeft prioriteit. Daarnaast is het belangrijk om een fysiek veilige omgeving te realiseren.

Een deel van de inwoners van Tilburg Noord ervaart weinig bestaanszekerheid, heeft beperkte kansen op de arbeidsmarkt, een lager vertrouwen in de overheid en een verhoogd risico om in de criminaliteit terecht te komen. In Tilburg werken inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties samen aan een stad waar iedereen zichzelf kan zijn, meedoet en meetelt. Het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid besteedt hier expliciet aandacht aan. Een veilige leefomgeving is een basisvoorwaarde om perspectiefrijk op te kunnen groeien. Onderwijs en werk zijn belangrijke voorwaarden om binnen de samenleving mee te kunnen blijven doen.

We willen de veiligheid in Noord verbeteren door in te zetten op:

- Respect hebben voor diversiteit in culturen en achtergronden
- Luisteren naar en samenwerken met bewoners
- Aanwezigheid van professionals dichtbij in de wijk
- Goede samenwerking tussen zorg- en veiligheidsprofessionals
- Het aanpakken van overlast en criminaliteit
- Gerichte aandacht op het verbeteren van perspectieven voor de jeugd
- Meer focus op opleiding, (stappen naar de) arbeidsmarkt en sociaaleconomische bestaanszekerheid
- Meer aandacht voor veiligheid bij het ontwerpen en inrichten van de fysieke leefomgeving

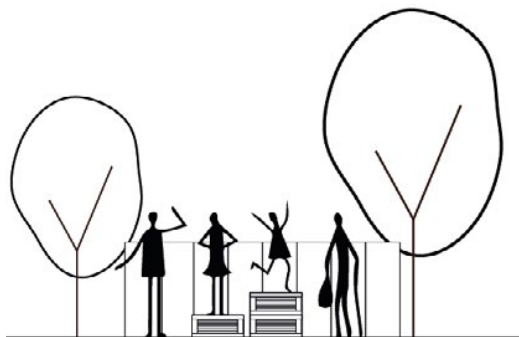
Stokhasselt

LEIDENDE PRINCIPES VOOR DE GEBIEDSVISIE

Welke keuzes ook worden gemaakt voor Noord, een aantal principes zijn altijd relevant. Ze vormen de basis voor het handelen in Noord. Ze komen terug in de voorgestelde interventies in dit gebiedsperspectief.

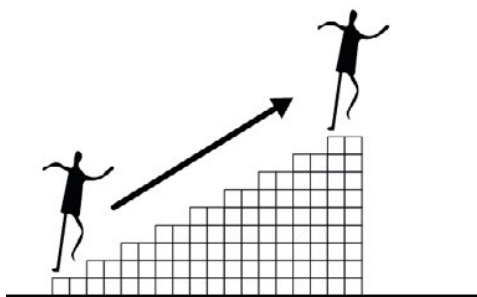
In Noord investeren we ongelijk voor gelijke kansen

Op een aantal fronten zijn de maatschappelijke kansen voor bewoners van Noord lager dan gemiddeld (wonen, opleiding, gezondheid, welvaart en arbeidsmarkt). Door ongelijk te investeren in buitenruimte, woningbouw of voorzieningen kan de kloof worden verkleind.

Noord biedt ruimte voor ontwikkeling

In Noord investeren we actief in de positie van de inwoners en ondernemers. Ze kunnen binnen de wijk stappen zetten en zichzelf ontwikkelen en groeien. We bieden laagdrempelige ontwikkelkansen en mogelijkheden om te stijgen op de maatschappelijke ladder.

In Noord hebben we vertrouwen in elkaar

Via participatie creëren we zeggenschap, eigenaarschap, collectiviteit en gemeenschapszin. Het gebiedsperspectief biedt ruimte om samen met bewoners in de praktijk aan de slag te gaan. Samen ontwikkelen, programmeren, invullen en beheren.

In Noord werken we samen aan inclusie met oog voor de diversiteit

Inclusie betekent dat je jezelf moet kunnen zijn, mee moet kunnen doen en veilig moet zijn. We blijven werken aan volledige sociale acceptatie, participatie en gelijkwaardigheid op alle terreinen. Inclusie kan voor iedere groep en in iedere context iets anders betekenen qua inrichting van je voorzieningen, voor de wijze van communicatie en welke maatregelen je neemt om iedereen onderdeel te laten zijn van de samenleving. Inclusie betekent ook iets voor onze inwoners; het is een wederkerig proces. De gelijkwaardigheid die Tilburg nastreeft betekent ook dat iedere Tilburger dezelfde verantwoordelijkheid heeft om de ruimte die hij of zij ontvangt te gunnen aan een ander. Noem het adhesie, begrip en respect voor elkaar.

Alles is toegankelijk

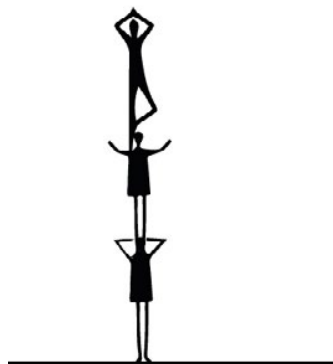

Toegankelijkheid is een breed begrip. Allereerst is de betaalbaarheid belangrijk: de woningen, de werkruimten, de voorzieningen, de diensten, de horeca dienen betaalbaar te zijn en zo voor iedereen toegankelijk. Belangrijk zijn de bestaanszekerheid, kans om te groeien, gemeenschapszin en 'sense of belonging'. Voorzieningen en de buitenruimten moeten voor iedereen fysiek toegankelijk zijn (ouderen, kinderen, minder validen). En men dient zich welkom te voelen (sociale toegankelijkheid). De voorzieningen, buitenruimte en de programmering dienen aan te sluiten bij de sociaalmaatschappelijke behoeften en ook begrijpelijk te zijn voor laaggeletterden en anderstaligen.

Het draagt bij aan gezondheid

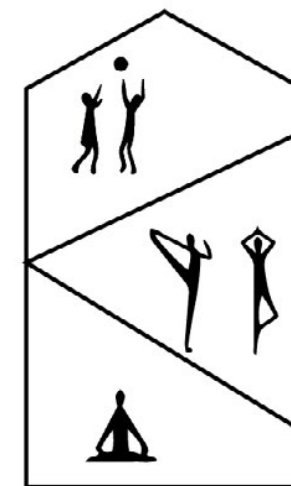

Gezondheid is een essentieel thema in Noord. Mensen met een slechtere gezondheid hebben minder gezonde levensjaren en een kortere levensverwachting. In Tilburg zetten we in op een integrale benadering van positieve gezondheid: mentaal welbevinden en zingeving, erbij horen en ertoe doen, gezonde keuzes stimuleren en een kansrijke start. En zorgen dat de leefomgeving hieraan bijdraagt omdat de inrichting van de publieke ruimte uitnodigt tot ontmoeten, bewegen en gezond gedrag. .

Noord pioniert en ontwikkelt

Tilburgers zijn trots op het verleden (immaterieel en fysieke plekken), maar ze schuwen het experiment niet. Het verleden zit de toekomst niet in de weg, omgekeerd: het nieuwe komt voort uit het rijke verleden (Spoorzone, Veemarktkwartier, Museumkwartier). Het Tilburgse volkse, rauwe arbeidersverleden mengt met de toekomstige stedelijkheid. Ook in Noord kan dit door waarden zoals De Schans, het landschap, het groen in de wijk en modernistisch erfgoed te benutten en nieuw leven in te blazen.

Multifunctioneel gebruik van de ruimte

Meer inwoners betekent meer behoefte aan plekken om te werken, voorzieningen en intensiever gebruik van de buitenruimte. Nu worden veel plekken eenzijdig gebruikt door één groep of voor één type gebruik(er). Het Noord van de toekomst is gericht op kruisbestuiving, synergie en samenwerking: scholen zijn ook ontmoetingsplekken waar ouders en kinderen met elkaar in contact komen, bij bedrijven kun je leren, in winkels kan je altijd binnenlopen, op toegankelijke sportplekken kan je ook zonder abonnement of lidmaatschap bewegen, ontmoetingsplekken zijn voor iedereen. Alleen zo kan alles een plek krijgen en vindt er daadwerkelijk sociale interactie en verbinding tussen verschillende mensen en groepen plaats.

ZES ONTWIKKELLIJNEN VOOR NOORD

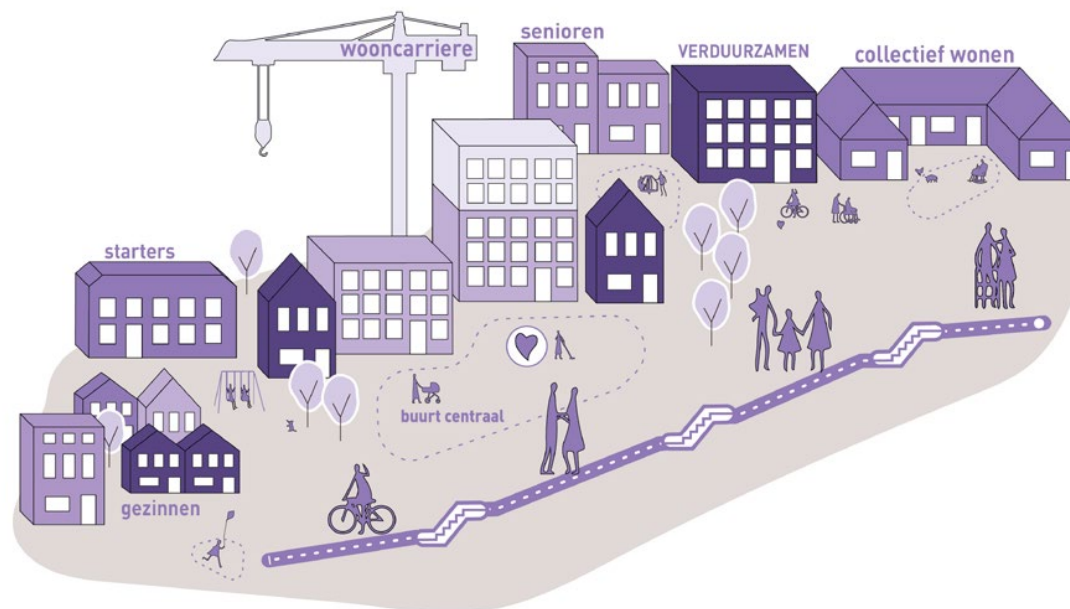
Deze gebiedsvisie bestaat uit zes ontwikkellijnen, samen vormen ze een samenhangend perspectief op het toekomstige Noord. Ze bevatten de programmatische bouwstenen voor de toekomst. Hoe ontwikkelt Noord? Wat zijn de maatschappelijke behoeften qua wonen, werken en voorzieningen waar ruimte aan wordt geboden?

Bewegen in de openbare ruimte (foto: Rob Voss)

LANG LEVE(N) (IN) NOORD

Bouwen aan inclusief en
toekomstbestendig Noord

De ambities voor Noord zijn hoog. De verdichtingsambitie is een doel en een middel. Door de juiste woningen te bouwen kan worden ingespeeld op de woningbehoefte (doel). Door ze op de juiste plek, op de juiste wijze te bouwen en te verbinden aan andere opgaven, wordt de wijk maatschappelijk en ruimtelijk versterkt (middel). De combinatie van de beleidsambities en de geconstateerde opgaven vanuit de Foto van Noord leiden tot de verhaallijn: Lang leve(n) (in) Noord. Een thuis is meer dan een huis; een fijne, veilige leefomgeving is meer dan een verzameling huizen. In de toekomst is Noord, nog meer dan nu, een prettige plek waar je graag leeft en waar je je hele leven met plezier woont. In Noord is er ruimte voor verschillende leefstijlen, leefwijzen en culturen: met recht een inclusieve en diverse wijk. Naast het bouwen van nieuwe woningen wordt de bestaande woningvoorraad verduurzaamd en wordt ingezet op de energietransitie in Noord.

DE BUURT CENTRAAL

Voor velen is de buurt de dagelijkse woonomgeving. Vooral voor kinderen, gezinnen en voor ouderen zijn burens en is de buurt de basis voor het sociale netwerk en dagelijks leven. Een wooncarrière voor deze doelgroepen vindt daarom idealiter in de buurt plaats. In dit gebiedsperspectief is Noord ingedeeld in elf buurtclusters waarin buurten zijn gecombineerd die overeenkomen qua bevolkingssamenstelling en/of ruimtelijk zijn verweven. De toekomstige bevolkingssamenstelling in elk buurtcluster is evenwichtiger (sociale mix). Nu zijn de verschillen tussen buurten soms heel groot. In buurten met veel betaalbare (sociale) woningen worden vooral woningen toegevoegd of bestaand vastgoed transformeert om de sociale stijging van de buurt te kunnen realiseren (middensegment).

Transformatie van een plint tot woningen (Purmerend)

In buurten met juist een duurdere voorraad worden betaalbaardere woningen toegevoegd. Enerzijds wordt hiermee voorkomen dat sociale woningbouw alleen landt in wijken met al een grote betaalbare voorraad; anderzijds wordt voorkomen dat de kloof binnen een buurt té groot wordt. In algemene zin vraagt dit om een focus op lage middenhuur en betaalbare koop. Ze vormen een verbindende schakel en het zijn aantrekkelijke segmenten die huishoudens een wooncarrière in Noord bieden (de woningmarkt als roltrap).

WOONCARRIÈRE IN DE BUURT: FOCUS OP DE DOORSTROMING

Ouderen

Veel ouderen wonen in een grondgebonden gezinswoning. Velen willen de huidige woning met een relatief lage huur/zonder hypotheek niet uit vanwege het sociale netwerk in de buurt, verhuisingst angst en/of het ontbreken van een aantrekkelijk, betaalbaar alternatief. Pas als er ineens urgentie ontstaat, bijvoorbeeld door verslechtering van de gezondheid of een valincident, is per direct een verhuizing of opname in een verpleeghuis noodzakelijk. Het is beter om deze situaties te voorkomen, door eerder door te stromen naar een passende woonomgeving waar je prettig oud kunt worden. Bouw daarom nultredenwoningen en geclusterde woonvormen voor ouderen op aantrekkelijke en veilige plekken in de buurten, dichtbij voorzieningen, in het goedkope

of betaalbare middensegment zodat doorstromen ook realistisch is. Hierbij zoeken we de koppeling met het lopend programma GGoud Het (her) labelen van wooncomplexen biedt sommige ouderen een aantrekkelijk en rustig perspectief. Om de doorstroming op gang te brengen, dient de bouw van nultredenwoningen voorrang te krijgen.

Grotere huishoudens

Noord is ontwikkeld als echte gezinswijk. Het heeft nog steeds veel kwaliteiten voor gezinnen (in allerlei vormen en maten). Veel gezinswoningen, veel groen, mooie speelplekken en goede, opgeknapte scholen en

schoolomgevingen. De gezinnen zijn een belangrijke bouwsteen in het sociale cement van de wijk. Ze blijven lang(er) in de buurt wonen, kinderen ontmoeten elkaar, ouders kennen elkaar via de kinderen. Ze benutten de buitenruimte, ze hebben een sterk sociaal netwerk en brengen veel tijd door in de buurt. Noord heeft een grote voorraad gezinswoningen; opgave één is de doorstroming op gang te brengen. Doorstroming is echter een langjarig proces; niet alle huidige gezinswoningen komen het komende decennium vrij. Mede hierom is het wenselijk om gezinswoningen toe te voegen, vooral in het middensegment (middenhuur en goedkope koop). Compacte, stadse gezinswoningen

voor gezinnen die graag willen doorstromen vanuit de hoogbouw en nieuwe instroom die Noord als een aantrekkelijke woonplek ziet.

Eén- en tweepersoonshuishoudens

Het ontbreken van compacte, betaalbare woningen is in heel Tilburg een probleem. Tegelijkertijd is het grootschalig toevoegen van compacte woningen in Noord niet hét antwoord. Te klein bouwen betekent dat starters bij gezinsuitbreiding op zoek moeten naar een grotere woning met minimaal één of twee kamers extra. Als deze er (nog) niet zijn, zullen zij buiten Noord zoeken. En dit betekent vervolgens de instroom van een nieuwe generatie starters die ook weer kort blijft, terwijl Noord juist gebaat is bij huishoudens die zich langer binden aan de wijk. Kortom, het toevoegen van compacte woningen in Noord: zeker - maar met mate - om in te spelen op de acute woningnood en omdat niet iedereen in gezinsverband leeft. Zet daarnaast vooral in op iets grotere woningen (met twee slaapkamers) waar huishoudens langer kunnen blijven wonen.

DOORSTROMING ÉN INSTROOM

Noord is gebaat bij een solide bevolking die in de wijk kan blijven wonen. Het heeft voor iedereen voordelen: ouderen houden het sociale netwerk, gezinnen kennen de burens, jongeren hebben het netwerk dat ze begeleidt en motiveert om de juiste stappen te zetten in het onderwijs en op de arbeidsmarkt en kinderen bouwen robuuste vriendschappen op in de buurt.

Meerdere woningtypen in wooncomplex

Instroom blijft daarnaast altijd wenselijk om een toekomstbestendige bevolkingsopbouw te krijgen. Dit vraagt een slimme programmering die verdrukking voorkomt en waarbij de instroom tot meer balans in de woningvoorraad en sociaaleconomische opbouw van de wijken leidt. Ook dit vraagt een focus op de middensegmenten.

GEMEENSCHAPPELIJKE EN BIJZONDERE WOONVORMEN

De traditionele woonvormen voldoen al lang niet meer aan alle behoeften. Een groeiende groep is op zoek naar andersoortige woonvormen waarbij sprake is van een vorm van gemeenschapsvorming of gezamenlijkheid. Voorbeelden hiervan zijn meergeneratiewoningen, collectieve woonvormen met gedeelde voorzieningen, friendswoningen, wooncomplexen met een gedeelde leefstijl of woonzorgconcepten. Tilburg wil tevens meer ruimte bieden aan collectief en particulier opdrachtgeverschap (CPO). In de woningbouwprogrammering wordt nadrukkelijk ruimte aan geboden aan deze woonvormen. Ook voor specifieke doelgroepen als woonwagenbewoners wordt in Noord naar mogelijkheden voor verdichting en uitbreiding gezocht.

WONEN EN ZORG

De vraag naar huisvesting voor ouderen neemt toe. De regionale woondeal Stedelijke regio Breda Tilburg (SRBT) en de stedelijke opgave leiden tot een forse opgave om te voorzien in huisvesting voor wonen en

zorg. In regionaal verband wordt deze opgave op dit moment verder uitgewerkt in een Woonzorgvisie. Op basis van de huidige inzichten zijn, beredeneerd vanuit de stedelijke opgave, in Noord circa 1.300 tot 1.400 woningen nodig die geschikt zijn ouderen. Hierbij moeten we ook oog hebben voor ouderen met een migratieachtergrond. Dit op een totale nieuwbouwopgave van ruim 5.000 woningen in Noord. Ongeveer de helft hiervan wordt door de corporaties ontwikkeld. Nader onderzoek is nodig om de kwantitatieve behoefte scherper in beeld te brengen. Er is behoefte aan drie categorieën woningen:

Nultredenwoningen

Het grootste deel van de ouderenhuisvesting kan worden gerealiseerd als nultredenwoning. In dit type woning zijn de woonkamer, keuken, badkamer, toilet en bij voorkeur twee slaapkamers gelijkvloers. De woning is zonder traplopen bereikbaar. Deze gelijkvloerse woningen/appartementen liggen vaak in de buurt van voorzieningen. De woning is goed toegankelijk voor mensen met een rollator. De nultredenwoningen kunnen via nieuwbouw of door aanpassingen in de bestaande voorraad worden gerealiseerd.

Gecclusterde woonvormen met gezamenlijke voorzieningen

Een kleiner deel kan worden gerealiseerd als gecclusterde woonvorm. Dit betreft ruimtelijk gecclusterde wooneenheden, waar ouderen (55 +) permanent en zelfstandig wonen. De clustering

Transformatie van gesloten plinten: woningen met entrees en oriëntatie aan de openbare ruimte

Voorzieningen voor de buurt

Broedplaats ook mogelijk in bestaande gebouwen

bestaat uit minimaal twaalf woningen, die tenminste nultreden zijn. Er is een gemeenschappelijke ruimte voor bewoners die gericht is op ontmoeting. Er kan sprake zijn van gezamenlijk ingekochte welzijns- en zorgarrangementen. De geclusterde woonvormen liggen nabij Tripel A-voorzieningen: eerstelijnszorg, supermarkt en voorzieningen met een ontmoetingsfunctie.

Geclusterde woonvormen met gezamenlijke voorzieningen, met zorg dichtbij

Een deel van de bovengenoemde geclusterde woonvormen hebben extra voorzieningen en/of bieden een zorgconcept. Het zijn zorggeschikte woningen. Deze woningen hebben bijvoorbeeld een extra ruime slaapkamer en bredere deuren en gangen. Deze extra maatvoering zorgt voor de potentiële zorggeschiktheid (ook wel 4-sterrenwoningen genoemd).

GEZOND WONEN EN ONTMOETEN

Een goede, goed geïsoleerde woning draagt bij aan bestaanszekerheid en een goede gezondheid. In de buurt kunnen blijven wonen draagt bij aan sociale cohesie, mantelzorg en familiare netwerken en maakt de mentale weerbaarheid groter. Eén van de opgaven in Noord is een betere benutting en/of het toevoegen van meer ontmoetingsruimte. Grotere woningbouwontwikkelingen dienen samen te gaan met de ontwikkeling van plekken voor

ontmoeting - bebouwd of onbebouwd. Dat draagt bij aan de gemeenschapszin; bewoners worden 'mentaal eigenaar' van de omliggende buitenruimte.

WOONPROGRAMMA

De gewenste segmentering is een vertaling van de bovenstaande ambities. Om dit waar te maken wordt voor de nieuwbouw in heel Noord uitgegaan van::

- > 35% sociale huur en lage middenhuur (inclusief onzelfstandige wooneenheden), te bouwen door woningcorporaties
- 15-20% middenhuur
- 25-30% betaalbare koop
- 15-25% duur

Per buurt en gebiedsontwikkeling kan hiervan worden afgeweken. Om de doorstroming op gang te brengen is het wenselijk om in de eerste fase (komende jaren) te focussen op de bouw van het betaalbare en middensegment (sociale stijging) en woningen voor ouderen. Dit maakt de instroom van nieuwe bewoners ook mogelijk en zet de transformatie van Noord in gang. De woningen in het dure segment worden later ontwikkeld. Nadere uitwerking hiervan is terug te lezen in de buurtprofielen (bijlage 3 van het bijlagenboek).

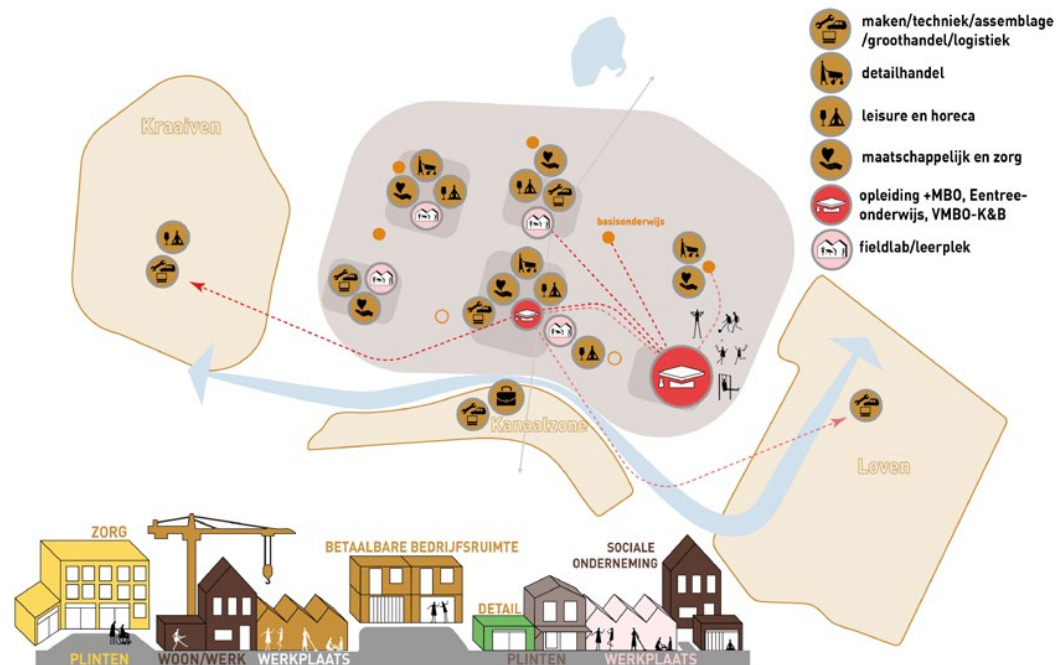
MEEGENOMEN UIT DE PARTICIPATIE

Tijdens de participatie is veel gesproken over wonen. Er waren veel vragen en ideeën over de beschikbaarheid van woningen, de doelgroep en de gewenste menging. Prettig wonen betekent voor de meeste bewoners een goede, betaalbare woning in een fijne buurt. Veel bewoners geven aan dat er onvoldoende gemeenschapszin is in de directe nabijheid van hun woningen en dat mensen in een kwetsbare positie te dicht op elkaar wonen. Veel deelnemers omschrijven een neergaande spiraal in hun directe leefomgeving, waarbij het niet altijd meer veilig is en voelt.

Het belang dat er voor verschillende doelgroepen wordt gebouwd, van huur tot koop en van jongeren tot ouderen, wordt breed omarmd. Ook vindt men de doorstroming in de wijk belangrijk, maar dit mag niet leiden tot verdere verdringing van mensen in een kwetsbare positie. Er moet gebouwd worden ter bevordering van de gemeenschapszin, met laagdrempelige voorzieningen en buitenruimte dichtbij. Ook is er een opvallende behoefte aan woningen die aansluiten bij niet-traditionele gezinssamenstellingen, zoals woningen met extra kamers voor alleenstaande moeders met veel kinderen of woningen waar jongeren met of dicht bij hun ouders of grootouders kunnen wonen.

DOORLOPENDE LEER- EN WERKLIJNEN

Talentontwikkeling, ontplooiing
en bestaanszekerheid

Onderwijs in de buurt

De ontwikkellijn Doorlopende leer- en werklijnen gaat in op talentontwikkeling, ontplooiing en bestaanszekerheid en op versterking van de Tilburgse economie. Noord heeft al veel te bieden op het gebied van leren en werken, maar het aanbod van onderwijs en de vaardigheden van bewoners sluiten niet altijd aan op het werk in de omgeving. Door onderwijs en werk beter te verbinden, profiteren meer bewoners van wat er al in Noord en om Noord heen is.

Op het gebied van economie zijn de vier hoofddoelen:

- Een doorlopende leer- en werklijn ontwikkelen, waarbij goed opgeleide bewoners in en om Noord heen kunnen leren en werken.
- De bewoners van Noord te laten profiteren van en bij te laten dragen aan de verdere groei van krachtige sectoren in de Tilburgse economie.
- De wijk economie stimuleren en werk meer zichtbaar te maken in de wijk.
- De sociale stijging en het perspectief van de bewoners vergroten door kansen qua opleiding en arbeidsmarkt te vergroten.

AANSLUITING OP KRACHTIGE TILBURGSE SECTOREN

Buiten het werk in de wijken van Noord is er veel werk nabij: Noord ligt ingesloten tussen de grote bedrijventerreinen Loven, Kraaiven, Vossenbergh, Kanaalzone en zelfs de Efteling is niet ver weg. Krachtige sectoren zijn logistiek, maakindustrie, installatietechniek en machinebouw. Deze en verwante sectoren versmelten steeds meer door digitale en technologische innovaties tot smart industries. Het versterken hiervan is één van de speerpunten van de economische agenda. Personeel met de juiste vaardigheden werven is hierbij essentieel. De potentie om deze sectoren te versterken, ligt bij de bewoners van Noord. Om deze potentie te benutten is het van belang om goed aansluitende opleidingen toegankelijk te maken en onderwijs en werk met elkaar te verbinden. Het creëren van doorlopende leer- en werklijnen in deze sectoren draagt bij aan de economische agenda van Tilburg en het arbeidsperspectief van bewoners.

Ook de stedelijke economie is van groot belang, economische activiteiten die op een innovatieve manier inspelen op maatschappelijke vraagstukken bijvoorbeeld in de zorg, het onderwijs en creatieve industrie. Deze sectoren zijn al sterk aanwezig in Tilburg en bewoners van Noord kunnen hieraan bijdragen.

VERBREIDING VAN HET AANBOD VOOR VOORTGEZET ONDERWIJS IN NOORD

Het voortgezet onderwijs in Noord concentreert zich op de onderwijscampus Cobbenhagen. Hier is het vmbo-t (2College Cobbenhagenmavo), havo en vwo (2College Cobbenhagenlyceum), het Praktijkcollege en (tijdelijk) ROC Orde en Veiligheid geconcentreerd. In de buurt bestaat de wens om meer praktijkgericht onderwijs toe te voegen aan het huidige onderwijsaanbod in Noord. Hierover voeren wij het gesprek met de schoolbesturen. Daarnaast wordt een betere samenwerking tussen het voortgezet onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs onderzocht. We streven in Noord naar een breed aanbod voor het voortgezet onderwijs, dat aansluit op de behoeften van de bewoners van Noord én ook aantrekkelijk kan zijn voor leerlingen uit de regio. Een grotere beschikbaarheid en zichtbaarheid van het (praktisch) beroepsonderwijs binnen de volle breedte van het voortgezet onderwijs draagt bij aan doorlopende leerlijnen in het onderwijs en een meer vanzelfsprekende overgang naar de arbeidsmarkt.

MEEGENOMEN UIT DE PARTICIPATIE

Een aantal oudere bewoners geeft aan met name in de zomermaanden overlast te ervaren van jeugd, omdat er voor de jeugd weinig te doen lijkt in de wijk. Maar vaak is er ook begrip en zijn er zorgen over jongeren en de kansen die zij krijgen. Over wat er nodig is om jongeren te helpen heerst verdeeldheid in gesprekken. De een ziet heil in meer repressieve maatregelen, de ander roemt juist het werk van straatcoaches en de scholen. Over jongeren en hun kansen op een goede baan wordt veel gesproken. Er worden veel ideeën gedeeld voor laagdrempelige ontmoetingsruimtes voor jongeren en plekken voor cursussen, activiteiten of taallessen. Jongeren zelf benoemen vooral het gebrek aan plekken en activiteiten waar je iets kunt doen zonder per se iets te moeten.

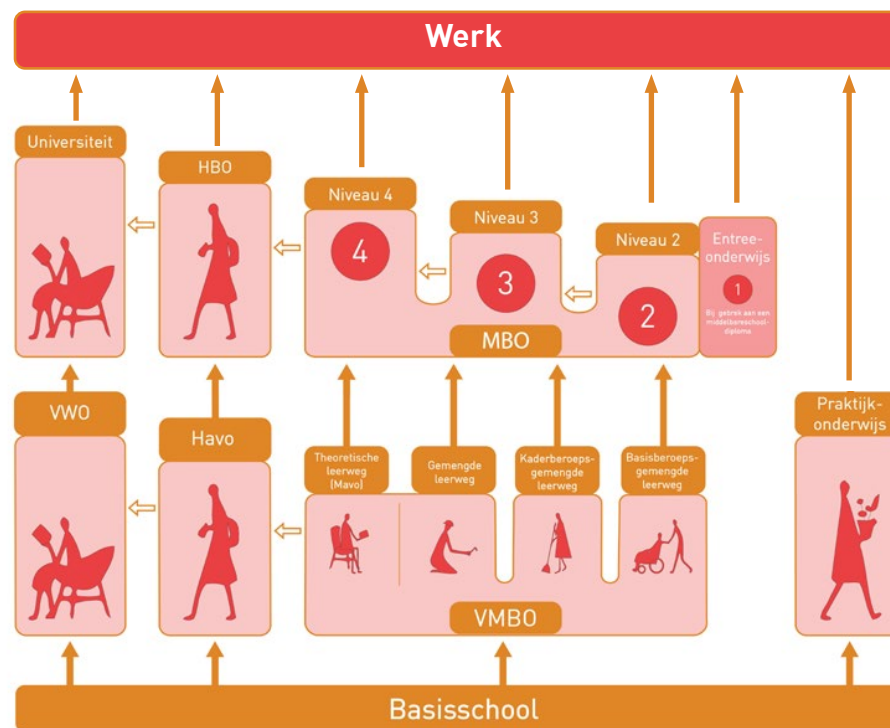
Als het gaat om de wijk economie, ondernemerschap en een weg naar werk zijn de meningen in de wijk verdeeld. Het gesprek gaat met name over de jongeren en hoe hen op een goede manier te begeleiden naar werk. Kwalitatief goede leer- en werkplekken in het algemeen worden als plek genoemd om aansluiting te houden met de maatschappij. De nabijheid van voldoende bedrijvigheid wordt veel genoemd, maar dat dit niet altijd voor iedereen bereikbaar is omdat men de taal onvoldoende beheerst, er geen opvang te regelen is voor kleine kinderen en/of het werk niet aansluit bij de behoefte of competenties. Er is weinig tot geen werk in de wijk of het is vrijwilligerswerk.

VERBINDEN VAN ONDERWIJS MET WERKGEVERS: LEER-WERKPLEKKEN

Een doorlopende leer-werklijn komt niet alleen tot stand door praktisch gericht onderwijs toe te voegen aan Noord. Het gaat juist om de verbinding tussen het leren en werken. Dat betekent kennismaken met het werk en de werkgevers tijdens de opleiding, kansen bieden aan bewoners van Noord en profiteren van hun kennis en vaardigheden. Een kansrijke manier om dit tot stand te brengen is het creëren van leer-werkplekken. Op deze wijze ontstaat een ecosysteem van leren en werken: een verbinding van onderwijs, leer-werkplekken in Noord en leerplekken en banen in het MKB op bijvoorbeeld Loven, Kraaiven, Kanaalzone, Vossenbergh of elders in de regio.

ZICHTBAAR MAKEN VAN HET WERKEN IN DE WIJK

Het huidige werken in Noord is geconcentreerd rond het Wagnerplein en minder zichtbaar op kleine bedrijventerreinen bij de Heikantlaan, de Perosijsstraat en rond De Schans. Daarnaast werkt een deel van de bewoners aan huis als zzp'er. Het werk op deze terreinen en aan huis is waardevol, maar weinig zichtbaar. Er is sprake van verborgen leegstand, verschraving en weinig uitstraling en reuring. Er ligt een kans om het werken meer (en beter zichtbaar) onderdeel te maken van Noord met het motto 'zien werken doet werken'. Werk zichtbaar maken draagt ook bij aan levendigheid en ontmoeting en aan het creëren van rolmodellen in de wijk.

In Noord zetten we tenminste in op een breed aanbod van praktisch gericht onderwijs en een optimale aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt

Sociaal ondernemen

STIMULEREN VAN DE WIJKECONOMIE EN INITIATIEVEN

Een sterke wijk economie draagt bij aan werkgelegenheid in de wijk, biedt bestaanszekerheid, kan ondermijning tegengaan en houdt waarde en geldstromen vast in de wijk. Meer ruimte voor ondernemerschap is nodig. De wijk economie kan worden gestimuleerd door het werken meer zichtbaar te maken, door meer flexplekken te creëren (onder meer bij scholen, in ontmoetingsplekken, bij garages, bij zorgvoorzieningen, in publieke voorzieningen), samenwerkingsstructuren te stimuleren, plekken voor werkcollectieven te creëren en beproefde instrumenten over waardeontwikkeling en zeggenschap in te zetten. Denk hierbij aan CLT- achtige constructies zoals Community Development Trusts (Schotland) en Nederlandse wijkcoöperaties waarbij de wijk als een wijkuitzendbureau gaat functioneren.

Het vraagt ook om betaalbare bedrijfsruimte voor de startende en praktische ondernemer. Bedrijventerreinen binnen de wijk en een historische straat als de Leharstraat bieden daarvoor kansen. Bij voorkeur wordt ook in de woongebieden ruimte geboden

voor werkgelegenheid. Bestaand vastgoed speelt hier een belangrijke rol in, bijvoorbeeld in de vorm van de Werkplaats. Ook een Huis van Noord biedt ruimte aan bewoners en initiatieven om te leren of werken op een flexplek, om te ontmoeten of om (gezamenlijke) activiteiten te ondernemen. Bewoners kunnen bijvoorbeeld (gezamenlijk) koken, naaien en kleding restylen of deelnemen aan een repaircafé. Werkplaatsen als laagdrempelige, toegankelijke ruimtes die ontplooiing en ondernemerschap stimuleren. Ook werkgevers spelen een rol in de wijk economie. Organisaties die actief zijn in de wijken wordt gevraagd om waar mogelijk werk aan te bieden aan bewoners van Noord. Een wijkuitzendbureau kan bijbaantjes en relevante werkervaringsplekken regelen.

WERKEN IN ZORG, DIENSTVERLENING EN DETAILHANDEL

Op een aantal plekken in Noord worden geclusterde voorzieningen toegevoegd. Wagnerplein is en blijft het centrum van Noord. Maar om in te spelen op de groei van Noord en te zorgen voor een goede spreiding van voorzieningen krijgen het Verdiplein en Keverplein een sterkere wijkfunctie door toevoeging van zorg, horeca en vrijetijdsaanbod. Zie hiervoor de ontwikkellijn De buurt centraal. De werkgelegenheid die dit oplevert komt ten goede aan Noord. Naast werkgelegenheid biedt dit ook ruimte voor ontmoeting en ontspanning.

Atelierruimtes

Leer- en werkplekken

GEZINSVRIENDELIJKE OMGEVING

Opgroeien met perspectief

Veilige, autovrije schoolomgeving

Een essentieel onderdeel van de sociale agenda is het bieden van een goede start aan kinderen. Dit vraagt aandacht voor hun dagelijkse leven op school, thuis en in de omgeving én aandacht voor de omstandigheden van de ouders. Er wordt ingezet op gezinsvriendelijke wijken waar kinderen, jongeren en ouders zich gezien, gehoord en gewaardeerd voelen. Gezinsvriendelijk op zowel sociaal als fysiek gebied. Gezinnen krijgen de juiste hulp, zodat ouders zelf de regie kunnen behouden of terug kunnen nemen. Dit wordt gedaan met een doorlopende, integrale ondersteuningslijn voor kinderen en hun ouders, vanaf de zwangerschap tot en met 18 jaar.

EEN KANSRIJKE START

Een kansrijke start begint al tijdens de zwangerschap. De eerste duizend dagen, gerekend vanaf de zwangerschap, zijn bepalend voor de toekomstige gezondheid van een kind. Een stressvrije situatie en omgeving zijn hierbij cruciaal. Denk hierbij aan stressoren zoals geen geld, weinig tijd, discriminatie, slechte huisvesting, overlast en het ontbreken van een sociaal netwerk. We willen tijdig de juiste hulp en ondersteuning bieden. In de directe omgeving investeren we daarom in kinderopvang, voor- en vroegschoolse educatie, (informele) opvoedondersteuning, en ook speel- en ontmoetingsplekken om sociale netwerken tussen ouders en kinderen te faciliteren. Hierbij hoort ook het ongelijk investeren en voorzien in goede, compacte gezinswoningen en werk en ontwikkelmogelijkheden in de buurt.

EEN RIJKE SCHOOLOMGEVING

De basisschool en de schoolomgeving vormen een belangrijke schakel in het leven van jonge kinderen (tot 12 jaar). De focus op brede talentontwikkeling met buitenschoolse activiteiten zijn helder en sluiten perfect aan bij het bieden van kansengelijkheid. Het gebiedsperspectief rekt het begrip kansengelijkheid op naar het fysieke domein. Een rijke schoolomgeving is een kindvriendelijke en veilige omgeving met een integraal kindcentrum (IKC) als middelpunt. Een plek waar kinderen, maar ook anderen, welkom zijn. Plekken voor ontmoeting, huiswerkbegeleiding en buurtactiviteiten. Een autovrije/-luwe omgeving met groene schoolpleinen en verbonden met kindvriendelijke actieve netwerken naar de omliggende buurt. Het actieve netwerk verbindt belangrijke plekken voor kinderen. Kinderen in de bovenbouw kunnen idealiter zelfstandig lopend of fietsend naar school.

VOLDOENDE AANBOD EN EEN BETERE SPREIDING VAN PRIMAIR ONDERWIJS

Tilburg Noord heeft een goed aanbod aan primair onderwijs, maar met name in het zuidelijk deel ontbreekt het. De verdichting met minimaal 5.000 woningen vraagt om drie nieuwe ruimtereserveringen voor het primair onderwijs (zijnde IKC's). De situering gaat zorgen voor een betere spreiding van de basisscholen over Noord. Bij de uitwerking van uitbreiding, verplaatsing en/of toevoeging van nieuwe locaties worden de schoolbesturen tijdig betrokken.

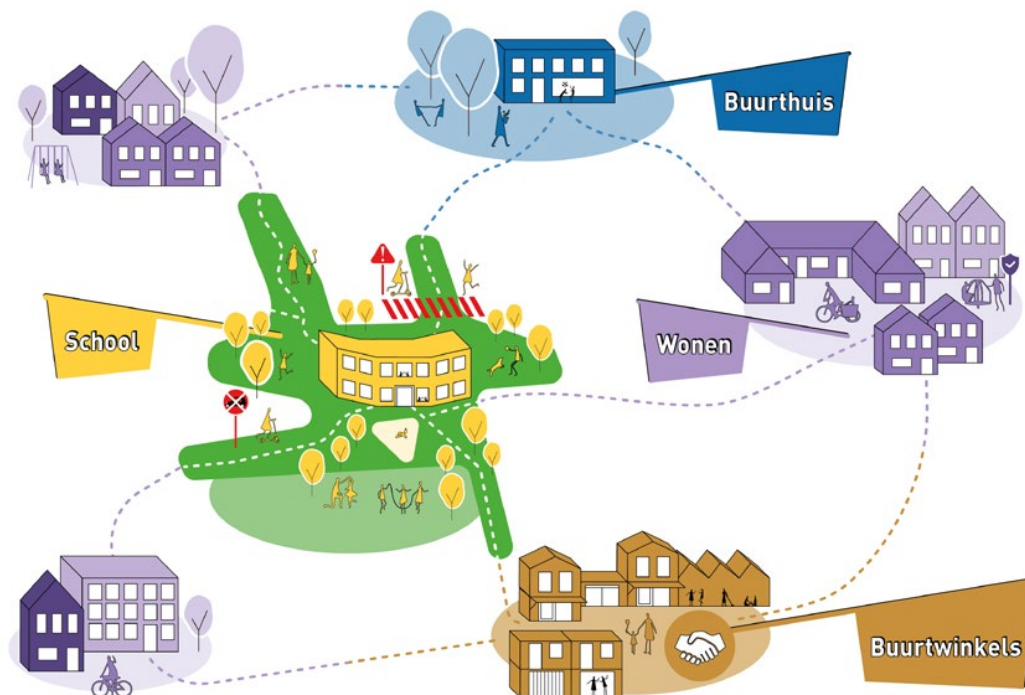
MEEGENOMEN VANUIT DE PARTICIPATIE

Deelnemers geven aan dat ze het in het kader van kansengelijkheid belangrijk vinden dat er voldoende betaalbare of gratis sportmogelijkheden zijn voor alle kinderen in de wijk. Ook is er een sterke behoefte aan voldoende onderwijsruimtes voor jongeren, inclusief stilleruimtes en studieplekken, omdat hier vaak thuis geen ruimte voor is. Om een veilige schoolomgeving te creëren dient de veiligheid van wandel- en fietsroutes voor kinderen naar scholen te worden verbeterd. Tot slot wordt een aantal keer benoemd dat er behoefte is aan extra onderwijsvoorzieningen voor kinderen, waarbij rekening wordt gehouden met verschillende culturele achtergronden en behoeften.

BUURT CENTRAAL

Versterken van het sociale weefsel

BRONPUNTEN EN OLIEVLEKKEN

Noord is een optelsom van een aantal buurten. De demografische, sociaaleconomische en ruimtelijke opbouw van de buurten is zeer divers. Veel mensen geven aan de buurt en direct omliggende buurten als dagelijkse woonomgeving te beschouwen, en niet Tilburg Noord als geheel. In dit gebiedsperspectief staan daarom **elf** geclusterde buurten centraal; buurten zijn samengevoegd op basis van vergelijkbare ruimtelijke en/of sociale eigenschappen. Ieder buurtcluster heeft één of meerdere bronpunten waar de voorzieningen aanwezig zijn. Het bronpunt is een veilige, leefbare plek waar de buurtontmoetingsfunctie, zorg, onderwijs, horeca, kleinschalige detailhandel en/of werkplekken zijn geconcentreerd. De combinatie zorgt voor draagvlak, gezelligheid en synergie. Veel aandacht gaat uit naar een leefbare en

veilige buitenruimte. Rond deze bronpunten liggen 'olievlekken' waar het grootste deel van de woningbouw wordt gerealiseerd en/of de bestaande voorraad wordt vernieuwd. De (her)ontwikkeling van een bronpunt & olievlek via een integrale gebiedsontwikkeling leidt tot een krachtige kwaliteitsimpuls in de wijk en tot focus. Ze zijn de katalysatoren voor de verdere versterking van de buurten en daarmee Noord als geheel.

EEN OMGEVING DIE BIJDRAAGT AAN DE POSITIEVE GEZONDHEID

Een omgeving die verleidt tot ontmoeten, ontspannen, vertrouwdheid en vriendschappelijkheid is belangrijk voor de mentale gezondheid. De eenzaamheidspercentages – van jong tot oud – zijn schrikbarend hoog. Mensen die eenzaam zijn hebben meer gezondheidsklachten en gaan veel vaker naar

de huisarts. Een sociale omgeving kan gezond gedrag stimuleren: normaliseren van sporten, bewegen, ontmoeten; waterkraantjes en moestuinen om gezond eten en drinken te stimuleren. Sociale voorzieningen en ontmoetingsfuncties dichtbij leiden tot minder stress. Meer ruimte voor lokale initiatieven, ruimte om zelf je leven vorm te geven en werkervaring of vrijwilligerswerk dichtbij, dragen sterk bij aan eigenwaarde en zingeving.

Uiteraard gaat het niet alleen over fysieke interventies. Er wordt gewerkt aan een 'zorgzame buurt waarin

sociale netwerkversterking en samenlevingsopbouw centraal staan, al dan niet geholpen door buurtondersteuners en andere wijkprofessionals. In de buurten worden laagdrempelige en functionele ontmoetingsruimten gecreëerd met professionele inzet en een activiteitenprogramma om regelmatige en langdurige interactie op basis van gedeelde interesses tussen bewoners te bevorderen. Zorgstructuren die er al zijn worden versterkt of behouden. Hier wordt mee geëxperimenteerd in het project GG0UD. Kortom, meer sociale cohesie en de gezondheid in Noord vraagt ook menskracht.

Gezonde leefomgeving daagt uit tot sporten en bewegen

MEEGENOMEN UIT DE PARTICIPATIE

Het gebrek aan betaalbare en laagdrempelige ontmoetingsruimte is het meest genoemde probleem in de wijk. De huidige gemeenschapsplekken zitten vol, zijn beperkt open of voldoen niet altijd aan de verwachtingen. Er is een enorme rijkheid aan initiatieven en buurtbewoners die iets willen organiseren. Groepen van gelijkgestemden vinden elkaar gemakkelijk en zoeken verbinding op het gebied van cultuur, religie of gedeelde interesse. Veel deelnemers geven aan gebruik te maken van deze initiatieven, maar er zijn ook deelnemers die juist iets missen voor hun eigen groep of zich helemaal niet herkennen in de activiteiten in de wijk. De familiariteit op straat en in de directe nabijheid wordt vaak als laag omschreven. Dit komt vaak ter sprake als het gaat over de eigen woonomgeving en staat in schril contrast met de trots op de diversiteit in de wijk die ook vaak benoemd wordt.

Veel deelnemers maken gebruik van voorzieningen in de buurt, maar er zijn zorgen over de kwaliteit en de nabijheid in de toekomst, met name voor ouderen en zorg. Het Wagnerplein en de openbare ruimte eromheen zijn voor velen het hart van de wijk, maar er zijn zorgen over betaalbaarheid, veiligheid en toegankelijkheid.

PUBLIEKE FAMILIARITEIT, SOCIALE COHESIE EN BUURTGEVOEL

Noord is meer dan een verzameling huizen, bomen en stenen, Noord is ook een verzameling gemeenschappen en sociale relaties. Je kent je burens, hebt er familie, hebt een sterk netwerk of bent dat nog aan het opbouwen. Ook licht en vluchtig contact is belangrijk is voor het thuisgevoel: toevallig contact onder passanten op straat, op een bankje bij de speeltuin, wachtend in de rij bij de bakker of vanuit de ooghoek aan de koffietafel in de bieb. Dit wordt publieke familiariteit genoemd: je kent elkaar niet, maar er is wel herkenning. Bij het opbouwen van vertrouwde met de ander kan begrip voor de ander groeien. Licht contact kan positief bijdragen aan de ervaren leefbaarheid en veiligheid en het tegengaan van vervreemding en polarisatie.

De inrichting van de straten, de openbare ruimte en buurtvoorzieningen faciliteren het contact. Voor een vriendschappelijke omgang tussen burens is investeren in bredere stoepen, brede portieken, collectieve ruimten of gemeenschappelijke tuinen van belang. De vertrouwde, het elkaar kennen en herkend worden zet zich voort in de bronpunten en rijke schoolomgevingen. Ieder buurtcluster heeft minimaal één ontmoetingsplek, meestal gekoppeld aan een andere functie zoals een school, horeca of een zorgfunctie die inspeelt op vertrouwde. Denk hierbij aan voorbeelden zoals een buurtkamer, werkhuis,

Multifunctionele voorzieningen in de buurt voor jong en oud

sport- en speelplek, buurttuin, kinderboerderij of speeltuin. Zo kan de publieke ruimte sociale netwerken en cohesie ondersteunen en positief bijdragen aan de beleving van leefbaarheid en veiligheid

OUDEREN, ZORG EN ONTMOETEN

Specifieke aandacht gaat uit naar de ouder wordende bewoners. Om ervoor te zorgen dat ze langer op een prettige manier thuis kunnen blijven wonen zijn er eisen aan de woning, én eisen ten aanzien van de locatie en de voorzieningen. Voor de geclusterde woonvormen geldt dat ze nabij de volgende voorzieningen liggen, de zgn. Triple A-voorzieningen:

- huisarts/eerstelijnszorg (inclusief fysiotherapeut)
- apotheek
- supermarkt (binnen 500 m)

En bij voorkeur ook:

- buurt-ontmoetingsruimte;
- openbaar vervoer (binnen 400 m);
- aantrekkelijke buitenruimte met groen, bankjes, ontmoetingsfunctie en openbaar toilet;
- dementievriendelijke ingerichte buitenruimte.

Concreet betekent dit dat deze geclusterde woonvormen in een straal van maximaal 500m rond het Verdiplein, Wagnerplein en Kreverplein ontwikkeld kunnen worden. Dit vraagt om opwaardering van zorgvoorzieningen (huisarts/eerstelijns, apotheek) rond het Verdiplein en nabij Kreveldplein/Quirijnstok. Idealiter liggen ook de nultrredenwoningen nabij deze clusters. De ontmoetingsfunctie voor de vitale senior (nultrredenwoning) kan worden gekoppeld aan de buurtontmoetingsfunctie. Voor de geclusterde

woonvormen en verpleegzorgplekken vraagt dit interne ruimte voor hobby-/koffie/informele dagbestedingsactiviteiten. Vertrouwd voor de bewoners, maar niet exclusief voor de bewoners van het ouderencomplex.

RUIMTE VOOR CULTURELE GEMEENSCHAPPEN EN RELIGIE

Veel inwoners van Noord voelen zich verbonden op basis van hun cultuur en/of religie. De behoefte om met elkaar samen te komen, sociale relaties te onderhouden en elkaar te steunen wordt ondersteund. Ruimte wordt geboden aan initiatieven om anderen te helpen en zo bij te dragen aan betere kansen en mogelijkheden in de Nederlandse samenleving. De noodzaak van goede multifunctionele en door verschillende groepen te gebruiken ruimtes met een beheerorganisatie die ook qua openingstijden aansluit op de behoefte vanuit de bewoners wordt herkend.

Er zijn ook religieuze gemeenschappen die kapitaalkrachtig genoeg zijn om een eigen ruimte te gaan huren of kopen voor hun bijeenkomsten. In principe bemiddelen we niet actief en zijn organisaties zelf verantwoordelijk om naar huisvesting te zoeken. Gemeente Tilburg staat voor neutraliteit en gelijke behandeling ten opzichte van diverse religieuze organisaties.

DE CULTUUR VAN NOORD

Cultuur is niet iets wat je oplegt. Het komt vanuit de gemeenschap. Cultuur gaat meer en meer de verbinding aan met andere voorzieningen zoals sport, ontmoeten, horeca of werk; de scheidslijnen verdwijnen. Cultuur moet ook passen bij de identiteit van Noord. In Noord representeert de cultuur het diverse en inclusieve karakter, een sterke identiteitsdrager. Kunst in openbare ruimte met vertegenwoordigers (kunstenaars of inwoners) van verschillende culturen vergroot de leesbaarheid van de ruimte, maar biedt ook representatie/voorbeeld/ambassadeurs van de cultuur. Noord heeft specifieke plekken en kwaliteiten en worden daar plekken als de MFA Belaveld aan toegevoegd. In algemene zin is er meer behoefte aan kleinschalige plekken voor cultuur en talentontwikkeling, maar ook plekken voor evenementen en andere vormen van samen komen.

Meer aandacht voor de cultuurhistorische kwaliteiten, bijvoorbeeld herkenbare historische routes benadrukken en verbinden (Oude Lind, Lijnsheike, De Schans en Rugdijk) is gewenst. Museum Peerke Donders kan sterker als onderdeel van Noord worden gepositioneerd.

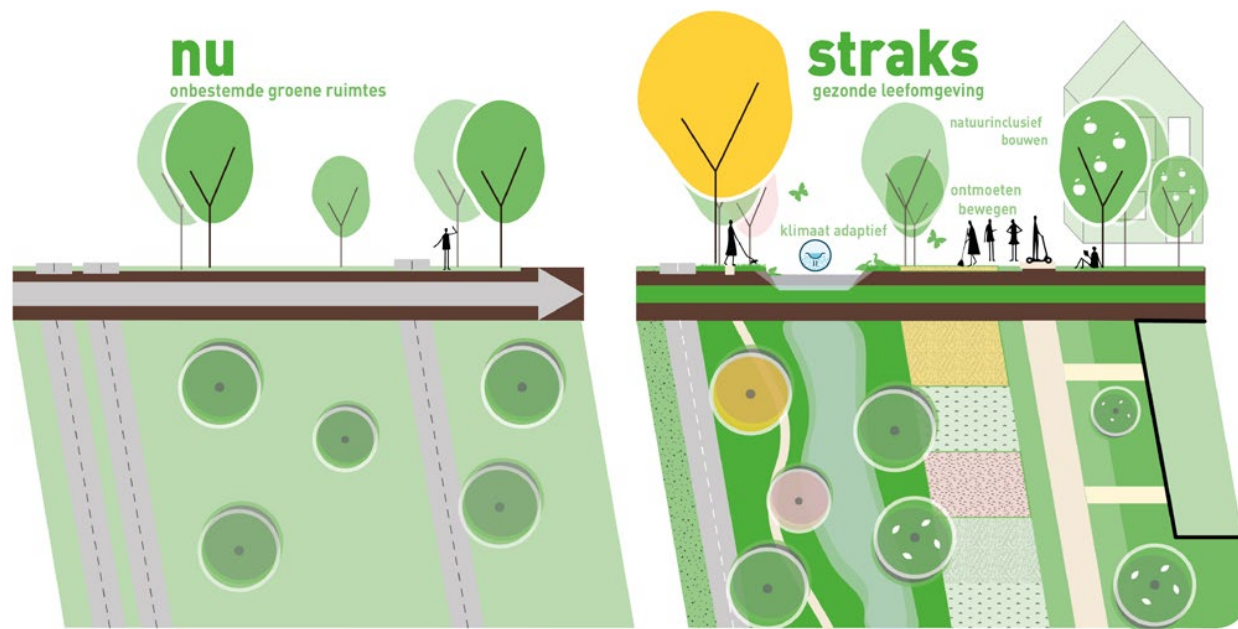

LEVEN IN DE STADSNATUUR

Van scheidend naar verbindend groen!

Sporten in een groene, natuurlijke omgeving

VAN PARKSTAD NAAR STADSNATUUR

De basis van Tilburg Noord is een 'door de mens' bedacht landschap. Een robuust groen raamwerk met daarin verschillende losse buurten, verbonden door een netwerk van schaduwrijke lanen en omgeven door waardevolle groengebieden en natuur. Als een geoliede landschapsmachine zijn functies gescheiden. Deze scheidende werking van de groenstructuur is beperkend voor de gebruikskwaliteit voor mens en dier. Het vraagt om een transitie van gescheiden naar geïntegreerde ruimtelijke structuren, waarbij het groen een verbindende kracht heeft. Het groenblauwe raamwerk met heel veel groen en grote volwassen bomen is zeer waardevol en heeft enorm veel potentie. Het dient als de basis voor een toekomstbestendig Tilburg Noord.

Het groen krijgt meer betekenis voor zowel de bewoners als voor de biodiversiteit en klimaatadaptatie. Om dit te bereiken wordt gefocust op fietsers en voetgangers. De openbare ruimte krijgt een duidelijke identiteit. Om een veerkrachtig stadsdeel te creëren, wordt de verharding verminderd, wordt waterberging toegevoegd en wordt gestreefd naar meer diversiteit in boom- en plantensoorten.

VEERKRACHTIGE EN NATUURLIJKE LEEFOMGEVING

De klimaatopgaven waar we voor staan zijn tot op zekere hoogte onvoorspelbaar. Om daarop te kunnen anticiperen, moet de leefomgeving veerkrachtig en adaptief zijn. Gebruikmaken van het natuurlijke landschap is hiervoor een beproefde strategie: 'Nature Based Solutions'. Nature Based Solutions (NBS)

Klimaatadaptieve openbare ruimte

maken het mogelijk om omgevingen te realiseren, die meerdere doelen dienen. Een stedelijk gebied als ecosysteem is gebaseerd op bodem en klimaat, organiseert de waterhuishouding en biedt ruimte aan flora en fauna. Het levert daarnaast allerlei koppelkansen, ook wel 'ecosysteemdiensten' genoemd. Dit zijn de vele en diverse voordelen voor de mens die worden geboden door een natuurlijke omgeving en een gezond ecosysteem. Bijvoorbeeld natuurlijke bestuiving van gewassen, schone lucht, beperking van extreme weersomstandigheden en het mentale en fysieke welzijn van bewoners. Voor Tilburg Noord zijn er drie belangrijke thema's: een nieuwe gebruikswaarde voor de openbare ruimte, een veerkrachtige en natuurvriendelijke buitenruimte en een hernieuwde culturele identiteit voor straten, pleinen en parken. Zo ontstaat er ruimte voor natuur én mens en kan Tilburg Noord van 'tuinstad' transformeren naar stadsnatuur.

KLIMAATADAPTIEVE LEEFOMGEVING

Om in te spelen op de klimaatverandering is een groenblauw raamwerk voor afwatering nodig dat is verbonden met de historische waterlopen richting het Noorden. Het biedt oppervlaktewater met recreatieve waarde, een netwerk van blauwe aders (gescheiden rioolsysteem). Een belangrijke kans is de wateropvang op de daken van de duizenden nieuwe woningen. Het is van belang dat de (openbare) ruimte wordt onthard. Het gebruik van waterdoorlatende materialen en het afkoppelen van hemelwater zorgt voor goede infiltratie in de bodem. Dit is belangrijk om het grondwaterpeil op hoogte te houden in tijden van droogte.

MEEGENOMEN VANUIT DE PARTICIPATIE

Tilburg Noord wordt door veel deelnemers als een groene wijk aangemerkt. Bewoners vinden het belangrijk om in een groene omgeving te wonen. Ze zien de groene wijk als een kwaliteit die versterkt moet worden. Ze willen meer bomen, struiken en gras in de wijk. Ze ambiëren ook meer diversiteit, nu zijn er veel dezelfde bomen met nadelen als schaduw en allergieën. Ook willen ze meer mogelijkheden om te recreëren in de natuur, zoals wandelen, fietsen en spelen.

Bewoners zijn bezorgd over de kwaliteit van het groen in de wijk. Ze vinden dat het groen niet altijd goed onderhouden is en dat het geen beleefwaarde heeft.

Ook maken ze zich zorgen over het welzijn van plant en dier en het veranderende klimaat. Ze willen dat het groen beter onderhouden wordt. Bewoners van de wijk zijn bezorgd over de sociale veiligheid in het groen. Ze geven aan dat gebrek aan verlichting, ogen op straat en begroeiing bijdragen aan een onveilig gevoel op straat.

Bewoners met jonge kinderen geven aan dat er te weinig diverse speelplekken zijn in de wijk. Ze willen meer en kwalitatief betere speelplekken, zodat kinderen kunnen spelen in een groene omgeving passend bij hun leeftijd. De weg naar deze speelplekken kan veiliger; vaak moeten kinderen een drukke weg oversteken om ergens te komen.

Natuurinclusieve en uitdagende speelomgeving

Voedsel als thema in een gezonde leefomgeving

Recreatieve plekken in Noord

NATUURINCLUSIEVE LEEFOMGEVING

Tilburg heeft als één van de belangrijkste doelen op het gebied van biodiversiteit het realiseren van de structuur uit de stadsnatuurkaart. Voor het goed functioneren van deze verbindingzones dienen onderbrekingen door infrastructuur en verlichting te worden voorkomen en is er een goede zonering gewenst. Bij het inrichten van de verbindingzones worden specifieke doelsoorten gekozen om de inrichting en het beheer te sturen. Er is een selectie gemaakt van leefgebieden die het meest geschikt zijn voor het ecologische functioneren van de structuren voor specifieke soortgroepen:

- Kruiden- en faunairijk grasland (insecten, kleine zoogdieren)
- Structuurrijke leefomgeving met poelen (insecten, kleine zoogdieren, amfibieën, vogels)
- Open/gesloten laanstructuur (insecten, kleine zoogdieren, vogels, vleermuizen)
- Bosrand met mantelzoomvegetatie (insecten, kleine zoogdieren, vogels, vleermuizen)

GEZONDE EN VITALE LEEFOMGEVING

De buitenruimte wordt gevarieerd met beweegplekken voor alle leeftijdsgroepen. Kunst, sport, spel, ontmoeting en ontspanning worden gestimuleerd. Verouderde speelobjecten worden vervangen door natuurlijke speelelementen in het groen, waardoor de speelervaring wordt verrijkt.

INCLUSIEVE EN VEILIGE LEEFOMGEVING

Een inrichting en programmering die aansluit bij de identiteit van Noord: divers en veelzijdig. Versterk de relatie tussen bebouwing (plintprogramma) en buitenruimte. Realiseer een actieve en representatieve plint met adressen op het maaiveld en uitwisseling tussen gebouw en omgeving bij nieuwe ontwikkelingen. Zorg gedurende de hele dag voor voldoende activiteit. Stimuleer eigenaarschap van buurtbewoners. Betrek bewoners bij het ontwerpen en realiseren van de openbare of gemeenschappelijke ruimte in hun wijk, buurt of straat. Sociale controle en interactie; inclusief veiligheid 's nachts; ogen op straat; zichtlijnen en transparantie in het groen.

BESTEMMING NOORD

Ontwikkelen voor de
mobiliteitstransitie

Aantrekkelijke ov-haltes

Van auto- naar fiets-georiënteerd met twee centrale fietsassen

Noord is ontworpen als een echte autowijk met een overvloed aan verkeers- en parkeerruimte; alles is en was goed met de auto te bereiken. Dat is nuttig, maar kent ook een keerzijde: rijdende en geparkeerde auto's domineren het straatbeeld, fiets- en wandelroutes zijn verkeersonveilig en veel openbare ruimte is verhard en komt sociaal onveilig en onprettig over, bijvoorbeeld rond schoolomgevingen of winkelgebieden. Juist hierdoor vraagt de gewenste mobiliteitstransitie veel aandacht. De ruime opzet biedt echter ook kansen voor een slimmere inrichting.

De mobiliteitstransitie, de verdichting, de vergroening en de sociale opgaven (gezondheid & veiligheid) vereisen een forse omslag in de mobiliteit. De noodzaak om ruimtewinst te creëren maakt dat lopen, fietsen, ov, deelmobiliteit en efficiënte (gebouwde) parkeeroplossingen belangrijker worden dan het vraagvolgend faciliteren van autogebruik en autobezit. Er wordt iets nieuws geboden, het oude wordt getransformeerd en dit wordt gekoppeld aan de ruimtelijke inbreidingsopgaven. In die volgorde. Soms vraagt dat om flinke ingrepen zoals het transformeren (herinrichten), afwaarderen ('knippen of knijpen') van straten of het invoeren van vergunningparkeren.

AUTOLUWE BUURTEN

De buurten worden autoluw. Rond de rijke schoolomgevingen en rond de bronpunten, zoals winkelcentra, ontstaat een actief netwerk voor lopen en voor fietsen. Deze plekken zijn autoluw of waar mogelijk deels autovrij. Autoverkeer wordt zo veel mogelijk conflictvrij naar de hoofdroutes Heikantlaan, Vlashoflaan, Stokhasseltlaan en Sweelincklaan geleid, waarbij prioriteit wordt gegeven aan de eerste twee genoemde wegen. Bewust wordt gekozen voor 'ontvlechten': duidelijk prioriteren op enkele hoofdroutes, deze hierop inrichten en zodoende elders in de wijk meer ruimte aanbieden voor actieve verkeersstromen. Bundelen betekent dat het autoverkeer op een paar assen beheersbaar en vooral veilig afgewikkeld kan worden met reistijdgarantie; de voorkeursroute moet altijd sneller zijn dan het nemen van een sluiproute.

Om doorgaand verkeer in de buurten te weren, worden de Beethovenlaan en De Schans geknipt voor waardoor geen doorgaande (sluip)route meer bestaat. Deze routes worden omgevormd tot wijkfietsverbinding en krijgen een ander karakter; de auto en (mogelijk) de bus zijn te gast. Eenzelfde principe geldt voor de Noord-zuid-fietsroute (het oude lint) vanuit de binnenstad richting het buitengebied. Zo ontstaat een 'assenkruis' rond het Wagnerplein aan veilige en snelle wijkfietsverbindingen met daaromheen een aanvullend wijkfietsnetwerk. Alle wegen met uitzondering van de 'ruit' worden 30 km/uur.

Kortom, meer balans tussen alle verkeersdeelnemers. De auto blijft een belangrijk vervoermiddel; voor velen is de auto cruciaal voor de bedrijfsvoering of om op het werk buiten de stad te komen. Bewoners worden verleid om meer te fietsen, te lopen of het ov

te nemen, maar alles blijft uiteraard bereikbaar met de auto. Deelmobiliteit wordt aantrekkelijker gemaakt door een grote beschikbaarheid en toegankelijkheid. Noord heeft met deze nieuwe autostructuur voldoende aansluitingen op externe en interne netwerken. De autobereikbaarheid van Noord verslechtert hierdoor niet, de routevoorwaarden veranderen wel; we kiezen niet meer voor de snelste of kortste route maar sturen op routes die verdere uitbreiding van Noord niet onmogelijk maken.

RUIM BAAN VOOR DE FIETSER EN VOETGANGER

Noord wordt optimaal ontsloten met nieuwe en verbeterde fiets- en wandelverbindingen over de Midden-Brabantweg naar Kraaiven, naar Loven, naar Landschapspark Pauwels en over het kanaal. Het autoverkeer wordt via de hoofdroutes – die allemaal tweebaanswegen worden – zo snel mogelijk afgewikkeld richting Midden-Brabantweg en Bechtweg. De vrijgevallen rijbanen worden onderdeel van het fietsnetwerk en hov-netwerk, conform de aanpak van de Stokhasseltlaan.

Nadere uitwerking in een goed kwantitatief onderbouwd verkeersplan is nodig om effecten van ingrepen in infrastructuur met tegelijkertijd een forse toename van woningen goed te kunnen inschatten.

GOEDE OV-CONNECTIVITEIT

De ov-ontsluiting van Noord is van groot belang. De huidige lijndiensten die naar Tilburg Noord rijden, trekken relatief veel reizigers. Noord krijgt een betere ov-connectiviteit via een hoogfrequente hov-lijn: de zogenaamde Metrobus. Deze Metrobuslijn wordt aangevuld met een stadsbus die vaker stopt en een lokale ontsluitingsfunctie heeft. Zo worden meer groepen bediend en bieden we meer aanbod en comfort voor reizigers. Waar dat noodzakelijk is om de doorstroming te garanderen, zal de bus (deels) eigen infrastructuur krijgen.

MEEGENOMEN UIT DE PARTICIPATIE

Een gebrek aan veiligheid voor voetgangers en fietsers is een punt dat veel genoemd wordt. Verlichting, onveilige oversteekplaatsen, fietsen langs ongeregelde groenstroken of auto's die vrij spel krijgen worden veel ingebracht. Met name de auto voert te vaak de boventoon in de openbare ruimte. De bus is een belangrijke OV-verbinding, maar voor ouderen of gezinnen met jonge kinderen zijn er te weinig haltes. Er worden veel ideeën genoemd voor kleinschalige OV-voorzieningen zoals buurtbusjes, deelscootmobielen of goedkope taxidiensten om kwetsbare groepen te vervoeren. De auto is voor veel bewoners van belang om van a naar b te komen, zij zijn er in het dagelijks leven afhankelijk van omdat er nu nog onvoldoende goed alternatief is. De zorg over voldoende parkeerplekken in de wijk wordt veel genoemd.

Fietsvoorzieningen dragen bij aan de mobiliteitstransitie

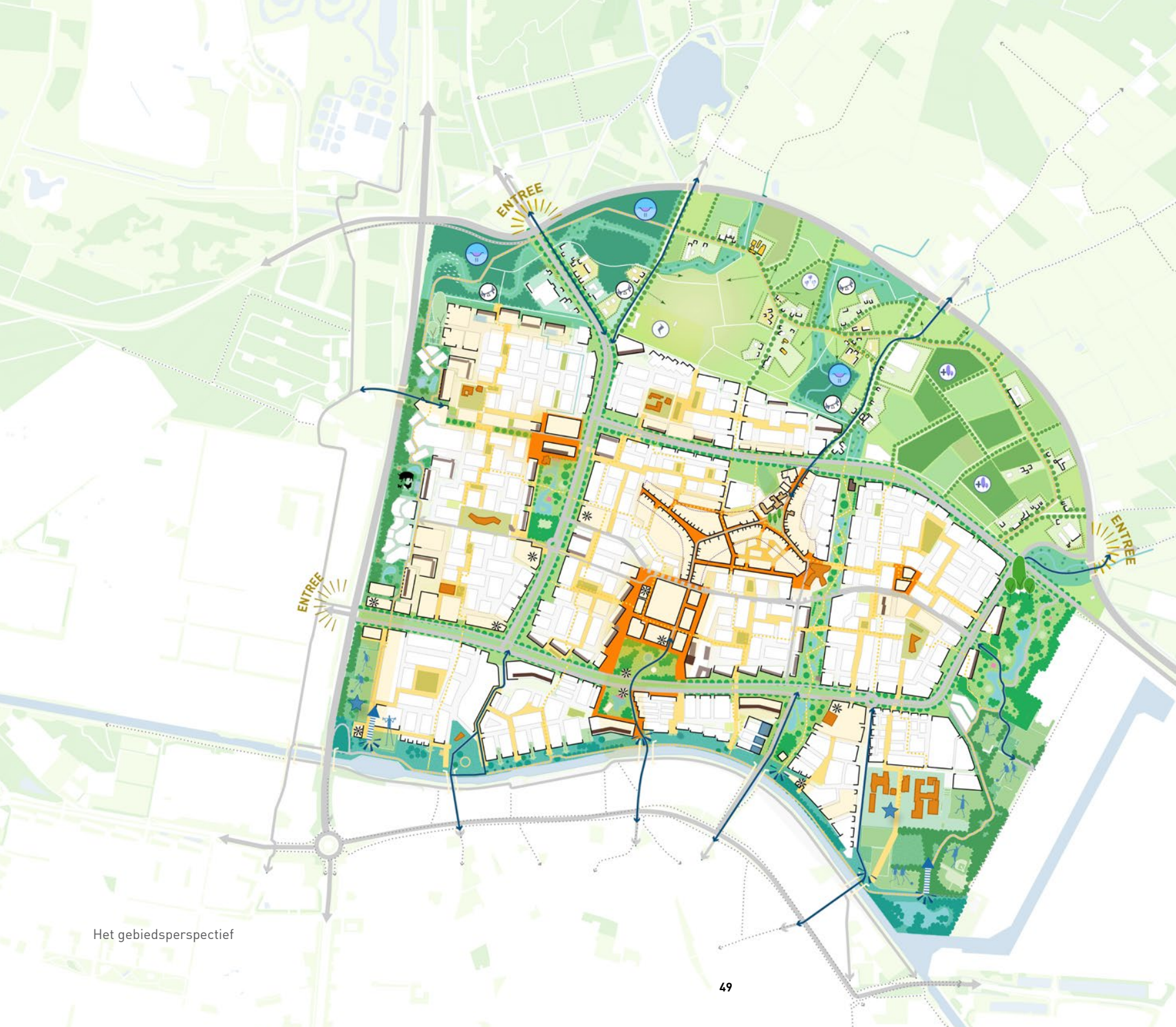

4. GEBIEDSPERSPECTIEF: EEN GROENE STADSWIJK

Het perspectief voor Noord is een aantrekkelijke, groene stadswijk. De huidige groene wijk met de nadruk op wonen wordt getransformeerd tot een functiegemengde stadswijk met betekenisvol groen voor mens en dier. De zes ontwikkellijnen zijn samengebracht tot een integraal ruimtelijk gebiedsperspectief. Het gebiedsperspectief is een overkoepelend en gedeeld beeld dat als leidraad dient voor gebieds- en buurtgerichte uitwerkingen samen met Noord.

Dit perspectief is uiteengezet in vijf lagen:

- Groenblauwe structuur
- Duurzame mobiliteit
- Stedelijke structuur en verdichting
- Gemengde stadswijk
- Wonen in Noord

LEGENDA

Omgeving

- Omgeving verbinding
- Fijnmazig buurtnetwerk
- ↔ Belangrijke verbindingen naar omgeving
- Centrumgebied, stadshard of wijkcentrumgebied
- Actief buurtnetwerk
- Rijke schoolomgeving
- Buurttuin

Bebouwing

- Bouwveld
- Voorkant bebouwing
- * Mogelijke nieuwe hoogteaccenten 10-15 lagen
- Bestaande hoogbouw tot 10 lagen
- Bestaande hoogbouw > 10 lagen
- Sociaalmaatschappelijke voorziening
- Beschermde stadsgezichten de Schans
- Peerke Donders en stadsboerderij
- Markante bebouwing
- Entreegebied
- Mogelijk toe te voegen programma in erfpapet
- Eventuele kansrijke locatie's (wonen, werken, voorzieningen, zorg en dergelijke)

Groen blauw netwerk

- Water in Tilburg Noord
- Bomenlaan
- Ruit
- Ecologische zone
- Park
- Von Weberpark
- Kanaalzone
- Bebossing
- Wateropvang en waterbos
- Kransacker
- Ontmoeten sport en spel in het landschapspark
- Sportcampus
- Zichtlijn open landschap
- Houtwal
- Ruimtereservering energie
- Oud lint
- Binnentrekken van het groen
- Groene schoolomgeving
- Buurttuin
- Groene flank
- Couliissenlandschap
- Kampenlandschap
- Woeste grond

Het gebiedsperspectief

GROENBLAUWE STRUCTUUR

De robuuste groenstructuur van Tilburg Noord vormt de basis voor een duurzame en leefbare omgeving, waarbij er voort gebouwd wordt op de bestaande groene kwaliteiten. Momenteel is de openbare ruimte voornamelijk ontworpen voor de doorstroming van auto's, wat heeft geleid tot een gebrek aan menselijke maat en verbindingen tussen de verschillende buurten, en het stadsdeel met zijn omgeving.

Het groen krijgt meer betekenis voor zowel de bewoners als voor de biodiversiteit en klimaatadaptatie. Het groen dat nu scheidend is, transformeert tot verbindend groen, met aandacht voor goed overzicht en toezicht. Dit vormt de basis voor een gezonde en veilige leefomgeving. De groenblauwe structuur is

bij uitstek een onderwerp dat zich prima leent voor een participatieve uitwerking samen met bewoners en initiatiefnemers (à la Spoorpark): denk hierbij aan plekken zoals het Von Weberpark, Kanaalpark en Landschapspark Noord.

Doel is het transformeren van het raamwerk met een focus op fietsers en voetgangers, en het beperken van autoverkeer. Betere verbindingen tussen gebouwen en openbare ruimte dragen bij aan een meer sociale veiligheid. De openbare ruimte krijgt meer identiteit, door zowel in de natuur- als de gebruikswaarde te verhogen. Voor een veerkrachtig stadsdeel, wordt ingezet op minder verharding, meer waterberging en een grote diversiteit in boom- en plantensoorten.

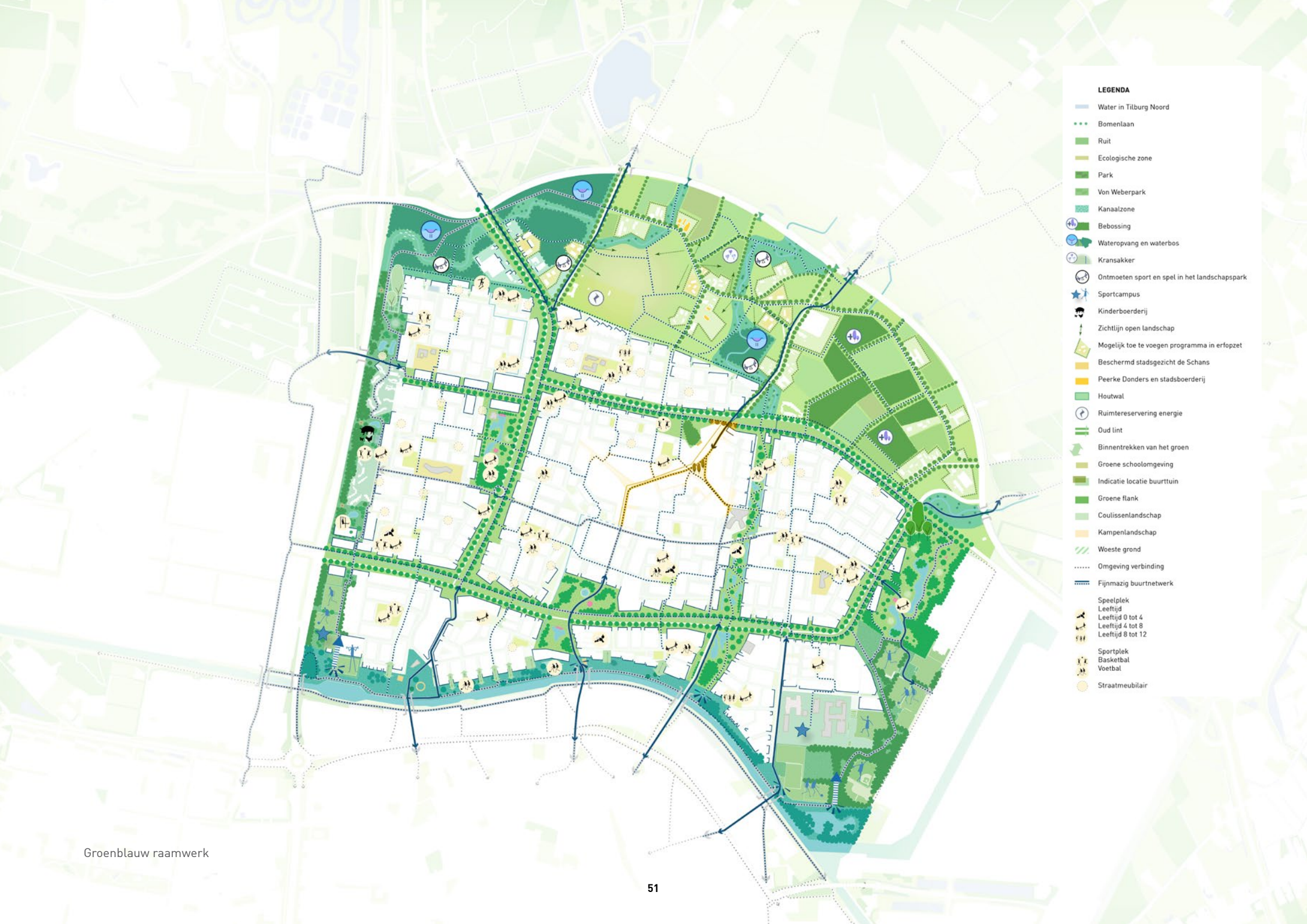
We onderscheiden een aantal belangrijke structuren die een transformatie zullen ondergaan met meer ruimte voor bewegen, ontmoeten en verblijven (gebruikswaarde) als ook ecologie en klimaatadaptieve maatregelen (natuurwaarde):

1. De Ruit – meer ruimte voor bewegen, wandelen, fietsen en minder voor de auto.
2. Parken van Noord: gebruikswaarde versterken onder andere door meer ruimte voor verblijven en door programmering.
3. Buurttuinen: samen in te vullen met de buurt als collectieve ontmoetingsplek.
4. Lint: Versterken in beeldkwaliteit en samenhang passend bij de historische identiteit.
5. Landschapspark Noord: ontwikkelen stadsrand tot landschapspark goed verbonden met de wijken van Noord.
6. Kanaalpark: park ontwikkelen naast ecologische waarde, ruimte voor sporten, bewegen en verblijven.
7. Vitale flanken: toegankelijkheid en gebruikswaarde versterken.

Belangrijke groenstructuren te transformeren:

- 1. De Ruit
- 2. Parken van Noord
- 3. Buurttuinen (indicatief)
- 4. Lint
- 5. Landschapspark Noord
- 6. Kanaalpark
- 7. Vitale flanken

LEGENDA

- Water in Tilburg Noord
- Bomenlaan
- Ruit
- Ecologische zone
- Park
- Von Weberpark
- Kanaalzone
- Bebossing
- Wateropvang en waterbos
- Kransakker
- Ontmoeten sport en spel in het landschapspark
- Sportcampus
- Kinderboerderij
- Zichtlijn open landschap
- Mogelijk toe te voegen programma in erfopzet
- Beschermd stadsgezicht de Schans
- Peerke Donders en stadsboerderij
- Houtwal
- Ruimtereservering energie
- Oud lint
- Binnentrekken van het groen
- Groene schoolomgeving
- Indicatie locatie buurttuin
- Groene flank
- Coulissenlandschap
- Kampenlandschap
- Woeste grond
- Omgeving verbinding
- Fijnmazig buurtnetwerk
- Speelplek
Leeftijd
Leeftijd 0 tot 4
Leeftijd 4 tot 8
Leeftijd 8 tot 12
- Sportplek
Basketbal
Voetbal
- Straatmeubilair

Ecologische zone onderdeel van de Ruit

Niet alleen verkeersruimte maar ook verblijfsruimte

Aandacht voor verbindingen vanuit de buurten

De keuze voor de relatief intensieve verdichting in Tilburg Noord is mede gevoed doordat de huidige openbare ruimte op plaatsen zoveel 'maat' heeft, dat het nieuwe bebouwing prima kan verdragen of dat het zelfs wenselijk is vanuit sociaalmaatschappelijke vraagstukken om bebouwing toe te voegen. De verdichting en toename van bebouwing en daarbij horende (ondergrondse) voorzieningen biedt kans tot een kwalitatieve verandering van de openbare ruimte. Het is aannemelijk dat dit plaatselijk ten koste zal gaan van groen. Bij zo'n ontwikkeling is compensatie van groen het uitgangspunt, waarbij de nadruk niet alleen op de omvang maar ook (juist) op kwalitatieve compensatie ligt. Door met compensatie en nieuwe toevoegingen van groen in te zetten op meer diversiteit van soorten, ecologische waarde en gebruikswaarde wordt het totale groene raamwerk van Noord verbeterd. Het inzetten en uitrollen van langzaamverkeer verbindingen tussen de verschillende parken in Noord versterken deze gebruikswaarde en maken het groen in Noord meer beleefbaar voor de inwoners.

Ontwikkelen blauwraamwerk verbonden met de drie bestaande waterlopen voor afwatering richting het noorden. Landschapspark Noord als voortuin van Noord (ruimte voor landschap, natuur, water, ontspanning en bebouwing).

DE RUIT

De Ruit wordt omgevormd tot een aantrekkelijke centrale groene zone van Noord. De focus verschuift door de ruimte voor auto's te beperken tot twee rijbanen. Dit verbetert de oversteekbaarheid en creëert ruimte voor brede, schaduwrijke fiets- en wandelpaden en meer ruimte voor ecologie, waterberging en beweging (wandelen, fietsen, sport). De groenstructuur van de Ruit transformeert van continue en op doorstroming ontworpen bomenlanen naar verbindend gebruiksgroen. De Ruit krijgt aantrekkelijke voorkanten van nieuwe bebouwing met een levendig programma en wordt de centrale groene zone van Noord, waar de belangrijkste wijkparken aan liggen.

PRINCIPES VOOR DE RUIT

Gebruikswaarde en beweegruimte:

- Brede doorgaande fietsverbindingen.
- Schaduwrijke wandelzones met natuurlijke struipaden.
- Activeren van het groen met betekenisvolle groenzones.
- Speel- en sportelementen; zit- en rustplekken.

Groen en natuur:

- De laan als eerste orde ecologische verbindingszone: ruimte voor een aaneengesloten groenstrook van minimaal 15 m en gemiddeld 20 m breed.
- Waardevolle bomen handhaven. Soms vervanging mogelijk van het overwegend monotoon- en exotisch assortiment. Plant- en boomsoorten afstemmen op de habitatrichtlijnen voor doelsoorten zoals vleermuizen (de laatvlieger), vogels (zwartkop), kleine zoogdieren (egels) en insecten (groot dikkopje).
- (Natuurinclusieve) straatverlichting die geen belemmering is voor vleermuizen en andere fauna.
- De ecologische zone extensief beheren.

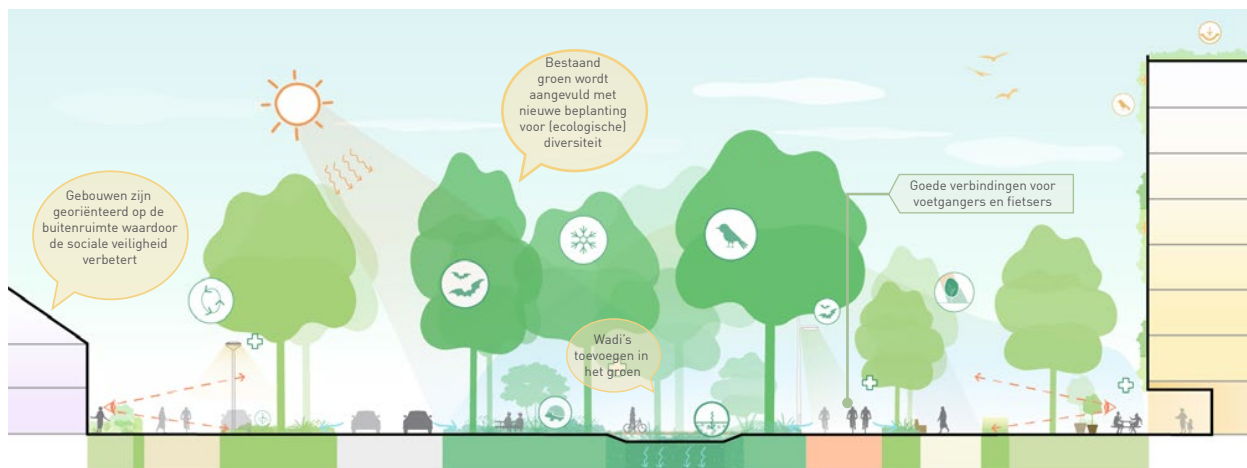
Klimaat:

- Wadi's toevoegen.
- Ontharden openbare ruimte voor waterinfiltratie.
- Hemelwater direct afwateren naar openbaar groen.

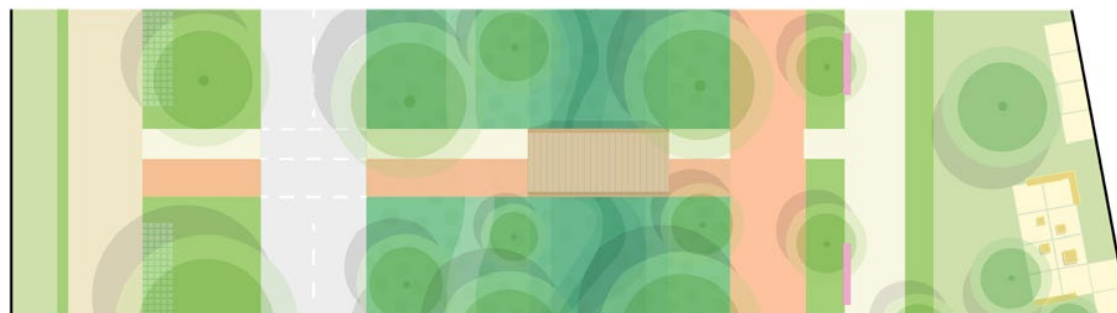
Relatie gebouw en openbare ruimte:

- Voorgevels en adressen aan de Ruit door bijvoorbeeld sloop/nieuwbouw of transformatie van de begane grond, dit draagt bij aan betere sociale veiligheid.
- Overgangszones die de relatie tussen het gebouw en de buitenruimte versterken.

Principeprofiel van de Ruit

De Ruit bestaat uit de vier lanen van Noord: Stokhasseltlaan, Heikantlaan, Vlashoflaan en de Sweelincklaan.

Gedeelde ruimte voor fietsers en voetgangers

Stilte- en rustplekken onderdeel van het park

Routes verbinden met buurten en omgeving

PARKEN VAN NOORD

Gelegen aan de Ruit liggen de wijkparken van Noord. Dit zijn de belangrijkste ontmoetingsplekken van Noord. Elk park heeft zijn eigen functie en eigen identiteit:

- Het Quirijnpark is recent ingericht en wordt verbonden met het Kanaalpark aan de zuidzijde. De relatie met het landschapspark en omliggende wijken wordt verbeterd.
- Het Ypelaerpark veiliger en beter inrichten: geen gesloten plinten in de omliggende bebouwing, een betere relatie met het vernieuwde Verdiplein en samenhang met de ontwikkeling aan de Bellinistraat.
- Von Weberpark als stadspark voor Noord: een levendige, veilige, dynamische plek met ruimte voor ontspannen, ontmoeten, urban sports, terrassen en rust & reuring. Ontwikkel het in samenhang met Wagnerplein en de nieuwe bebouwing. Uiteraard zijn bestaande kwaliteiten als het arboretum het uitgangspunt. Essentieel is de betere verbinding van de delen ten Noorden en zuiden van de Heikantlaan en de minimalisering van de impact van deze Heikantlaan (smaller). Het geheel moet opener, transparanter en daarmee veiliger. Programmering en ontwerp kunnen samen met bewoners worden ontwikkeld. Een plek die niet volledig ontworpen is, maar ruimte biedt voor het onbekende.

PRINCIPES PARKEN VAN NOORD

Gebruikswaarde en beweegruimte:

- Op verschillende schaalniveaus de parken aansluiten: doorgaande recreatieve fietsroutes voor verbinding met de stad en het buitengebied, maar ook op het fijnmazige fiets- en wandelnetwerk van het stadsdeel, zodat bewoners op een prettige manier de parken kunnen bereiken.
- Ruimte voor bewegen en positieve gezondheid. Mogelijkheden voor sporten en bewegen in de openbare ruimte zoals (urban) sport en spel.
- Ruimte voor publieke en recreatieve functies zoals horecapaviljoen, picknick- en bbq-plekken, kruidentuin en andere buurtvoorzieningen.
- Schaduwrijke wandelroutes met verblijfsplekken en beweeg-, -sport-, en speelvoorzieningen.

Groen en natuur:

- Parklandschap krijgt opknopbeurt, waarbij de structuur van open en gesloten parkruimtes wordt versterkt.
- Behouden en versterken van de diversiteit aan plant- en boomsoorten. In het Von Weberpark kwaliteit van arboretum versterken en de kruidentuin terugbrengen.
- Uitdunnen/opschonen van bosjes: meer zonlicht voor de struik- en kruidlaag en meer transparantie voor heldere zichtlijnen door het park.

Klimaat:

- Ontharden openbare ruimte voor waterinfiltratie.
- Hemelwater direct afwateren in aangrenzende groengebieden.
- Aanleggen en/of benutten van vijvers voor waterberging.

Relatie gebouw en openbare ruimte:

- Verdichting aan de randen zorgt voor een stevig kader van de parkruimte.
- Gebouwen hebben een actieve plint.

De parken van Noord

Principeprofiel van wijkpark

Buurtschappen in het Landschapspark

Wonen aan het landschap

Recreatieve routes

CIRCULAIR LANDSCHAPSPARK

Het Landschapspark wordt de voortuin van Noord. Versterking van de landschappelijke en natuurlijke waarden conform de plannen voor Pauwels vormen de basis (bosaanleg, waterretentie, cultuurhistorie, stad-landverbindingen en toekomstbestendige landbouw). Binnen deze waarden is ruimte om het gebied kwalitatief beter te benutten. Het Landschapspark krijgt een waarde en positie die vergelijkbaar is met Moerenburg en de Oude Warande; hooggewaardeerde landschapsparken als uitloopgebied voor de stad. Het Landschapspark wordt ook qua gebruik en bebouwing een toonbeeld voor circulair ontwikkelen en bouwen. Bebouwing is geen doel, maar middel. Alle bebouwing wordt bij voorkeur houtbouw, waardoor een duurzaam en samenhangend landschappelijk beeld ontstaat. Om de doelstellingen te bereiken zijn er principes geformuleerd die zijn gebaseerd op de kenmerken van het agrarisch cultuurlandschap. Dit landschap wordt gekenmerkt door een kleinschalige verkaveling met houtwallen en boerenerven langs de linten, open kransakkers en dicht beboste percelen. Gegraven waterlopen dooraderen het landschap.

PRINCIPES LANDSCHAPSPARK

Nieuwe bebouwing, gebruikswaarde en beweegruimte:

- Er is ruimte voor experimenten op het snijvlak van maatschappelijk programma, landbouw en natuurontwikkeling. Hierbij wordt gestreefd naar goede fysieke en mentale verbinding met Noord. Bijvoorbeeld samenwerking tussen burgercollectieven, overheid, scholen en bedrijven.
- De directe stadsrand, nu nog liggend onder de hoogspanningskabels die vanaf 2026 zullen 'verdwijnen', wordt ontwikkeld tot aantrekkelijke, openbare zone met ruimte voor sport, spelen en ontmoeten voor de aanliggende buurten. Dit vraagt om aantrekkelijke voorkanten van de bebouwing in plaats van de achterkanten van woningen, tuinen en parkeerplaatsen aan deze zone.
- Het westelijke deel krijgt een opwaardering door het reeds in planvorming zijnde waterpark. Het bestaande (speel)bos dient aantrekkelijker, openbaarder en veiliger te worden. Meer zicht, openheid, betere routes en beperkte, geclusterde bebouwing kunnen hieraan bijdragen. Een volwaardig groenblauwe stadsentree door herprofilering van de Stokhasseltlaan en het plaatselijk toevoegen van nieuwe bebouwing kan dit gebied eveneens aantrekkelijker maken.
- Wonen is slechts op enkele plekken gewenst, de parkfunctie staat voorop. Wonen heeft een collectief karakter in een kleinschalige vorm die past bij, en

interactie aangaat met het landschapspark. Op strategische locaties ontstaat ruimte voor nieuwe erven of kleinschalig landschappelijk wonen. Er is ruimte voor specifieke, collectieve woonvormen zoals 'prikkelarm' wonen.

- Nieuwe (woon)bebouwing richt zich hoofdzakelijk op de transformatie van bestaande erven. Deze bebouwing wordt met name ingezet om de leegstaande en ongewenste bebouwing te vervangen.
- Het gebied biedt ruimte aan (burger)initiatieven op het nieuwe vormen van (stads)landbouw passend binnen de landschapsstructuur, mits ze een binding hebben met Noord.
- Transformeer linten tot aantrekkelijke routes voor fietsers en voetgangers. Een fijnmaziger padennetwerk biedt meer variatie in routes. Langs de routes ontstaat ruimte voor rust- en ontmoetingsplekken.
- Er is een ruimtereservering opgenomen voor de mogelijke 2e fase uitbreiding van het hoogspanningsstation van Enexis.
- Het Noordelijk deel van de Stokhasseltlaan krijgt een laanprofiel met meer ruimte voor groen, fietsers en voetgangers.
- Grootschalige- en verkeersaantrekkende functies passen niet in het landschapspark.

Groen en natuur:

- Het versterken van het agrarisch cultuurlandschap: herstellen van singels langs wegen, het aanplanten van houtwallen en bosgebieden op percelen. Belangrijke zichtlijnen en het weidse karakter van de kransakkers blijven hierbij behouden. Deze landschapselementen zijn van grote waarde voor agrarische diersoorten zoals de ringmus en de patrijs.

Klimaat:

- Bodem en water zijn sturend bij de indeling van het landschapspark. De focus ligt op het herstellen van de oude waterlopen en het creëren van waterbergingsgebieden. De waterlopen worden opnieuw een integraal onderdeel van het landschappelijk raamwerk

In de bijlage is een verdieping op de te ontwikkelen stadsrand zone, het waterlandschap en de historische linten met coulissen opgenomen.

Circulair landschapspark
 1. Stadsrand gelegen aan een kransakker
 2. Historisch lint met coulissen
 3. Waterloop met klimaatbos

Klimaatbos

Niet alleen ruimte voor voetbal maar ook andere speelplekken

Schommelen ook voor volwassenen

Plekken aan het water

KANAALPARK: BEWEEGPARK

Het Kanaalpark, gelegen aan de Noordzijde van het Wilhelminakanaal, wordt een aantrekkelijk beweegpark met ruimte voor ontspannen, sport, bewegen en biodiversiteit voor Noord en Oud Noord. De bebouwing aan het Kanaalpark wordt zoveel mogelijk verrijkt met levendig programma en er worden voorzieningen aan het park gecreëerd. Het Kanaalpark verbindt de bestaande sportparken, Von Weberpark en het Quirijnstokpark. Het park krijgt een logische zonering waarbij nabij het kanaal de ecologische waarde centraal staat (het is de ecologische hoofdstructuur) en de Noordelijke zone meer gericht is op gebruik en bewegen. Het park biedt kansen voor urban sports en de koppeling met (jongeren)cultuur, uiteraard ontwikkeld met en door de jeugd.

Beide sportparken worden geopend naar de zuidzijde en krijgen zo een directe verbinding voor sporters, wandelaars en fietsers met het Kanaalpark. Door dubbelgebruik (met name overdag) kunnen ze ook intensiever worden benut, aansluitend bij de toenemende sportbehoefte. Het park biedt kansen voor een stadsstrand, met horeca en meer ruimte voor waterrecreatie (binnen de mogelijkheden die het vrachtverkeer biedt). Kansrijk zijn de omgeving van de Oude Lind of de westelijke fietsbrug. Formeel en informeel sporten versterken elkaar en kunnen elkaars voorzieningen gebruiken.

Lange termijn perspectief Kanaalzone

De ambities uit het gebiedsperspectief voor het Kanaalpark zijn te realiseren zonder conflicten met de huidige projectscope van de opwaardering van het Wilhelminakanaal. Het is in de toekomst echter goed voorstelbaar dat het Wilhelminakanaal alsnog moet worden verbreed tussen Loven en Kraaiven indien het scheepvaartverkeer verder toe neemt. Ook in dat geval blijven de ambities van het gebiedsperspectief overeind staan, namelijk het maken van een aangenaam Kanaalpark langs de oevers en een goede verbinding tussen Noord en de rest van de stad. De manier van uitwerken ervan zal dan mogelijk nader moeten worden onderzocht in afstemming met de doelen vanuit beide opgaven.

PRINCIPES KANAALPARK

Gebruikswaarde en beweegruimte:

- Schaduwrijke beweegroute met allerlei sport- en speelaanleidingen, ontmoetings- en verblijfsplekken.
- Betere fietsverbindingen over kanaal (Quirijnstoklaan en verbeteren westelijke fietsburg, de Waalbrug).
- Bij de bruggen is ruimte voor recreatieve voorzieningen zoals daghoreca/stadsstrand met een terras. De mogelijkheden voor watergebonden recreatie zoals aanmeersteigers dienen te worden onderzocht.
- Doorgaande fietsverbinding. Indien nodig wordt het fietspad verlegd om meer ruimte te bieden aan de ecologische verbinding of om verblijfsplekken aan het kanaal te realiseren.

Groen en natuur:

- Ecologische verbingszone van circa 50m breed.
- Habitat voor de kamsalamander: natuurvriendelijke oevers en poelen.
- Grotere diversiteit aan beplanting in struik- en kruidlaag toevoegen.
- Delen van de ecologische zone worden extensief beheerd.

Klimaat:

- Ontharden openbare ruimte voor waterinfiltratie.
- Hemelwater direct afwateren in aangrenzende groengebieden.
- Aanleggen poelen voor waterberging.

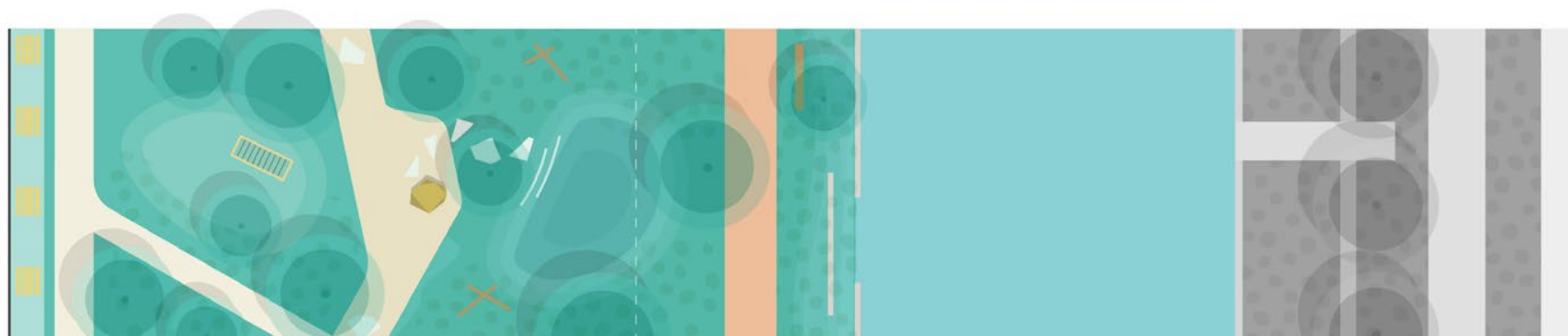
Relatie gebouw en buitenruimte:

- Levendige voorkanten en adressen aan het Kanaalpark.
- Voortuinen en erfafscheidingen groen en ontwerpen als onderdeel van het Kanaalpark.

Kanaalpark

Principeprofiel Kanaalpark

Ontmoetingsplekken

Spelen

Rust en ontspannen

VITALE FLANKEN

De oost- en westflank zijn nu 'achterkanten' van Noord. Het worden aantrekkelijke groene randen met ruimte voor open sportparken en beweeg- en rustruimten voor met name de omwonenden. Goede oost-westroutes door deze flanken verbinden Noord beter met de omliggende werkgebieden. Deze flanken hebben ook een ecologische waarde.

PRINCIPES VITALE FLANKEN

Gebruikswaarde en beweegruimte:

- Routes en verblijfsplekken met hoge natuurbeleving.
- Routegebonden beweeg-, sport- en zitelementen uitgevoerd in natuurlijke materialen.
- Lokale initiatieven zoals de kinderboerderij, moestuinen en voedselbos kunnen hier een plek vinden.
- Oostwestelijke fietsroutes en een 'Rondje Noord'.

Groen en natuur:

- Duidelijke zonering voor natuurlijk en stedelijk groen.
- Versterk en maak de eerste orde ecologische verbindingzone beleefbaar.
- Pas plant- en boomsoorten aan volgens de habitatrichtlijnen kleine zoogdieren (egels).
- Stedelijk groen wordt opgeknapt waarbij de structuur van open en gesloten parkruimtes wordt versterkt.

- Diversiteit in plant- en boomsoorten vergroten door fruit- of notenbomen toe te voegen als overgang tussen natuurlijk en stedelijk groen.
- Ecologische zone ondergaat extensief beheer, terwijl stedelijk groen regulier onderhoud krijgt. Bosschages worden opgeschoond voor meer zonlicht en betere zichtlijnen in het park.

Klimaat:

- Ontharden van openbare ruimte voor waterinfiltratie.
- Direct afvoeren van hemelwater naar groengebieden.
- Aanleggen van wadi's voor waterberging.

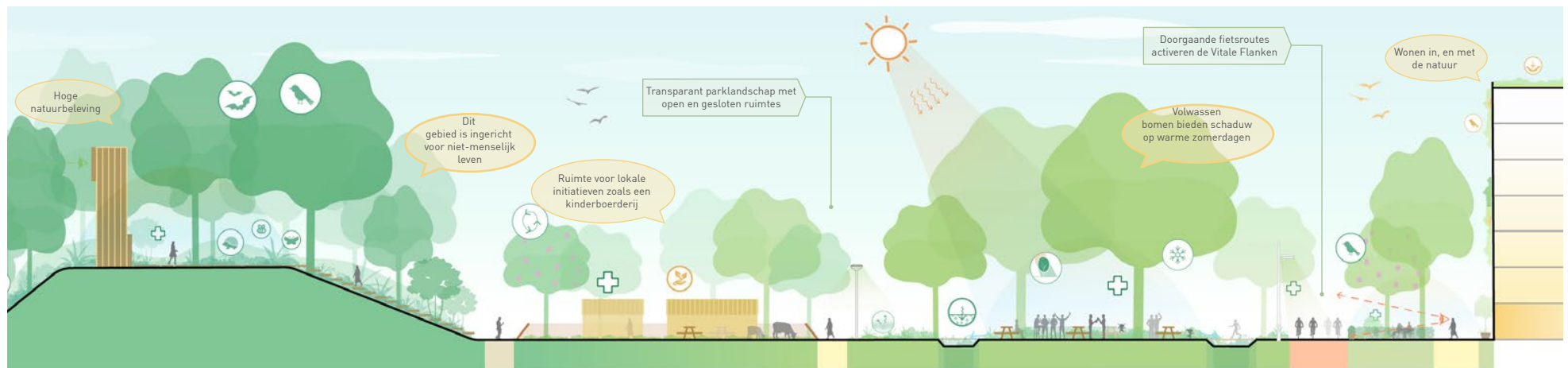
Relatie gebouw en buitenruimte:

- Realiseer voorgevels en adressen aan de vitale flanken, bijvoorbeeld via sloop/nieuwbouw of transformatie van de begane grond (plint). Het programma richt zich op de buitenruimte en draagt bij aan verbeterde sociale veiligheid.
- Versterk de relatie tussen gebouw en buitenruimte met overgangszones direct grenzend aan de gevel.

Vitale flanken

Principeprofiel Vitale flanken

Buurttuinen: in te vullen door bewoners

VOLKSTUINEN

In de randen van Noord bevinden zich diverse volkstuinten die waardevol zijn voor bewoners. Deze plekken kunnen zich doorontwikkelen met meer betekenis voor Noord en bewoners in de buurt door:

- zich ook als buurtplek te manifesteren en zich (af en toe) te openen voor de buurt;
- ruimtelijk meer onderdeel te worden van de groenstructuren waarin ze zich bevinden
- op sommige plekken zoals in de stadrand kunnen de huidige paden structuur onderdeel worden van het fijnmazig wandelnetwerk.

BUURTTUINEN

De buurttuinen vormen de groene speel- en ontmoetingsplekken van de buurt, veilige plekken die bijdragen aan de vertrouwdheid en vaak verbonden zijn met bronpunten of rijke schoolomgevingen. Deze plekken moeten via autovrije routes (buurtassen) toegankelijk zijn. De huidige staat van deze buurttuinen is vaak ongeprogrammeerd en monofunctioneel groen, waardoor ze momenteel niet direct bijdragen aan de verblijfskwaliteit. Door middel van participatie kunnen deze plekken geactiveerd en getransformeerd worden, waardoor ze hun volledige potentieel als levendige centrale plek voor de buurt kunnen ontplooiën.

PRINCIPES BUURTTUINEN

Gebruikswaarde en beweegruimte:

- Openbare plekken - autovrij en onderdeel van het actieve netwerk - bieden een veilige omgeving voor jonge kinderen.
- Samen met de buurt kunnen deze plekken worden verbeterd, waarbij bijvoorbeeld ruimte is voor kleinschalige voedselproductie, sport- en speelvoorzieningen voor kinderen 0-12 jaar en verblijfs- en ontmoetingsmogelijkheden (bankjes, tafels).

Groen en natuur:

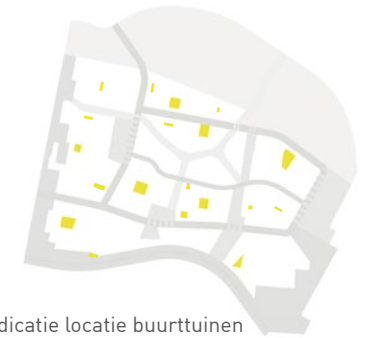
- Behoud volwassen solitaire bomen om schaduwrijke verblijfsplekken te creëren.
- Diversiteit in plant- en boomsoorten vergroten door bijvoorbeeld fruit- of notenbomen toe te voegen.
- In geval van kap en herplant aandacht voor boomsoortkeuze i.r.t. mogelijke overlast (bladval, allergie).

Klimaat:

- Ontharden van openbare ruimte voor waterinfiltratie.
- Direct afvoeren van hemelwater naar groengebieden.
- Greppels als omkadering van de tuin voor waterberging.

Relatie gebouw en openbare ruimte:

- Realiseer voorgevels en adressen aan de tuinen, bijvoorbeeld door sloop/nieuwbouw of transformatie van de plint.
- Overgangszones, zoals voortuinen, verbinden het gebouw met de openbare ruimte. Een zorgvuldig ontworpen buitenruimte, zoals een terras of een (collectieve) voortuin, draagt bij aan interactie en versterkt deze verbinding.

Indicatie locatie buurttuinen

Principeprofiel Buurttuinen

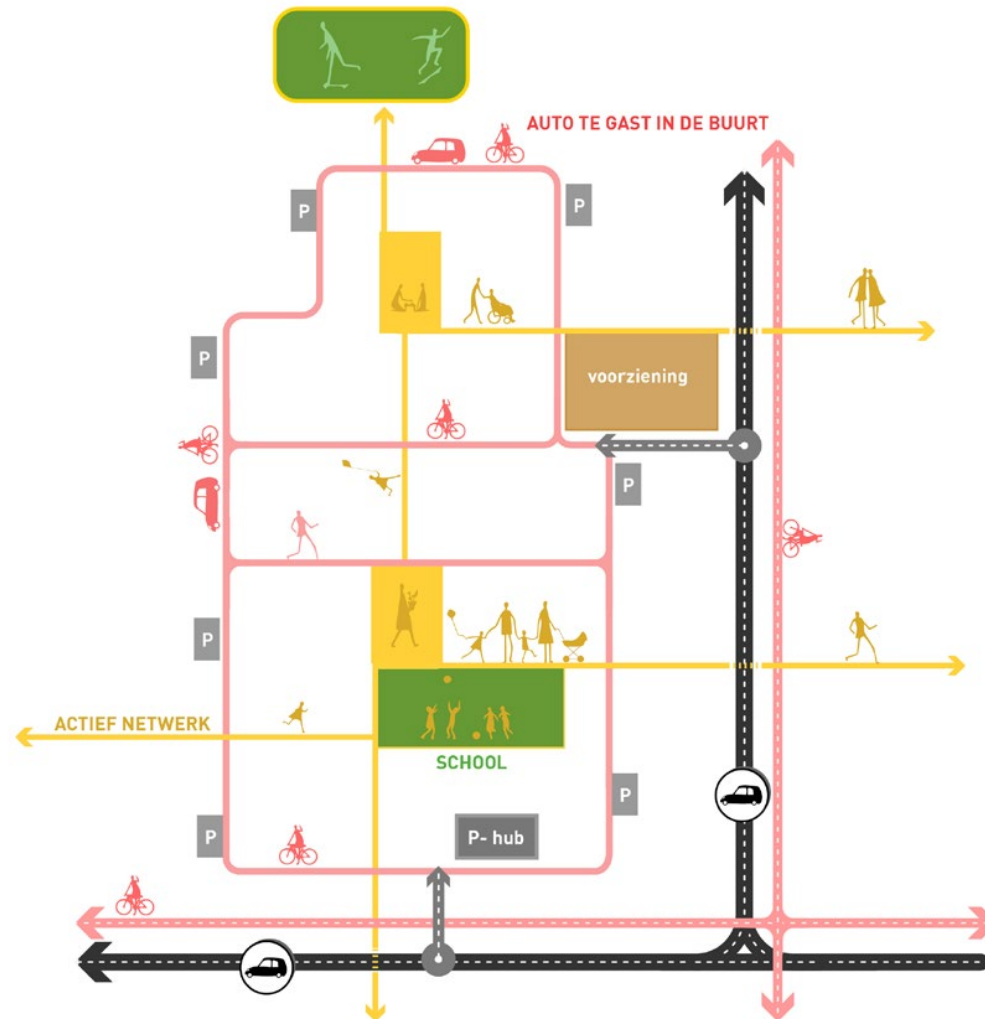

DUURZAME MOBILITEIT

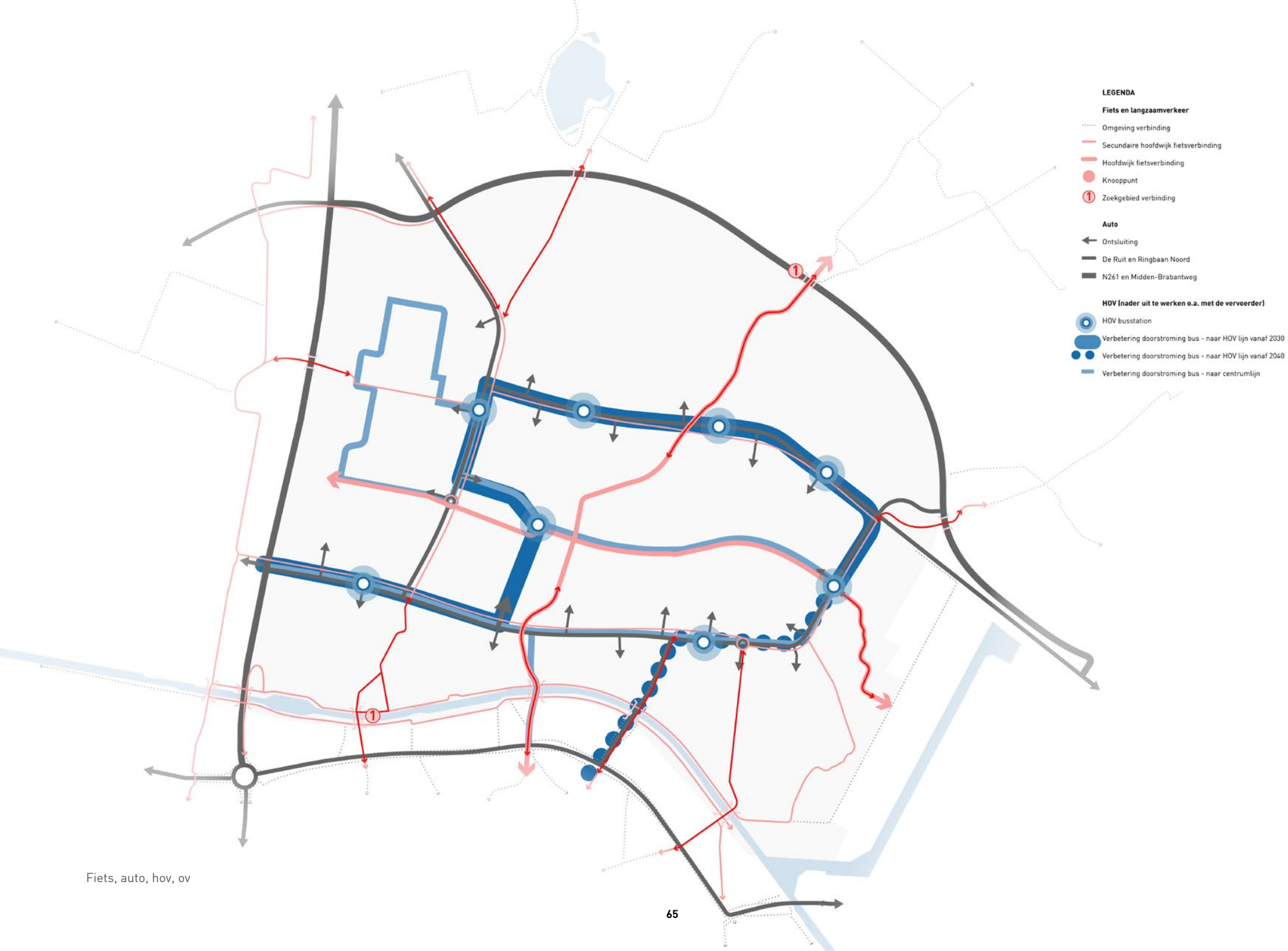
De beleidsambities en opgaven vanuit Noord zijn uitgewerkt in een mobiliteitsnetwerk op hoofdlijnen. Tevens is een beeld opgenomen met kansrijke maatregelen aansluitend bij dit mobiliteitsnetwerk. Dit beeld is illustratief van aard.

De actieve buurten

- In de buurten staat het actieve netwerk centraal dat buurtvoorzieningen, bronpunten, rijke schoolomgevingen en woonclusters verbindt voor voetganger en fietser.
- De buurten zijn bereikbaar voor de auto: doorgaand autoverkeer in de buurten is ongewenst, hiervoor worden 'knippen' voorgesteld (Beethovenlaan; De Schans). De auto wordt zo snel mogelijk afgewikkeld naar de hoofdstructuur.
- De positie van de geparkeerde auto verandert. Niet altijd meer voor de deur, maar in de gevallen van hogere woningdichtheid geconcentreerd op plekken in de buurt om ruimte te bieden voor actieve netwerken (lopen en fietsen) en de ontharding (ruimte voor groen en water). Bovendien kan op deze plekken dan een efficiënte laadinfrastructuur worden aangelegd. Aandachtspunt is de parkeermogelijkheid voor kwetsbare, minder mobiele bewoners.

Principe actieve buurt

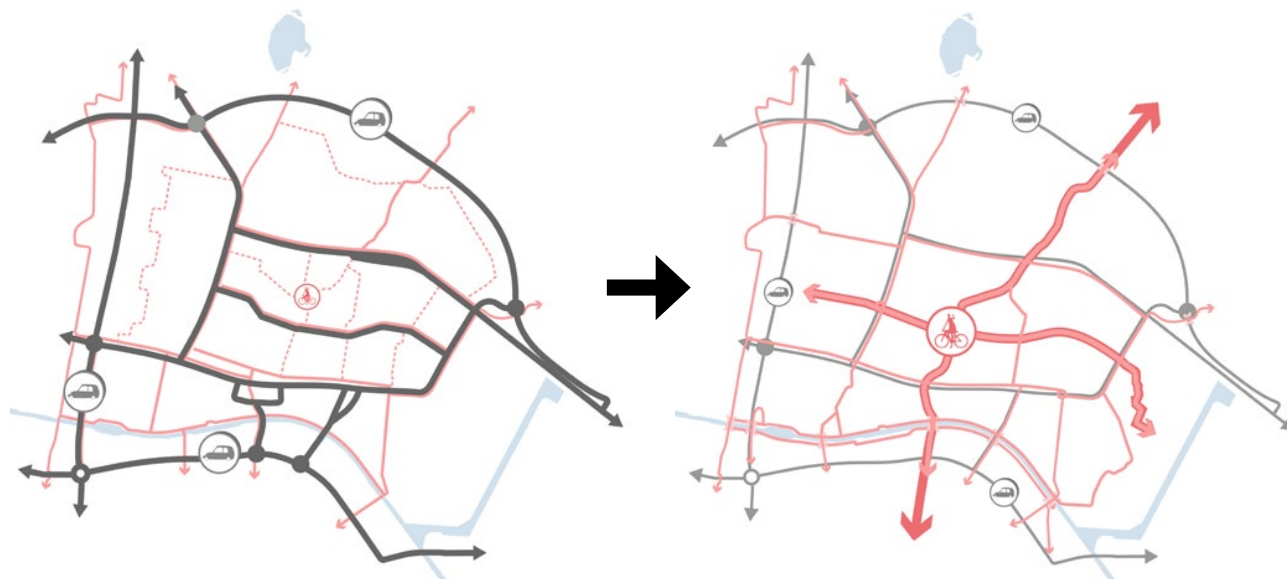

- Hoge concentraties nieuwbouw gaan idealiter gepaard met gebouwde openbare parkeervoorzieningen met de auto uit het zicht. Op deze manier kan dubbelgebruik beter worden georganiseerd, zodat het totaal aantal aan te leggen parkeerplaatsen minder wordt.
- Ook bij kleinere ontwikkelingen wordt parkeren compact en op eigen kavel ingepast, zo dat het niet beeldbepalend is in de openbare ruimte.

Doorgaande netwerken voor de fiets

Veranker Noord stevig met aangrenzende wijken en werkgebieden door de oversteekbaarheid van bijvoorbeeld de Midden-Brabantweg te vergroten met een mooie fiets- en wandelbrug. Activeer de stad- en landverbindingen door het Von Weberpark, Wagnerplein en De Schans te voorzien van nieuwe (recreatieve) voorzieningen die pauzemomenten creëren langs de route. Een uitgebreid netwerk van fietsroutes (fietsstraten/fietspaden) verbindt Noord met omgeving:

- De Ruit
- Oude Lind-Wagnerplein-De Schans-Rugdijk
- Beethovenlaan-Van Anrooylaan
- Quirijnstokpark-Quirijnstokviaduct
- Heikantse Ophaalbrug-Van Vollenhovestraat
- Maasstraat-nieuwe brug-Mozartlaan
- Loven-Componistenlaan
- Sweelincklaan-Loven

Van auto georiënteerd naar fiets en voetganger voorop

Waalbrug

Vanuit het gebiedsperspectief is het de ambitie om de meest westelijke fietsbrug (Waalbrug) te verplaatsen om de fietsverbinding tussen Noord en het centrum te verbeteren en beter te begeleiden naar een veilige oversteek voor fietsers bij de Ringbaan Noord. Met de groei van Noord met ruim 5.000 extra woningen en de noodzakelijke mobiliteitstransitie (inzetten op wandel- en fietsstructuur om de auto minder dominant te laten zijn) is de urgentie voor deze verplaatsing fors toegenomen. De kans om deze ambitie te realiseren ligt bij het lopende project voor de opwaardering van het Wilhelminakanaal. Mocht verplaatsing uiteindelijk

niet haalbaar blijken, dan is het terugvalscenario dat een suboptimale fietsroute resteert op de plek van de huidige Waalbrug.

Hoogwaardig openbaar vervoer

Hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) op een route langs de stedelijke verdichtingsknoten van Noord met een hogere snelheid en tien-minutenfrequenties. Op deze routes is - waar mogelijk - voorzien in vrije ov-infrastructuur. Uitwerking is onderdeel van de ov-agenda en wordt in aanloop van de komende ov-concessies met de provincie verder uitgewerkt.

Fietsstraat

Transformatie Quirijnstokviaduct naar HOV- en fietsas

De functie van de Quirijnstokbrug speelt een belangrijke rol in het mogelijk maken van verschillende stedelijke ontwikkelingen, waaronder Tilburg Noord. Het is noodzakelijk om het viaduct in de periode 2030 – 2035 te transformeren naar een HOV- en fietsas. Het viaduct geleidt nu veel autoverkeer van de binnenstad via Oud Noord naar Tilburg Noord. En andersom vormt de brug nu voor een groot deel van Tilburg Noord de snelste autoverbinding naar de (binnen)stad. Het viaduct zorgt echter op dit moment ook voor veel stedelijk sluipverkeer. Dit zorgt ervoor dat de Heikantlaan en de wegen rondom het Wagnerplein te druk zijn.

Dit zijn juist de wegen die voor de haalbaarheid van de verdichtingsopgave in Noord verkeersluwer moeten worden om ruimte te bieden voor de nieuwe woningbouw en nieuwe banen in de wijk. Het verminderen van autoverkeer op deze plekken is randvoorwaardelijk om de leefbaarheid van de wijk te

HOV netwerk (nader uit te werken, in overleg met de vervoerder)

kunnen garanderen en om de barrièrevorming van de Heikantlaan te verminderen.

Het autovrij maken van het viaduct zal ook ruimte bieden voor een snelle HOV metrobusverbinding die Tilburg Noord verbindt met de (binnen)stad en er

Hoofd autostructuur (visie, nader uit te werken)

ontstaat ruimte om met een nieuwe fietsverbinding de wijk beter te ontsluiten. Het versterken van (H)OV en de fietsverbindingen zijn twee belangrijke uitgangspunten van de ontwikkellijn 'bestemming Noord' in het gebiedsperspectief. Met de transformatie van het Quirijnstokviaduct tot een HOV- en fietsas maken we ruimtelijke ontwikkelingen in Tilburg Noord en in de stad mogelijk, ontlasten we de smalle linten in de aangrenzende wijk Oud Noord, terwijl Noord zelf goed bereikbaar blijft met de auto. De twee aansluitingen op de Burgemeester Bechtweg en op de Midden Brabantweg vormen hiervoor de solide basis.

Structuur voor autoverkeer:

- Bechtweg en Midden-Brabantweg als stedelijke randwegen.
- Vlashoflaan, Stokhasseltlaan en westelijk deel Heikantlaan als hoofdontsluitingswegen richting stedelijke randwegen (twee rijbanen) en (met een lagere intensiteit) de Sweelincklaan en Heikantlaan.
- Inprikkers in de buurten ter buurtontsluiting zoals Beethovenlaan, Bellinistraat, Componistenlaan, Offenbachstraat en Haendellaan.
- Heikantlaan versmallen tot 2x1 rijbanen met ruimte voor fietsverbinding (conform de Stokhasseltlaan).

Parkeren

Parkeren heeft een grote impact op het ruimtegebruik. De verdichting is alleen haalbaar bij het toepassen van gebouwde parkeervoorzieningen. De uitvoerbaarheid en financierbaarheid is een uitdaging die nader onderzoek vergt. Voor parkeren geldt dat iedereen het liefst zo dicht mogelijk parkeert bij herkomst, de woning of de bestemming. De Nota Parkeernormen 2024 van de gemeente Tilburg bevat een tabel met maximale loopafstanden. Er wordt uitgegaan van parkeren op eigen terrein voor eigen gebruiker én bezoekers. Voor de grotere ontwikkelingen wordt uitgegaan van gebouwde voorzieningen in de vorm van mobiliteitshubs (ondergronds, verdiept of goed ingepast in parkeergebouw). De gebiedsgerichte hub heeft als voordeel dat dubbelgebruik mogelijk is (wonen, werken en voorzieningen hebben verschillende piektijden). De hubs zijn ook de plekken voor deelmobiliteit. De inzet van deelvoertuigen levert een reductie op van 20% van de parkeerbehoefte (eigen gebruik) ten opzichte van de parkeernormen.

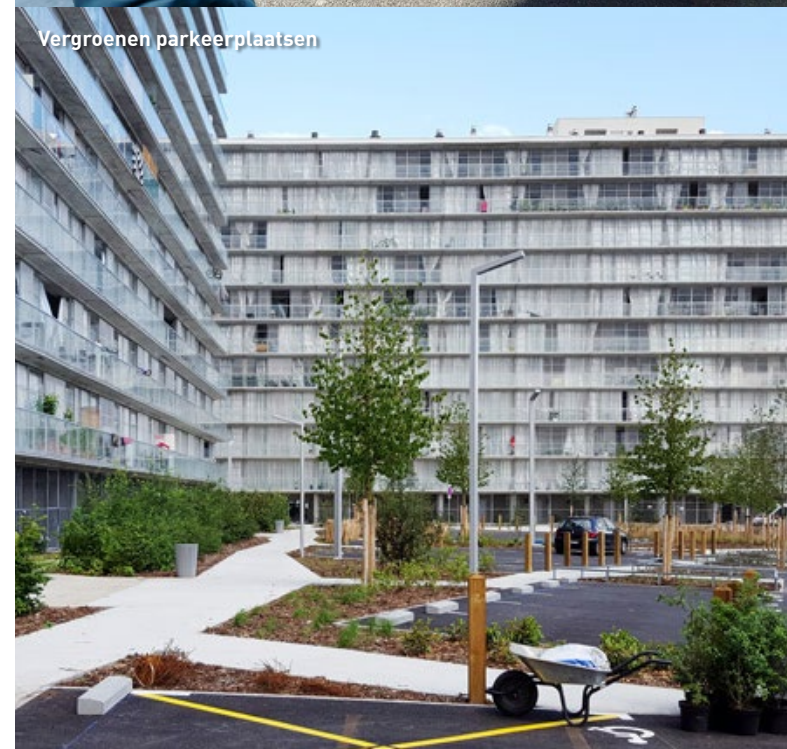
Idealiter wordt de mobiliteitshub gekoppeld aan buurtfuncties (ontmoeten, horeca, etc.) zodat de maatschappelijke waarde meer is dan alleen parkeren en de veiligheid van de omgeving toeneemt. Gezien de omvang van de voorgestelde ontwikkelingen worden tenminste vier mobiliteitshubs voorgesteld: één bij het Verdiplein, één bij het Wagnerplein en twee bij Mascagni I + II. Deze laatste twee hubs functioneren zoveel mogelijk als één uitwisselbare voorziening. Leg

de entree zodanig dat de hubs snel te bereiken zijn vanuit de hoofdontsluiting zonder hinder in de buurt te veroorzaken. Voor het Wagnerplein wordt gezocht naar één centrale parkeervoorziening aan de westzijde met een goede verbinding met de Heikantlaan. Voor het gebruik van een gebiedsgerichte hub moet betaald gaan worden. Het gevolg is dat de omgeving beschermd zal worden tegen uitwijkgedrag en daarom een vorm van parkeerregulering krijgt. Over de wijze waarop we die regulering gaan toepassen gaan we met de buurt in gesprek. Voor kleinere woonontwikkelingen zijn hubs niet haalbaar en geldt het principe van gebouwd parkeren op de eigen ontwikkelplot.

- Restcapaciteit in de directe omgeving kan worden benut voor bezoekersparkeren.
- Deelmobiliteit levert een reductie (~20%) op parkeernorm ten aanzien van het aandeel voor eigen gebruik.

Deelmobiliteit

Vergroenen parkeerplaatsen

S TEDELIJKE STRUCTUUR EN VERDICHTING

GEBIEDSGERICHTE BENADERING

De kwaliteiten van de bestaande parkstad met de heldere orthogonale stedenbouwkundige structuur en bouwblokken in het groen zijn het uitgangspunt. Ze vormen een mooie basis om op door te borduren. Er wordt niet getornd aan de kwaliteit van de 'parkstad'. De verdichting vormt een verrijking van de bestaande structuur. Er is gekozen voor een integrale, gebiedsgerichte ontwikkeling via bronpunten en olievlekken. Daarmee is het mogelijk om integraal plekken te verbeteren, focus aan te brengen, systeemveranderingen door te voeren en de veiligheid gebiedsgericht aan te pakken. De bronpunten zijn (vernieuwde) voorzieningenclusters in de buurten. Hieromheen vindt de transformatie, nieuwbouw en renovatie van de woonbebouwing plaats in de olievlekken.

COMPACT MET GRONDGEBONDEN KWALITEIT: DE TUSSENSCHAAL

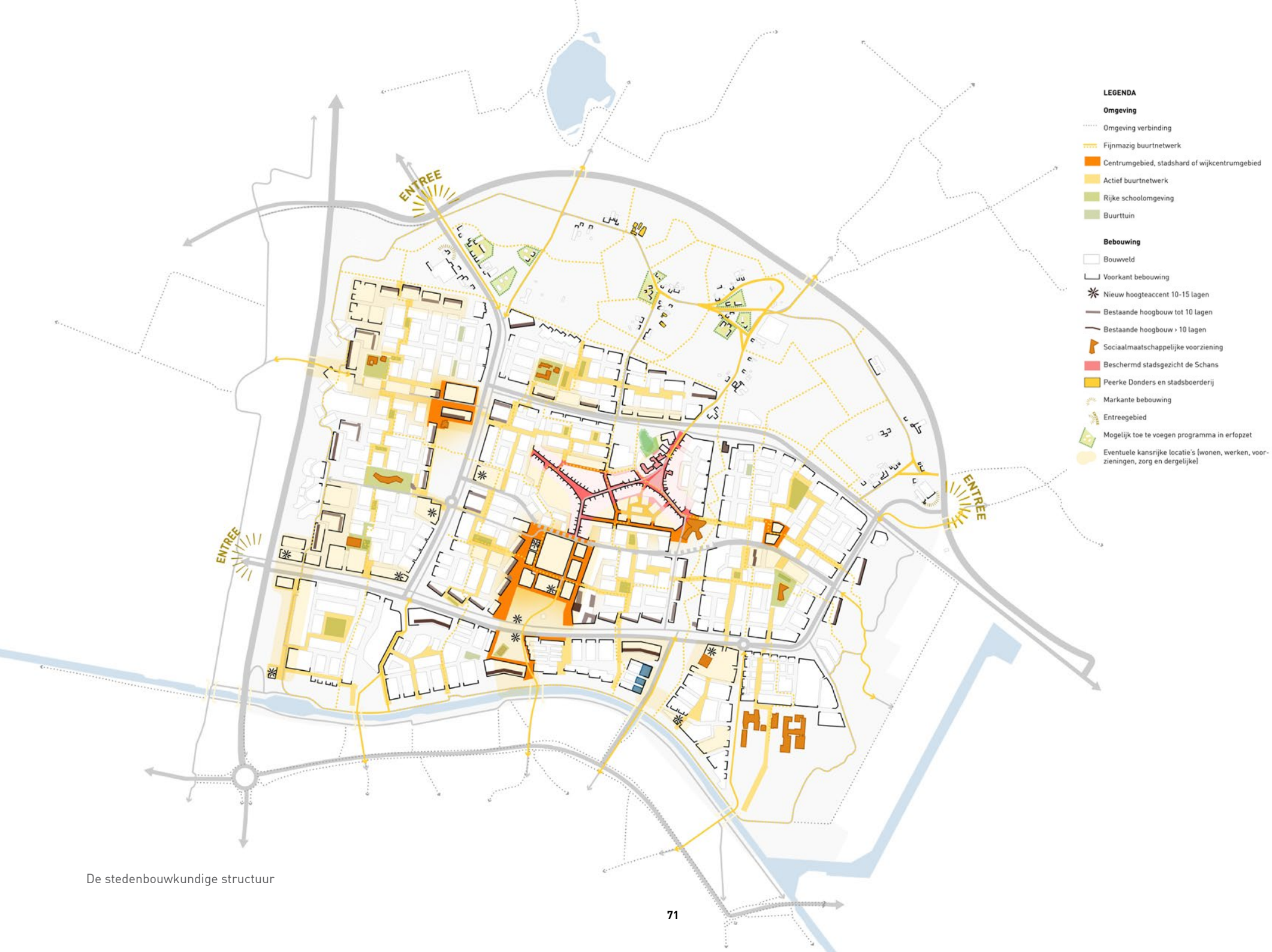
De woningvoorraad is nu eenzijdig: galerijflats, portiekflats en eengezinswoningen. Er wordt de komende jaren vooral gebouwd in de tussenschaal (3 tot 6-laags); bebouwing die altijd een goede, open relatie heeft met de omgeving. Dit geldt voor nieuwbouw maar zeker ook voor interventies aan bestaand vastgoed, waarbij de aanpak van o.a. gesloten plinten en garageboxen bijdragen aan deze open relatie. Een kwalitatieve en helder gedefinieerde overgangszones tussen gebouw en openbare ruimte moet bijdragen

aan een sociaal veilige en actiever openbare ruimte. Dit geldt ook voor de rafelige (directe) stadsrand die niet bebouwd kan worden vanwege de ligging onder de hoogspanningskabels die vanaf 2026 ondergronds zullen "verdwijnen". Hier wordt de rand ontwikkeld tot aantrekkelijke, openbare zone met ruimte voor sport, spelen en ontmoeten voor de aanliggende buurten.

Op markante plekken aan de hoofdstructuur is hogere bebouwing goed mogelijk. Het streven is 'grondgebonden kwaliteiten in gestapelde bouw'. Veel huishoudens hebben een woning met eigen buitenruimte als woonwens. De verdichtingsopgave in combinatie met de betaalbaarheid maken dit onmogelijk. Maar er zijn goede voorbeelden van compacte bouw met ruime woningen met goede buitenruimten, al dan niet collectief, op daken en tussenlagen.

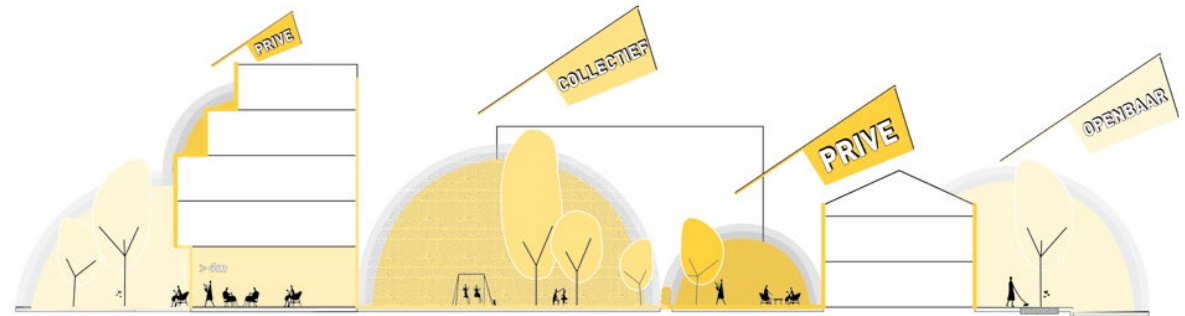
VERNIEUWING VAN DE PARKSTAD: VOORKANTEN AAN HET RAAMWERK

Het groenblauwe raamwerk transformeert van onbegrensde groene ruimte naar verbindend groen met duidelijke voorkanten die de ruimte begrenzen en leiden tot toezicht/veiligheid. Dit zorgt voor levendigheid en zicht op deze belangrijke groene ruimten en voorkomt anonieme, gesloten gevels aan het raamwerk. Het raamwerk wordt beter ingericht, soms compacter door nieuwe bebouwing die ruimtevormend is. Dit leidt tot begrensde en veilige omgevingen.

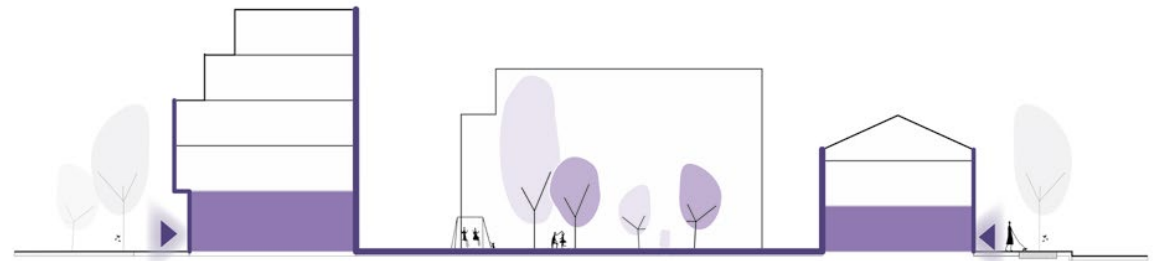

STEDENBOUWKUNDIGE REGELS

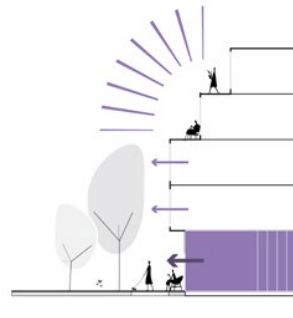
1. Actieve plinten met o.a. ruimte voor wonen, ontmoeting en collectieve functies. Een deel van de plinten is multifunctioneel en hebben een verdiepingshoogte van tenminste vier meter. Voorkanten en oriëntatie van de bebouwing naar de openbare ruimte.

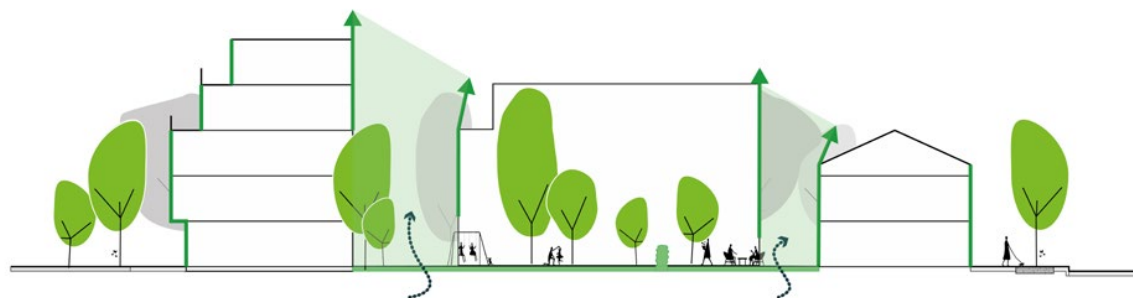
2. Transformatie en nieuwbouw leiden tot ruimte begrenzend bebouwing met de openbare ruimte helder gedefinieerd: privé of collectief helder gescheiden van de openbare ruimte. De overgangen tussen privé en collectieve of openbare ruimte worden daarbij zorgvuldig mee ontworpen.

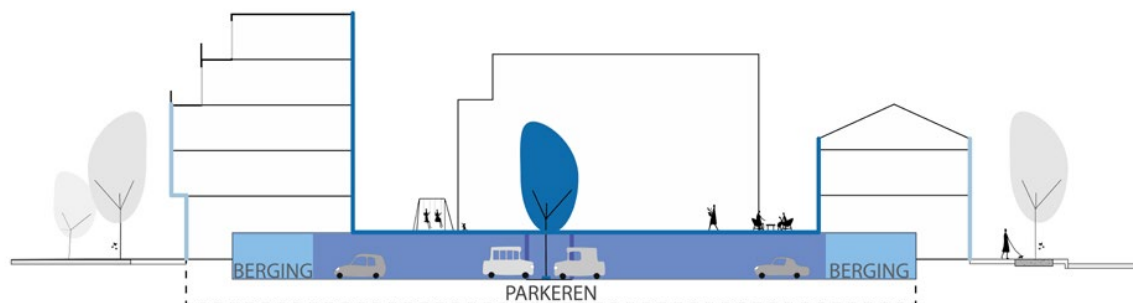
3. Ingangen zoveel mogelijk aan de straat, en eventueel een tweede ingang aan een gezamenlijk binnenhof.

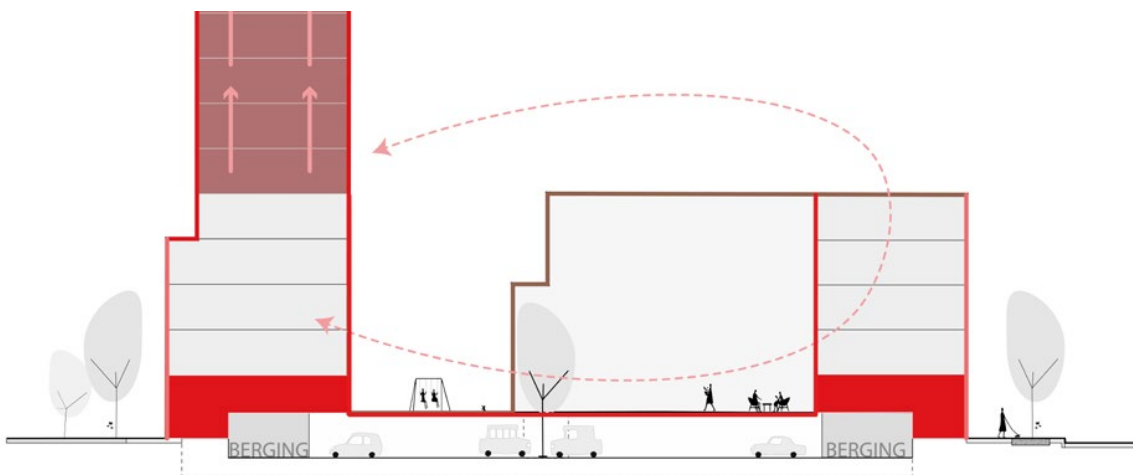
4. Nieuwbouw (soms in combinatie met bestaande bouw) maakt altijd deel uit van een open en samengesteld bouwblok met zichtrelaties naar de groene omgeving.

5. Parkeren en bergingen uit het zicht, bijvoorbeeld in een parkeergebouw; gemeenschappelijk fietsparkeervoorzieningen in de plint.

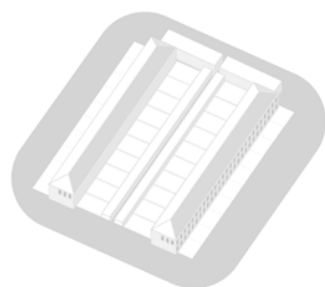
6. Hoogbouw is bij voorkeur onderdeel van een ensemble.
7. Bij ontwikkelingen is er een gezamenlijke functie en of ruimte voor ontmoeting in het openbaar gebied die zorgt voor verbinding tussen bewoners of gebruikers en een sterke binding met de buurt.

BIJ AANPAK VAN BESTAANDE GEBOUWEN WORDEN DE STEDENBOUWKUNDIGE REGELS TOEGEPAST

Grondgebonden stempel

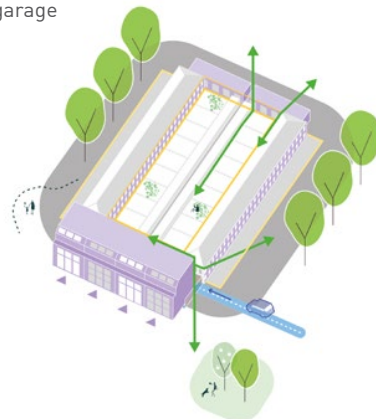
nu

minimaal
garageboxen transformeren

extra mogelijk:
- bijbouwen op de koppen
- garage

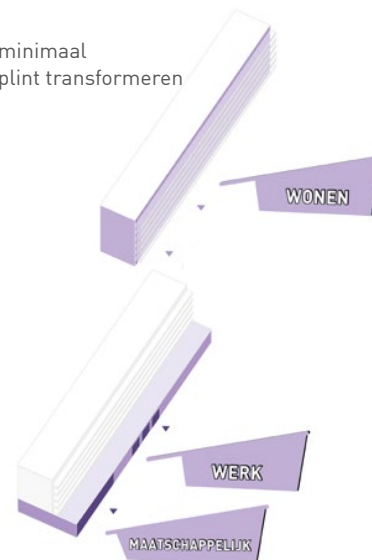

Middenhoogbouw flat

nu

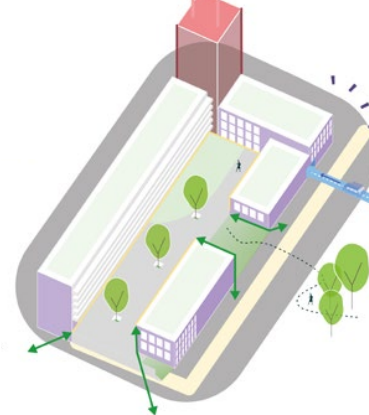

minimaal
plint transformeren

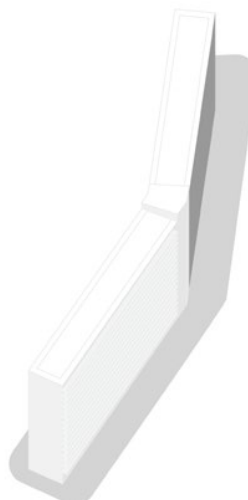
MAATSCHAPPELIJK

extra mogelijk:
- bij- / aanbouwen
- optoppen

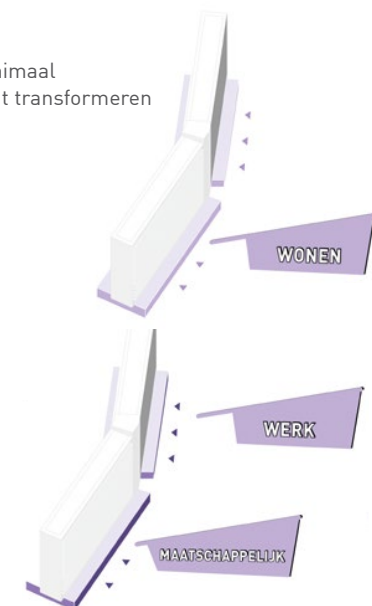

Hoogbouw flat

nu

minimaal
plint transformeren

MAATSCHAPPELIJK

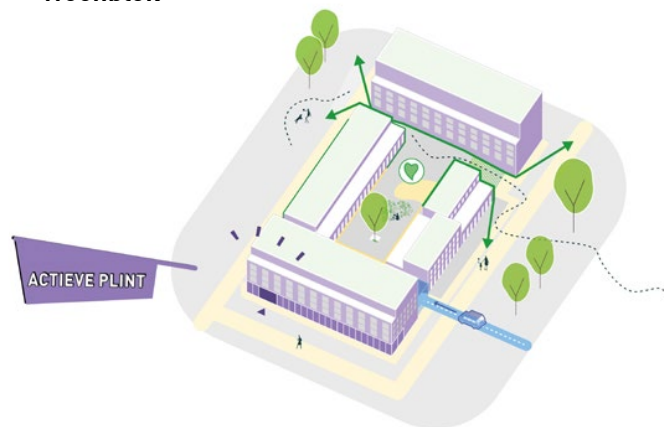
extra mogelijk:
- bij- / aanbouwen

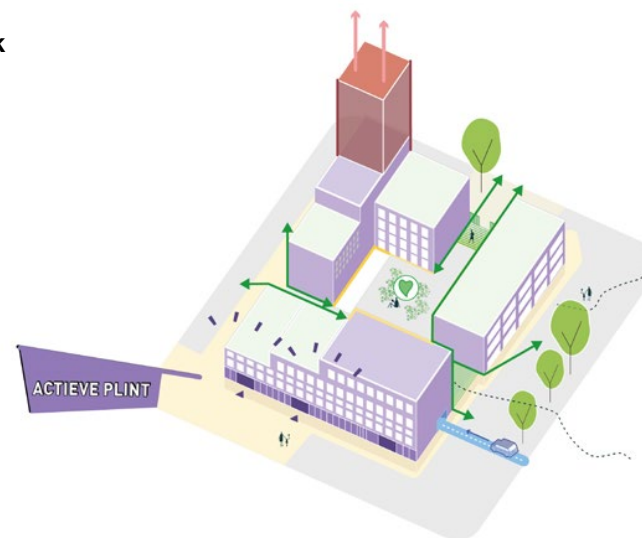
ACTIEVE PLINT

**BIJ NIEUWBOUW WORDEN DE
STEDENBOUWKUNDIGE REGELS TOEGEPAST**

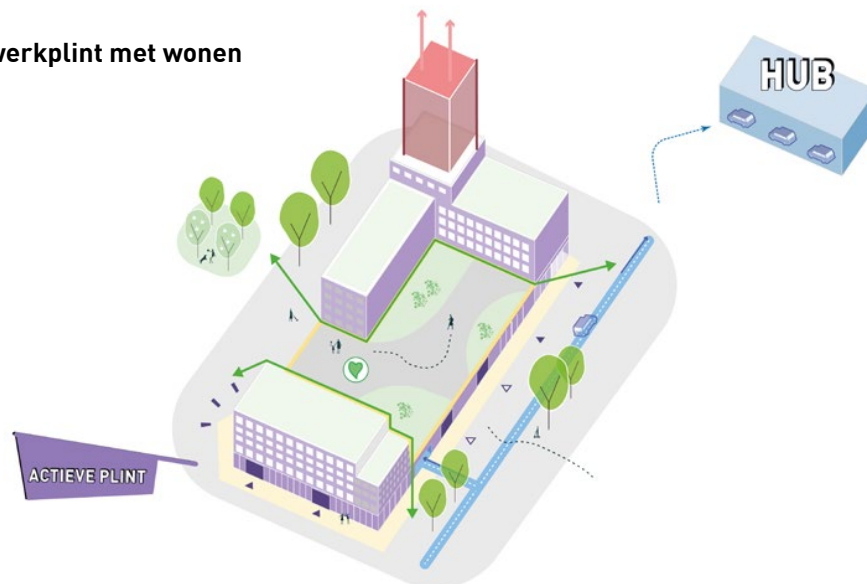
Woonblok

Gemengd blok

(Verhoogde) werkplint met wonen

GEMENGDE STADSWIJK

Noord krijgt meer functies, maar blijft uiteraard in hoofdzaak een woongebied. Meer werken en voorzieningen in de wijk leiden tot meer dynamiek, reuring, diversiteit, ontmoeting en kansen voor leren en ontwikkelen.

VAN INTROVERT WINKELCENTRUM TOT HART VAN NOORD

Wagnerplein en De Schans worden ontwikkeld tot een echt 'Hart van Noord'. De verandering van het Wagnerplein is reeds ingezet: van een introvert winkelcentrum tot een gemengder centrum met voorkanten (met name aan de zuidzijde). Deze ontwikkeling wordt verder doorgezet. Essentieel is dat Wagnerplein en De Schans ruimtelijk en programmatisch als één gebied gaan functioneren.

Ruimtelijke versterking

De fietsroute vanuit Wagnerplein loopt ruimtelijk door via Lijnsheike en Leharstraat naar De Schans. Wagnerplein wordt aan alle zijden uitgebreid met stadsblokken met actieve plinten en het optoppen van bestaande bebouwing. De Beethovenlaan, Haendellaan en Brucknerlaan worden stadsstraten. Aan de zuidzijde wordt het plein afgerond met een bouwblok 'Het Huis van Noord' dat tevens het park omzoomt. Het parkeren wordt ondergronds of als parkeergebouw opgelost.

Er wordt gebouwd in de tussenschaal met enkele bouwaccenten (circa 3 tot 4) van maximaal 16 lagen. In de gebieden rond De Schans worden woon-

werkcombinaties voorgesteld met een bouwhoogte afgestemd op de lokale context en het beschermd stadsgezicht De Schans, dit met accenten tot 5 lagen. De bestaande linten worden versterkt met bebouwing die aansluit op de schaal en maat van het bestaande (maximaal 3 lagen) en is georiënteerd op de linten. Goede verbindingen tussen de linten en de achtergelegen gebieden zijn essentieel voor de levendigheid en veiligheid. Op De Schans betreft het vooral de (her)programmering van het bestaande, waarbij de functies cultuur, horeca en ontmoeting een belangrijke rol krijgen.

Het Huis van Noord

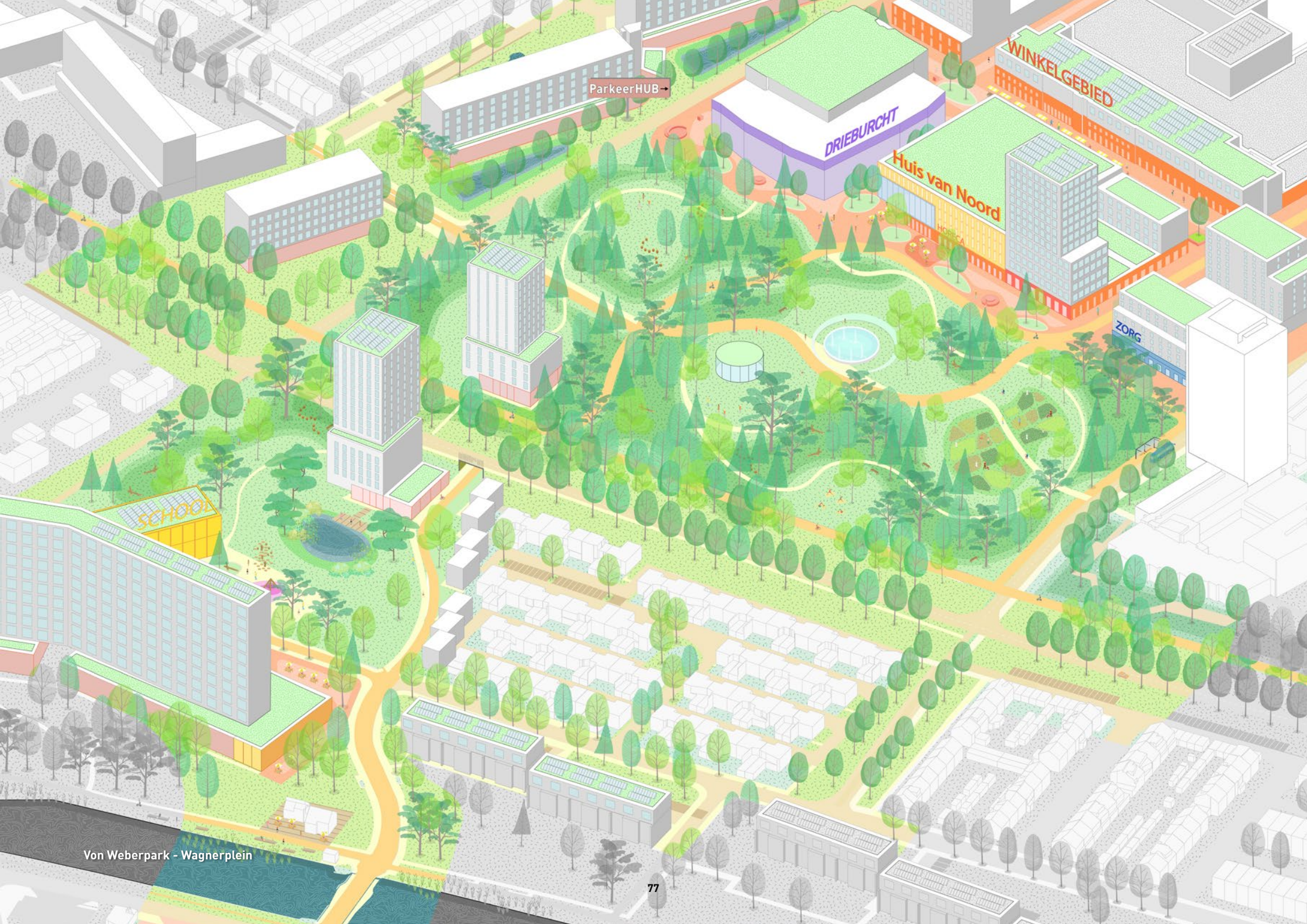
Een Huis voor Noord waar werken (in horeca en dienstverlening), leren, ontmoeten en cultuur samenkomen. Dit Huis van Noord is idealiter gekoppeld aan het Verhalenhuis op het Wagnerplein. Het wordt de huiskamer van Noord met bibliotheek, ontmoetingsruimte, wijk economie, (jongeren) cultuur en biedt ruimte aan onderwijs. Hier worden stageplekken of opleidingen aangeboden door Tilburgse onderwijsinstellingen in samenwerking met het bedrijfsleven. Idealiter op alle typen onderwijs: van praktisch tot en met academisch. Een toegankelijke plek voor alle inwoners van Noord, waar sociale interactie plaatsvindt en bewoners hun sociaal kapitaal kunnen vergroten.

Voorzieningen voor de buurt

MEEGENOMEN VANUIT DE PARTICIPATIE

Het Wagnerplein en het Von Weberpark vormen voor veel mensen het hart van de wijk. Het negatieve imago van Noord wordt veel genoemd in gesprekken op straat – de een begrijpt het wel, de ander vindt het jammer dat men de rijkheid en diversiteit van de wijk niet ziet en weer een ander ziet het ook als kwaliteit dat Noord van, voor en door de inwoners van Noord is. Een trekpleister moet vooral van betekenis zijn voor Noord zelf, laagdrempelig zijn en betaalbaar. Andere herkenbare plekken, zoals het Kanaal of De Schans, komen in hun huidige vorm minder vaak ter sprake en zijn op dit moment weinig beleefbaar voor de meeste deelnemers. Ze hebben nu geen of weinig gebruikswaarde. Wel zien mensen de potentie van deze plekken voor met name recreatie.

ParkeerHUB →

DRIEBURCHT

Huis van Noord

WINKELGEBIED

ZORG

SCHOOL

Von Weberpark - Wagnerplein

Von Weberpark stadspark

Functiegemengd Hart van Noord

- Wonen in de flanken van Wagnerplein, verdichting en functiemenging Lijnsheike, Leharstraat en De Schans, inbreiding wonen/werken oude werkgebieden op achtergelegen gebieden.
- Ruimte voor meer detailhandel en horeca in en rond Wagnerplein/De Schans. Voor Wagnerplein is ook ruimte voor meer maak- en creatieve economie, kortom een functiemix gericht op een echt stadshart.
- Ruimte voor Cultuur/ ontmoetingsfunctie en horeca (De Schans).

TWEE VOLWAARDIGE WIJKCENTRA

Naast het Wagnerplein zorgen deze centra voor een compleet aanbod van zorg, ontmoetingsruimte, horeca en detailhandel in de buurten. Essentieel voor het buurtleven en specifiek extra voorzieningen voor ouderen (Triple A-locatie):

- Verdiplein: volledig vernieuwd wijkcentrum met winkels voor dagelijkse boodschappen, horeca, eerstelijnszorg (onder andere apotheek, huisarts, fysiotherapie, etc.) en extra ontmoetingsfunctie, al dan niet in aansluiting De Ypelaer.
- Kreverplein: versterking van dit bronpunt met eerstelijnszorg (onder andere apotheek, huisarts, fysiotherapie) en buurtontmoetingsfunctie.

RIJKE SCHOOLOMGEVING

De bestaande scholen en schoolomgevingen worden versterkt als rijke schoolomgeving. Voorstel is om op drie locaties basisschoolcapaciteit toe te voegen, altijd als Integraal Kindcentrum (IKC). Hiervoor zijn een aantal potentiële locaties in beeld:

- Gebiedsontwikkeling Sweelincklaan
- Hoffmanpark
- Haydnstraat/Mendelsohnsstraat.
- Mascagnistraat / Belinistraat (ontwikkellocatie Mascagni II)
- Een upgrade van Lichtenberghlocatie (groeilocatie)

Deze locaties liggen in de zuidzijde waar geen basisonderwijs aanwezig is en/of op plekken waar veel gebouwd wordt. Nader onderzoek moet uitwijzen welke locaties uiteindelijk het beste aansluiten bij de behoeften.

Rijke schoolomgeving

BRONPUNTEN IN DE BUURT

In Noord is afgestapt van het oorspronkelijke idee dat iedere buurt dezelfde voorzieningen dient te hebben. Iedere buurtcluster is uniek en heeft specifieke behoeften: de extra woningbouw vraagt uiteraard extra voorzieningen. Alle rijke schoolomgevingen fungeren ook als bronpunt. Voor een uitgebreide lijst van bronpunten per wijkcluster zie de buurtprofielen in de bijlagen. Hieronder zijn enkele van deze bronpunten benoemd:

- Mascagni 1: centrale voorziening voor Stokhasselt-midden en onderdeel van gebiedsontwikkeling. Gericht op voedsel en ontmoeten.
- Mendelsohnstraat: centrale plek met ruimte voor medisch cluster (hoed), woningbouw en buurttuin.
- Mascagni II: gericht op leren-werken/ontmoeten in het deel waar nu al bedrijfsbebouwing is.
- Bellinistraat: zorgvoorziening gekoppeld aan wonen ouderen i.c.m. publieke functie aan het park
- De Schans, achtergelegen woon-werkgebieden: gericht op leren-werken in werkplaats/ontmoeten.
- Bestaand bronpunt De Symfonie (wijkcentrum + rijke schoolomgeving)
- Rijke schoolomgeving: alle onderwijslocaties in Noord, zowel bestaande als potentiële nieuwe locaties zoals beschreven in de voorgaande paragraaf.

WERKEN EN LEREN IN NOORD

Meer (leer)werkplekken in Noord is de ambitie. Een programmering door bedrijven én onderwijs zelf:

de bedrijven en het onderwijs komen naar Noord toe. Hier leren leerlingen in korte tijd het vak in de praktijk. Het succes van dit soort gezamenlijke concepten wordt mede bepaald door langjarige programmering door gemeente, bedrijfsleven en/of onderwijs. Betaalbaarheid van de werkruimten is een belangrijke voorwaarde. Gezien het economisch profiel van Tilburg, de omliggende werkgelegenheid en de sociaaleconomische situatie zijn vooral de sectoren smart industries, horeca en zorg kansrijk.

Zonder uitputtend te zijn hierbij een aantal kansen:

- Een Werkplaats gericht op smart Industries (techniek, innovatie, assemblage, logistics en digitalisering) waar leren en werken samenkomen kan een belangrijke schakel zijn: de leerling doet praktijkervaring op en maakt kennis met potentiële werkgevers; werkgevers profiteren van de productie en kennisname van hun bedrijf. De omgeving rond de Von Suppéstraat is een logische plek daarvoor.
- Het eerder genoemde Huis Van Noord gericht op sociale interactie met horeca, dienstverlening en onderwijs.
- Leren en werken in de zorg(instellingen).
- Leren en werken kunnen ook samenkomen binnen een bedrijf via een leer-werkplek, stages of klussen. Denk aan concepten zoals een klaslokaal boven de garage, bedrijfscatering van bedrijven via een leerwerkbedrijf, concepten á la the Colour Kitchen, Wereldkeuken, (leer)werkplekken in recreatie, stadslandbouw, zorg of circulaire economie in het

Landschapspark.

- Drie winkelclusters.
- Menggebieden met betaalbare werkruimten, bedrijfsverzamelgebouwen en woon-werkcombinaties: Mascagni II en gebieden als Von Suppéstraat.
- Commerciële plinten van bouwblokken Wagnerplein (Beethovenlaan, Haendellaan, Brucknerlaan, Zuidzijde plein).
- Zorginstellingen en eerstelijnszorg.

RUIMTE VOOR CULTUUR

Cultuur moet passen bij de identiteit van Noord en cultuuruitingen worden samen met de Noorderlingen ontwikkeld. Biedt ruimte aan:

- Een laagdrempelige cultuurplek waar bewoners hun talenten kunnen ontdekken en ontplooiën. Vrije ruimte voor ontmoeting, talentontwikkeling, cursussen, studieplekken en kleine culturele activiteiten. Denk aan Studio Noord of Kunstkameraden/Cultuurkantine. Centraal in Noord in Wagnerplein/ De Schans (Huis van Noord)
- Meer nadruk op cultuurhistorische kwaliteiten, bijvoorbeeld herkenbare historische routes benadrukken en verbinden zoals vanuit het Oude Lint en het gemeentelijk beschermd stadsgezicht De Schans en omgeving.
- Positioneren van Museum Peerke Donders als onderdeel Noord.
- Tijdelijke ruimte voor ateliers.
- Versterking en betere benutting bestaande voorzieningen (zoals Symfonie, Ypelaer, Belaveld VerHalenHuis, Studio Noord)
- Kunst en urban culture in de openbare ruimte en deze verbinden aan urban sports (cultuur van skaten, free-runnen, calisthenics, etc.). Alles in samenwerking met de 'scene'.
- Een vorm van podium/toonfunctie voor muziek/theater met foyer en passende voorzieningen. Plek voor talenten met een link naar de basisinstellingen voor begeleiding en netwerk zoals ForwArt. Eventueel te koppelen aan Huis van Noord.

RUIMTE VOOR RELIGIE

Een belangrijke onderzoeksvraag voortvloeiend uit dit gebiedsperspectief is de concretisering van de ruimte voor religie. Waar is exact behoefte aan, wat zijn de eisen die aan locaties worden gesteld en wat zijn kansrijke plekken en mogelijkheden?

SPORT EN BEWEGEN

Sport en bewegen zijn belangrijke kwaliteiten voor Noord. Een laagdrempelig, toegankelijk en nabij aanbod dragen bij aan sportbeoefening en meer bewegen. Meer inwoners vraagt om meer ruimte, terwijl deze beperkt is. Betere benutting van de beschikbare ruimte is daarom belangrijk.

- De buitenruimte wordt geschikter gemaakt voor informele sport, waarbij met name het Kanaalpark, Landschapspark, de wijkparken en de groene ruimte van de Ruit grote kansen bieden. De invulling gebeurt in samenwerking met de bewoners en partners.
- De bestaande buitensportaccommodaties worden herontwikkeld, uitgebreid (behoefte aan twee extra voetbalvelden) en verbreed met andere sporten (omnisport) en geopend naar de woonbuurten. Georganiseerde, ongeorganiseerde sport en andere functies versterken elkaar op deze (sport)parken.
- Voor de binnensport is er op termijn (2030) behoefte aan een extra sporthal in dit stadsdeel. Deze kan bijvoorbeeld worden gekoppeld aan de onderwijscampus bij Cobbenhagen (aan het sportpark).

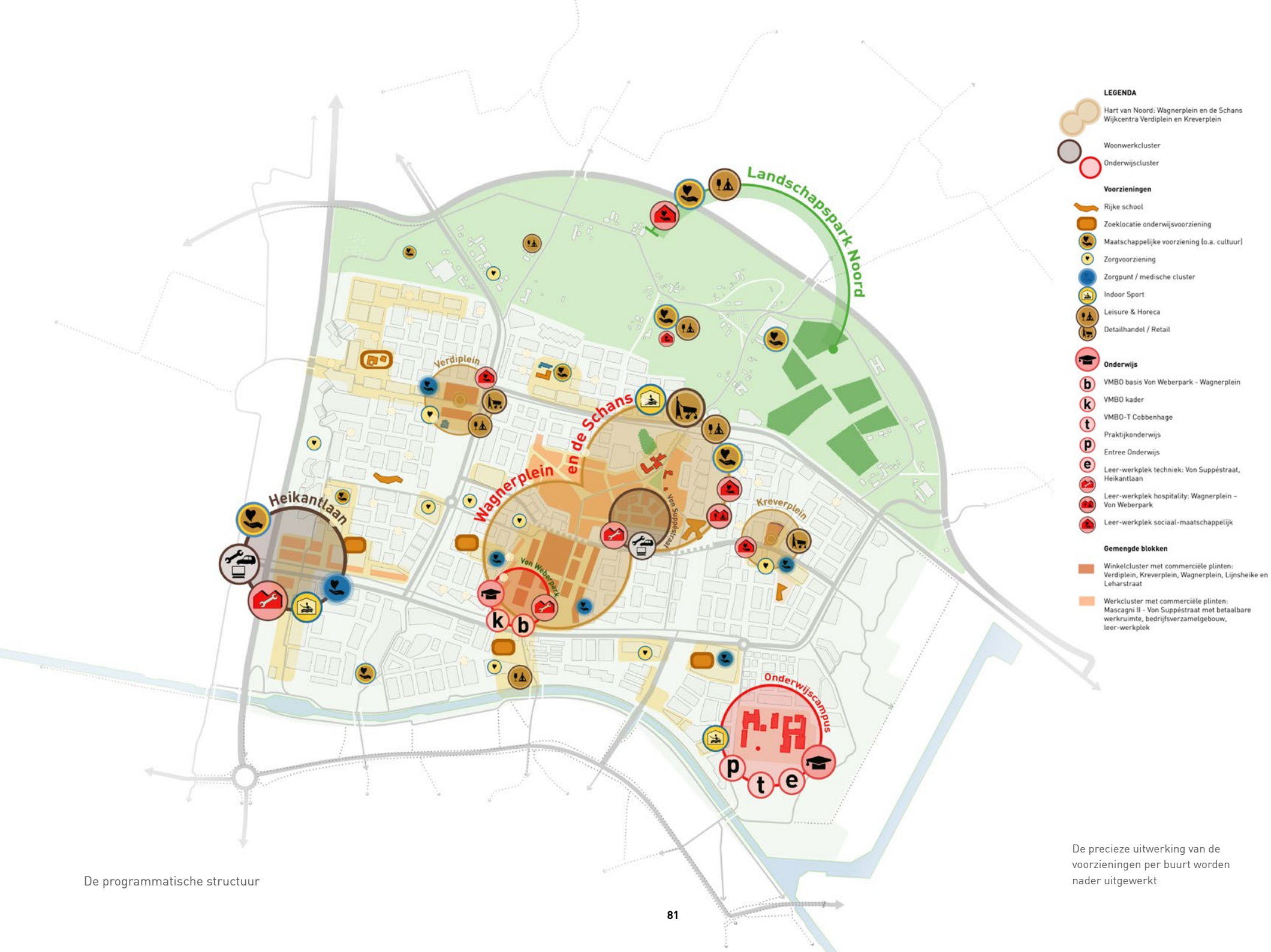

Leren, werken, ontspannen

Toegankelijke sportparken

De programmatische structuur

De precieze uitwerking van de voorzieningen per buurt worden nader uitgewerkt

WONEN IN NOORD

In heel Tilburg Noord is ruimte voor een bruto toevoeging van 6.500 woningen. Ten behoeve van het 'te bouwen programma' is in het gebiedsperspectief met verdichtingsstudies onderzocht en in beeld gebracht wat de ruimtelijke kansen zijn. Daarbij is niet alleen gekeken naar woningen, maar ook naar de benodigde voorzieningen die met deze opgave samenhangen en bijvoorbeeld benodigde ruimte voor parkeren. Het resultaat van de verdichtingsopgave in dit gebiedsperspectief is uitdrukkelijk geen concreet plan, maar een globale verkenning naar het laadvermogen. Het totale programma is gebaseerd op de programmering uit buurtprofielen (zie bijlagen) en de gewenste programmering voor Noord als geheel. De studies leiden tot woningaantallen met daarbij onderscheid in segment, eigendomssituatie en typologie. De woningbouw wordt verspreid over diverse locaties in Noord en geclusterd ontwikkeld met focus op de olievlekken alsmede de bestaande initiatieven zoals Bellinistraat, Mascagni (I en II), Siza, Sweelincklaan en Wagnerplein.

Buurtcluster

De kansen voor verdichting en woningbouw zijn inzichtelijk gemaakt voor de tien buurtclusters. Per buurtcluster is een buurtprofiel ontwikkeld (zie bijlage):

- De situatie nu naar bevolkingssamenstelling, woningvoorraad.
- Het te bouwen programma naar doelgroepen, bijbehorende typologie en segmenten.

- Buurtcluster in 2040: de woningtypologieën en verdeling van de woningvoorraad in segmenten (corporatebezit, middenhuur, betaalbare koop en duur/overig). (Zie bijlage 3, bijlagenboek).

De verdichtingsstudie laat zien dat het toevoegen van 6.500 woningen mogelijk zou zijn in Noord. We kiezen ervoor in te zetten op een bovengrens van netto 5.500 woningen. Daarmee geven we ruim invulling aan de doelen van de stedelijke ontwikkelingsstrategie. Voor de periode na 2040 kijken we opnieuw naar de mogelijkheid en wenselijkheid van aanvullende toevoeging van woningen en ander programma.

BUURTCLUSTERS BRUTO TOEVOEGING	aantal woningen (indicatief)
1. Stokhasselt Noordwest en Noordoost	ca. 900
2. Stokhasselt West, Oost, Zuidwest en Zuidoost	ca. 1.400
3. Stokhasselt Zuid	ca. 300
4. Heikant Noordwest en Noordoost	ca. 250
5. Heikant West en Zuidwest	ca. 850
6. Heikant Oost	ca. 400
7. Heikant Zuidoost	ca. 900
8. Lijnse Hoek	ca. 500
9. Quirijnstok NW, NO, West en Quirijnstokpark	ca. 175
10. Quirijnstok Zuidwest en Zuidoost	ca. 675
11. Stadsrand Noord	ca. 150
Totaal bruto toevoeging	ca. 6.500

Toelichting:

- Voor de bestaande voorraad is de aanname gedaan dat koopwoningen in het betaalbare segment vallen (dit blijkt nagenoeg zo te zijn uit het Gebiedsprofiel Noord), particuliere huurwoningen in het middensegment en corporatebezit in het sociale segment.
- Voor de lopende projecten is een aanname gedaan voor de verdeling naar segmenten en de verdeling per woningtype.
- Vanwege afrondingen komt het percentage niet altijd precies overeen met het indicatieve aantal.

Verdiplein

Totale vernieuwing van het Verdiplein en omgeving met nieuwe winkels met entrees aan straatzijde, parkeren uit zicht, zorgvoorzieningen, nieuwe woningen, betere relatie met het park en verbetering van openbare ruimte.

STRATEGIEËN BESTAANDE VOORRAAD

Er zijn meerdere strategieën voor de bestaande woningvoorraad. Per buurtcluster is in het buurtprofiel aangegeven welke strategieën kansrijk zijn. Samenvoegen is niet als strategie opgenomen, omdat de woningvoorraad in Noord al voor een groot deel uit ruime woningen bestaat en huishoudens in het algemeen kleiner worden. Toevoegingen in de bestaande voorraad zijn niet meegenomen bij het totaal bruto aantal van ruim 6.500 nieuwe woningen.

- Transformeren: dit gaat hoofdzakelijk om het aanpakken van plinten en garageboxen, uitbreiden en optoppen, om de veiligheid en leefbaarheid te verbeteren, maar niet om het realiseren van significante woningaantallen.
- Liberaliseren: op deze manier kan aan meer differentiatie in de bevolkingssamenstelling in specifieke gebouwen of gebieden worden gewerkt.
- Labelen voor specifieke doelgroepen: labeling van complexen kan bijdragen aan clustering van groepen met gedeelde voorkeuren (bijvoorbeeld ouderen in een rustige flat dichtbij voorzieningen).
- Splitsen is een kans om in te spelen op de huishoudensverdunding en om andere doelgroepen aan te trekken in specifieke complexen of gebieden. De hoge kosten zorgen dat dit niet grootschalig zal worden gedaan.

ANALYSE: RUIMTE VOOR TOEVOEGINGEN	
Appartement compact	36%
aantal ca.	2.350
Appartement groot/gezin	11%
aantal ca.	750
Appartement gemengd	52%
aantal ca.	3.400
<i>Bruto toevoeging ca.</i>	<i>6.500</i>
<i>Sloop ca.</i>	<i>280</i>
Totaal	6.220

	NOORD NU	TOEVOEGING	TOTAAL
Corporatiebezit			
(sociale segment en lage middenhuur)	53%	36%	46%
aantal	5.576	2.300	7.600
Particuliere middenhuur	10%	20%	14%
aantal	1.004	1.300	2.300
Koop (betaalbaar)	37%	28%	33%
aantal	3.930	1.800	5.600
<i>Middensegment totaal</i>		48%	47%
aantal		3.100	7.900
Duur		16%	7%
aantal ca.		1.000	1.229
<i>Bruto toevoeging</i>		<i>6.500</i>	
<i>Sloop</i>		<i>280</i>	
Totaal	10.509	6.220	16.729

Vogelvlucht impressie gebiedsperspectief

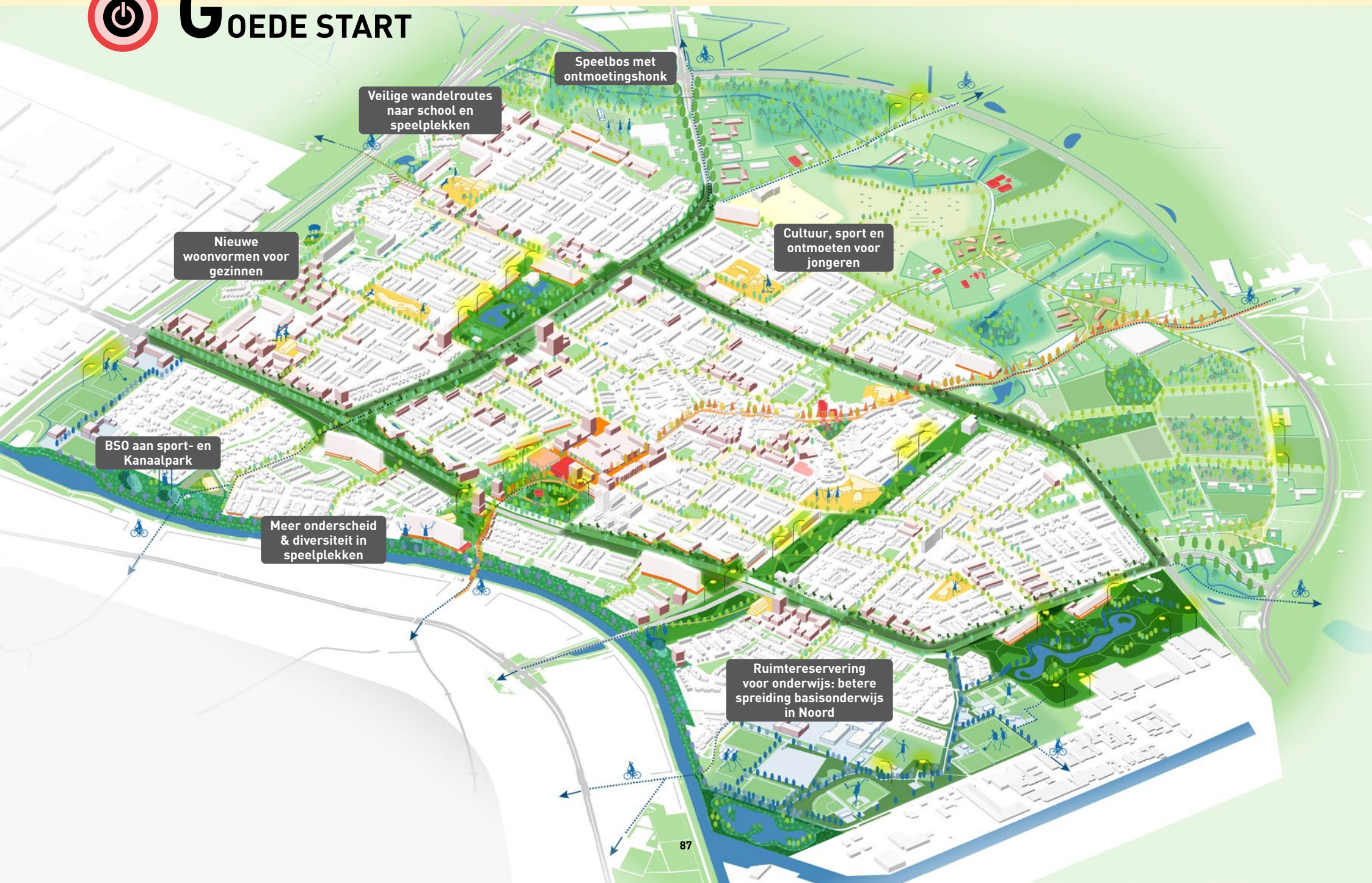
5. REFLECTIE

INVULLING VAN DE KANSEN EN OPGAVEN UIT DE PARTICIPATIE

Het gebiedsperspectief geeft met de diverse ontwikkelijnen antwoord op de kansen en opgaven, zoals gedefinieerd in de Foto van Noord. Aan de hand van de GROW-waarden is tijdens de participatie veel opgehaald, in dit hoofdstuk laten we zien waar deze kansen en opgaven een plek krijgen.

Goeede Start

RUIMTE OM TE LEVEN

Nieuwe fietsverbinding
naar de omgeving:
Noord is minder
geïsoleerd en beter
verbonden

Met nieuwe mobiliteitshub
toegankelijk voor iedereen
minder auto's op straat.
Elke hub is tevens
ontmoetingsplek voor de
buurt

Meer ruimte voor
water, en natuur in de
stadsrand

Ruimte voor stadslandbouw
en recreatie, toegankelijk voor
iedereen

Cultuur, sport en ontmoeten voor jongeren

Met 2 nieuwe HOV-lijnen
(o.a. halte Wagnerplein
is Noord sneller
verbonden met de stad
en ommeland

Von Weberpark
stadspark Noord

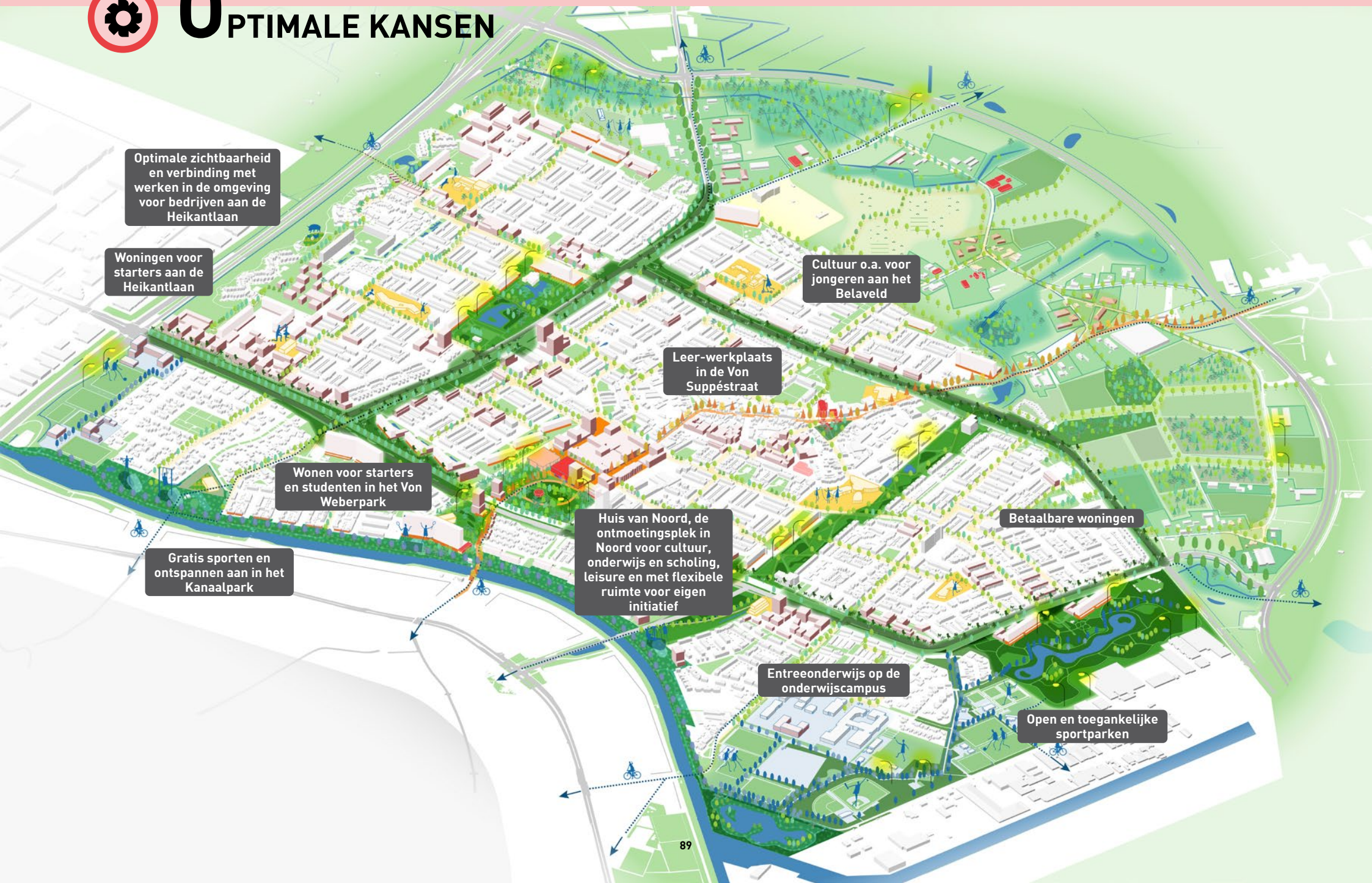
Nieuwe fietsbrug
sluit beter aan op de
binnenstad

Kanaalpark wordt sport
en beweegpark naast
versterkte ecologische
structuur

De parken van Noord wordt
levendiger, door meer
zitplekken en door beter
onderhoud schoner en
veiliger

0 OPTIMALE KANSEN

Optimale zichtbaarheid
en verbinding met
werken in de omgeving
voor bedrijven aan de
Heikantlaan

Woningen voor
starters aan de
Heikantlaan

Cultuur o.a. voor
jongeren aan het
Belaveld

Leer-werkplaats
in de Von
Suppéstraat

Wonen voor starters
en studenten in het Von
Weberpark

Gratis sporten en
ontspannen aan in het
Kanaalpark

Huis van Noord, de
ontmoetingsplek in
Noord voor cultuur,
onderwijs en scholing,
leisure en met flexibele
ruimte voor eigen
initiatief

Betaalbare woningen

Entreeonderwijs op de
onderwijs-campus

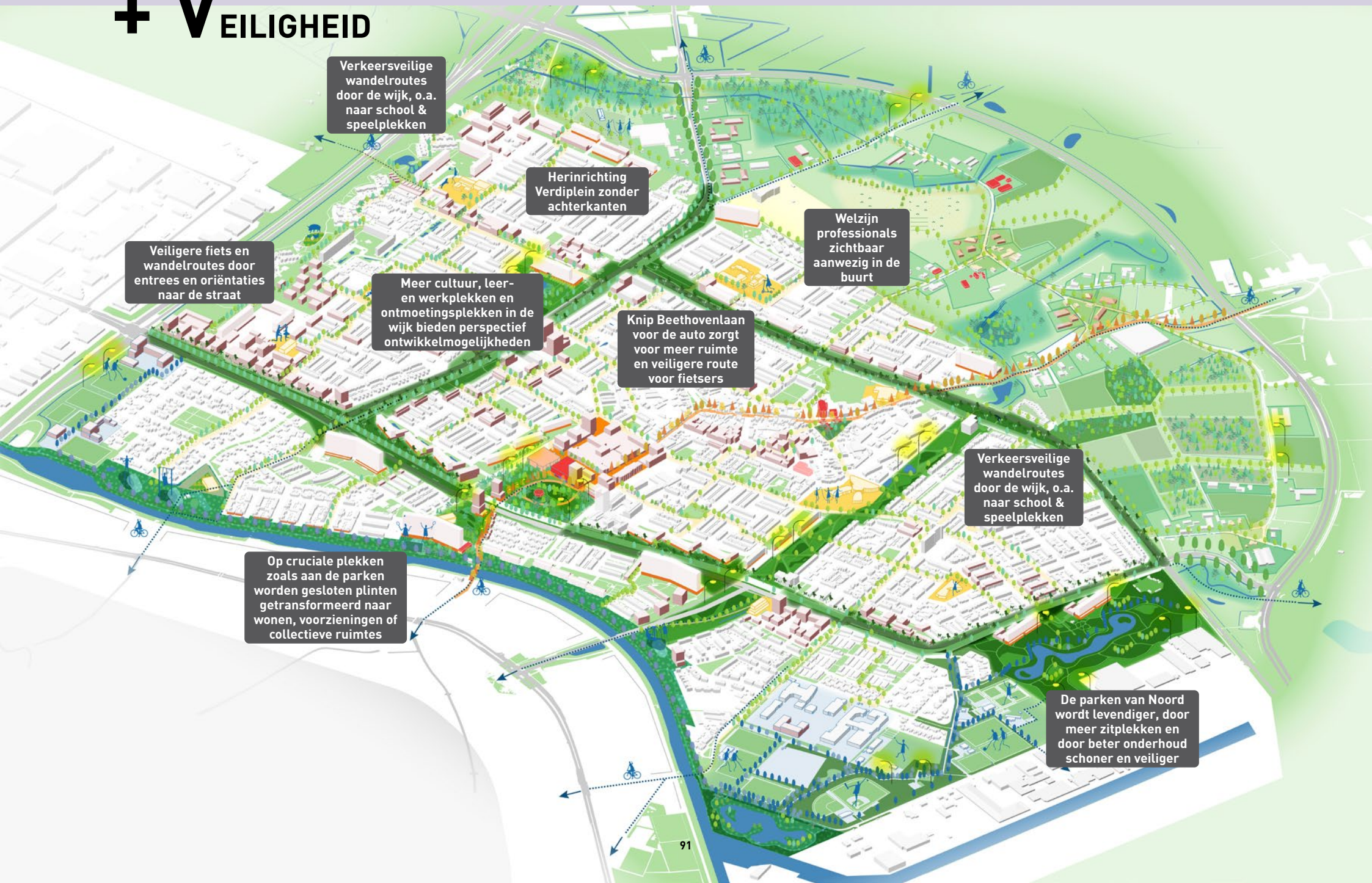
Open en toegankelijke
sportparken

WERELD DIE MIJ ZIET

+ V EILIGHEID

Verkeersveilige wandelroutes door de wijk, o.a. naar school & speelplekken

Herinrichting Verdiplein zonder achterkanten

Welzijn professionals zichtbaar aanwezig in de buurt

Veiligere fiets en wandelroutes door entrees en oriëntaties naar de straat

Meer cultuur, leer- en werkplekken en ontmoetingsplekken in de wijk bieden perspectief ontwikkelmogelijkheden

Knip Beethovenlaan voor de auto zorgt voor meer ruimte en veiligere route voor fietsers

Verkeersveilige wandelroutes door de wijk, o.a. naar school & speelplekken

Op cruciale plekken zoals aan de parken worden gesloten plinten getransformeerd naar wonen, voorzieningen of collectieve ruimtes

De parken van Noord wordt levendiger, door meer zitplekken en door beter onderhoud schoner en veiliger

6. VAN GEBIEDSPERSPECTIEF NAAR UITVOERING

Dit gebiedsperspectief is de leidraad voor de (ruimtelijke) ontwikkeling in Noord en de daarmee samenhangende investeringen in Noord de komende jaren. Dit gebiedsperspectief beschrijft de 'waarom' en 'wat-vraag'. Dit kan echter niet losstaan van de 'hoe-vraag', hoe we de ambities gaan uitvoeren. Het gebiedsperspectief is ambitieus en valt of staat daarom bij een intensieve samenwerking met alle gebiedspartners en bewoners, de juiste programmering, een adequaat instrumentarium en een heldere prioritering. Dit alles wordt uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma met de volgende opzet.

ONTWIKKELLIJNEN ALS BASIS

In de gebiedsvisie zijn leidende principes en ontwikkellijnen benoemd die sturend zijn voor alle opgaven in Noord. Binnen het nader uit te werken uitvoeringsprogramma komen de volgende onderwerpen aan de orde:

1. Programmering
2. Samenwerking, coalities en rolverdeling
3. Inwonersparticipatie
4. Instrumentarium

Het uitvoeringsprogramma is gericht op de looptijd van het gebiedsperspectief, dus van nu tot 2040. Om snel (binnen een jaar) tot eerste resultaten voor de wijk te komen zijn, tijdens het participatietraject voor het gebiedsperspectief, voor de korte termijn 'snelle winsten' geformuleerd, die deels al in uitvoering zijn. Zie bijlage 5 in het bijlagenboek.

GEBIEDSAGENDA ALS STURINGSINSTRUMENT

Het gebiedsperspectief geeft de lange termijn ambities en doelen weer. Daar waar uit het gebiedsperspectief of op te stellen uitvoeringsprogramma blijkt dat er sprake is van gezamenlijke opgaven voor gemeente, gebiedspartners en bewoners worden deze in de gebiedsagenda opgenomen. Deze heeft een looptijd van 4 jaar. Hierin maken we van gezamenlijke ambities concrete opgaven, spreken we met onze partners af wie welke bijdrage levert en voeren we die opgaven vervolgens gezamenlijk uit. Jaarlijks zal de voortgang worden gemonitord en kan desgewenst worden bijgestuurd. Aan het eind van de looptijd worden de ambities en doelen zo nodig geactualiseerd. Op deze manier komen de gezamenlijke ambities en doelen van het gebiedsperspectief echt tot leven door ze uit te gaan voeren, blijven ze voor de langere termijn in leven door ze onderdeel uit te maken van de middellange termijn cyclus van de gebiedsagenda, en zijn ze tegelijk levendig in de zin van aanpasbaar als de omstandigheden daarom vragen.

PRIORITERING

Dit gebiedsperspectief bevat een veelheid aan ambities en doelen die zich laten vertalen in projecten en programma's. Het streven is om voor 2030 concreet met de realisatie van deze projecten en programma's bezig te zijn en, waar mogelijk, deze afgerond te hebben. Om dat realistisch en haalbaar te maken is het essentieel om tot een heldere prioritering te komen. Tijdens het maken van dit gebiedsperspectief zijn er al een aantal hoofdkeuzes gemaakt. In de hierna nog te maken uitvoeringsstrategie wordt de prioritering verder uitgewerkt, aangescherpt en afgewogen op impact en uitvoerbaarheid.

Criteria voor prioritering

De twee hoofdcriteria om tot een prioritering van de opgaven en projecten te komen zijn:

1. Kies voor projecten met impact, let hierbij op:

- Bijdrage aan de zes ontwikkellijnen, langs de lijn van de leidende principes
- Katalysator voor fysieke en sociale ontwikkeling van Noord én voor andere initiatieven
- Noord op de kaart zetten met onderscheidende projecten met uitstraling die verder reikt dan alleen Noord
- Leefbaarheid en Veiligheid verbeteren
- Gebiedsgerichte aanpak
- Zichtbaar en merkbaar voor bewoners

2. Zorg dat het realistisch is (uitvoerbaarheid), let hierbij op:

- Kansen via bestaande afspraken en contracten
- Haalbaarheid plannen (financieel, grondpositie)
- Koppelkansen met bestaande programma's en budgetten (b.v. MJP, IHP)
- Subsidiekansen
- Laaghangend fruit en snelle winsten, doorpakkend op de geleverde input in participatietraject
- Mate van complicerende factoren (bijvoorbeeld capaciteit energienetwerk en parkeeroplossing)
- Draagvlak in de buurt

HOOFDKEUZES

Integrale herontwikkeling Verdiplein

Ruimte en programma:

Volledige vernieuwing van dit centrum tot een volwaardig wijkcentrum met ruimte voorzorgvoorzieningen, detailhandel, horeca en woningbouw (voor starters, gezinnen en senioren). Parkeren uit het zicht binnen het nieuwe bouwblok. Openbare ruimte vernieuwen met meer ruimte voor lopen/fietsen, meer groen en betere relatie tussen Ypelaerpark en Verdiplein. Parkzichtflat overwegen herlabelen voor ouderen en verbeterde plint.

Ontwikkellijn:

Primair: Buurt centraal (4) & Lang leven Noord (1)

Relatie met: Bestemming Noord (6) &

Gezinsvriendelijke omgeving (3)

Partners:

Gemeente, corporaties, eigenaren en huurders
Verdiplein, ontwikkelaars en bewoners

Periode: 2025-2030 (Eerste fase)

Versterking Hart van Noord

Ruimte en programma:

Uitbouwen van Wagnerplein en De Schans tot volwaardig Hart van Noord met ruimte voor wonen, zorg, detailhandel, horeca, werken en onderwijs. Het huidige winkelcentrum intensiveren, opener maken en aan west-, zuid- en oostflank versterken met nieuwe bebouwing waarmee brug wordt geslagen tussen winkelcentrum en omgeving. Verbinding met De Schans verbeteren o.s. via heringerichte Beethovenlaan en

doorgaande Noord-zuid fietsroute door oostzijde van Wagnerplein. Alzijdige herinrichting van buitenruimte.

Aan de zuidzijde de ontwikkeling van Huis van Noord met ruimte voor onderwijs (zorg, horeca, detailhandel), ontmoeten, cultuur, zorg, werken in een optimale synergie. Het VerHalenHuis maakt hier vanzelfsprekend onderdeel van uit. Het Huis van Noord is onderdeel van de bebouwing in de zuidelijke flank met verder ruimte voor vooral wonen en ondergeschikt zorg, winkels, werken en/of horeca. Deze bebouwing zorgt voor overgang tussen Wagnerplein en opgeknapte Von Weberpark. Dit park wordt een dynamisch, open stadspark met ruimte voor ontmoeting, cultuur, sport en horeca, met respect voor de bestaande waarden. Een programmering samen met de bewoners.

Ontwikkellijn:

Primair: Lang leven Noord (1) & Doorlopen leer- en werklijnen (2)

Relatie met: Bestemming Noord (6) & Buurt centraal (4)

Partners:

Wagnerplein en omgeving: ondernemers(vereniging), eigenaren, huidige ontwikkelaars, corporaties en bewoners

Huis van Noord: Verhalenhuis, onderwijs-partners (VMBO-MBO), cultuursector, ondernemers, ContourdeTwern, brede vertegenwoordiging bewoners.

Periode:

2025-2030: Zuidflank inclusief Huis van Noord

2030 -2040: Vervolgstappen

Realisatie Werkplaats Noord

Ruimte en programma:

De ontwikkeling van een collectieve werkplek waar ruimte is om te leren, stages te volgen en te werken in de wijk. Met name gericht op Smart Industries. Een langdurige betrokkenheid van gemeente, bedrijfsleven en onderwijs is voorwaardelijk. Een betaalbare plek, bijvoorbeeld ten zuiden van De Schans lijkt geschikt vanwege de centrale ligging en het beoogde woon-werkprofiel.

Ontwikkellijn:

Primair: Doorlopen leer- en werklijnen (2)

Relatie met: Buurt centraal (4)

Partners:

Gemeente, bedrijfsleven, onderwijs, eigenaren gebouw, jongeren(werk).

Periode: 2025-2030

Ombouw verkeerssysteem

Ruimte en programma:

De ambitie is om de buurten autoluwer te maken ten gunste van het fietsverkeer en het autoverkeer via de Ruit z.s.m. af te wikkelen. Dit vraagt om het knippen van de Beethovenlaan en Van Anrooijlaan. Vervolgens kunnen deze wegen een doorgaande fiets- en bus as worden. De Ruit kan volledig 2x1 rijbaan worden. Tot 2030 kunnen de eerste stappen worden gezet: knip in Beethovenlaan bij Wagnerplein en herinrichting Heikantlaan met ruimte voor hof en fiets. Eerste stap is dat dit nader wordt onderzocht met een verkeersstudie op systeemniveau.

Ontwikkellijn:

Primair: Bestemming Noord (6)

Relatie met: Buurt centraal (4) & Gezinsvriendelijke omgeving (3)

Partners:

Gemeente, Provincie, o.v.-bedrijf, bewoners.

Periode: 2025-2030

Verbetering parken

Ruimte en programma

Aanpak van de parken inclusief aanliggende plinten en betere programmering. Gestart kan worden met het Von Weberpark.

Ontwikkellijn:

Primair: Leven in de stadsnatuur (5)

Relatie met: Buurt centraal (4)

Partners:

Gemeente, corporaties, bewoners en mogelijke initiatiefnemers.

Periode: 2025-2030

Beweegpark Kanaalzone ontwikkelen

Ruimte en programma

De ontwikkeling van een parkstrip met veel ruimte voor bewegen, sport, (jongeren)cultuur en ecologie. Deze ontwikkeling kan starten op enkele cruciale plekken zoals bijvoorbeeld bij entree Noord vanuit Oude Lind.

Ontwikkellijn:

Primair: Leven in de stadsnatuur (5)

Relatie met: Buurt centraal (4)

Partners:

Gemeente, bewoners, provincie (ecologische structuur),
RWS (bevaarbaarheid kanaal) en initiatiefnemers

Periode: 2025-2030 (en verder)

Nieuwe IKC locatie

Ruimte en programma

Realisatie van een nieuwe IKC locatie voor primair onderwijs. Een van de aangewezen potentiële locaties aan de westzijde is daarbij het meest urgent.

Ontwikkellijn:

Primair: Buurt centraal (4) &

Gezinsvriendelijke omgeving (3)

Relatie met: Doorlopende Leer & Werklijn (2)

Partners:

Gemeente, besturen primair onderwijs en bewoners.

Periode: 2025-2030 (realisatie eerste nieuwbouw IKC)

Bestaande projecten realiseren, zoals

- Sweelincklaan
- Mascagni I en II
- Bellini
- Rondon Ter Linde/ Poort van Noord: verbetering wijkentree zone Oude Lind – Hoffmannflat - Von Weberpark

Uitwerking uitvoeringsstrategie:

- Bovenstaande prioritering verder uitwerken en ook prioriteren op uitvoerbaarheid.
- Definiëring projectenveloppen per project: begrenzing, budgetten, actoren, programma en uitgangspunten.
- Juiste inzet van grondbeleidsinstrumentarium (van inzet eigen gronden tot verwerven; van kostenverhaal tot faciliteren van private eigenaren; van gemeentelijke opgave tot publiek-private samenwerking tot niets doen).
- Per ruimtelijk project op basis van uitgangspunten uit dit gebiedsperspectief partners openbaar selecteren (bij gemeentelijke grondverkoop) via tenderprocedures. Met deze partners komen tot zo beknopt mogelijke overeenkomsten.
- Per ruimtelijk project de projectgebonden parkeeroplossing formuleren die door de initiatiefnemer op te lossen is dan wel het verlenen van gemeentelijke regie (publiek parkeren, project-overstijgende parkeerhub, invoeren parkeerregulering daar waar noodzakelijk).

Tijdsbalk prioritaire opgaven Noord:

Eerste indicatieve planning, nader uit te werken en te prioriteren in uitvoeringsprogramma.

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040		
1. Integrale herontwikkeling Verdiplein	Voorbereiding t/m start uitvoering 1e fase						Vervolgfase											
2. Versterking Hart van Noord	Voorbereiding en uitvoering 1e fase zuidzijde plein						Vervolgfase											
3. Realisatie Werkplaats Noord	Voorbereiding	Realisatie																
4. Ombouw verkeerssysteem	Knip Beethovenlaan - 1e fase Heikantlaan						Vervolgfase: verdere afwaardering ruit en uitbreiden (H)OV											
5. Verbetering parken	Aanpak Von Weberpark						Aanpak overige parken en programmering van aangrenzende plinten(H											
6. Beweegpark Kanaalzone ontwikkelen	Voorbereiding	Realisatie					Realisatie											
7. Nieuwe IKC locatie	Realisatie nieuw IKC zuidwestzijde van Noord						Uitbreiden IKC locatie Noordwest en toevoegen andere nieuwe IKC locatie zuidoost											
8. Bestaande projecten realiseren	Zoals Sweelincklaan, Mascagni I en II, Belini, Poort van Noord (Hoffmannlocatie).																	

ONDERDELEN VAN DE UITVOERINGSTRATEGIE

Randvoorwaarden op stedelijk niveau

Om tot uitvoering te komen, met name de verdichtingsopgave, zijn twee ontwikkelingen cruciaal:

De Mobiliteitstransitie is nodig om de verdichtingsopgave te kunnen uitvoeren: lopen en fietsen staat voorop evenals een ander parkeerregime inclusief ruimte-efficiëntere parkeeroplossingen. In eerste instantie gaat het vooral om parkeeroplossingen voor de grotere lopende projecten. De mobiliteitstransitie volgt de ruimtelijke ontwikkeling, te beginnen bij de grotere projecten. Er wordt 'van binnen naar buiten' gewerkt: stapsgewijs worden getransformeerd en wordt opgeschaald. Daarnaast wordt verkend wanneer 'grote infra-ingrepen' plaats kunnen vinden.

Energietransitie met adequate netwerken voor duurzame warmte en elektriciteit inclusief voldoende netcapaciteit. Projecten blijven op dit moment stilliggen of dreigen stil te liggen. De aanpak is cruciaal voor het doen slagen van de gestelde ambities in het gebiedsperspectief. Enexis en Ennatuurlijk hebben hier een belangrijke rol in. Dit omdat in de Transitievisie Warmte (TVW) staat dat het voor de hand ligt om in Noord het warmtenet uit te breiden, veel woningen die zijn aangesloten op het warmtenet ook een aansluiting hebben op aardgas en omdat duizenden woningen op stadsverwarming zijn aangesloten terwijl deze infrastructuur uit de jaren 60 aan vernieuwing toe is. De gemeente heeft hierin een regierol. Voor de haalbaarheid van dit gebiedsperspectief is de aanpak van de energietransitie cruciaal.

Samenwerking gebiedspartners

- Continuering gebiedsgericht werken met gebiedsteam, ook bij de uitwerking van de projecten. Het gebiedsperspectief als basis voor de (integrale) samenwerking blijven zien.
- Gebiedsteampartners verbreden met ondernemers/ winkeliers/ zorgaanbieders en marktpartijen zodat ze in nog bredere zin kunnen adviseren in voorzieningsprogramma.
- Samenwerking en meer zichtbaarheid van de zorg-veiligheidspartners.
- Rol van de corporaties verbreden en eventueel prestatieafspraken aanscherpen naar aanleiding van dit gebiedsperspectief. Hierin bijvoorbeeld voorrang van huidige bewoner (o.a. jongeren) vastleggen en hieraan instrumenten koppelen.
- Zorgvraag en behoefte afstemmen via zorgregisseur of zorgmakelaar.
- Samenwerking / lobbytraject energiepartijen om energietransitie voor elkaar te krijgen.

Vervolg participatie

- Houd de integraliteit van de participatie vast.
- Met de inzet van het participatieproces voor het gebiedsperspectief is er (hernieuwde) energie en vertrouwen bij de bewoners van Noord ontstaan. Het is zaak die vast te houden.
- Een werkgroep doet op dit moment onderzoek naar de participatie qua vormen, zeggenschap, instrumenten en communicatie. Koppeling leggen met nieuwe richtlijn omgevingsdialoog gemeente. De uitkomsten hiervan worden meegenomen in de gebiedsagenda.

- Verkennen om de participatie te laten plaatsvinden per ontwikkellijn via een inwonersplatform op themaniveau.
- Aandacht voor- en het versterken van jongerenparticipatie.

Vervolgstappen na afronding van het gebiedsperspectief

- Ontwikkeling van de uitvoeringsstrategie (in uitvoeringsagenda – lange termijn) via de lijn van de ontwikkelijnen inclusief de verdieping op de prioritering.
- Vormgeven van de gebiedsagenda met daarin de sociale programmering en organisatie samenhangend met dit gebiedsperspectief
- Aan de slag met de snelle winsten (korte termijn acties)
- Bestuurlijke verdieping op aantal thema's:
 - o Onderwijs en arbeidsmarkt
 - o Maatschappelijke, religieuze en culturele voorzieningen
 - o Zorg
 - o Energie en circulariteit
- Nader onderzoek op een aantal thema's
 - o Onderzoek naar kwantitatieve en kwalitatieve woonopgave, met name voor senioren en starters (ten behoeve van de ontwikkellijn lang leven in noord)
 - o De kwantitatieve opgave wonen en zorg aanscherpen na gereedkomen regionale Woonzorgvisie (ten behoeve van de ontwikkellijn Lang leven in Noord)

- o Voorzieningenniveau kwantitatief uitwerken en vervolgens per buurt specificeren, in samenwerking met 'de buurt' (als onderdeel van de ontwikkelijn De buurt centraal). In het verlengde hiervan is het van belang om maatschappelijke opgaven te borgen in de opdrachten en contracten van project- en gebiedsontwikkelingen (vastleggen zachte waarden).
- o Kwalitatieve en kwantitatieve uitwerken werklocaties in Noord (ten behoeve van de ontwikkelijn Doorlopende leer- & werklijnen).
- o Concretisering van de ruimte voor religie. Waar is exact behoefte aan, wat zijn de eisen die aan locaties worden gesteld en wat zijn kansrijke plekken en mogelijkheden?
- o Onderzoek naar invulling plinten.
- o Uitwerking en fasering openbare ruimte en mobiliteitstransitie (als onderdeel van de ontwikkelijnen Bestemming noord & Leven in de stadsnatuur (primair) en Gezinsvriendelijke omgeving). Eerste stap is nadere uitwerking in een goed kwantitatief onderbouwd verkeersplan om effecten van ingrepen in infrastructuur met tegelijkertijd een forse toename van woningen goed te kunnen inschatten.
- o Mede op verzoek van de omgevingscommissie, waarin het concept gebiedsperspectief medio april 2024 is behandeld:
 - Uitwerken kaders brede omgevingskwaliteit in bondig document inclusief opzetten uitvoeringsinstrumentarium (afwegen toepassen kwaliteitsteam) hoe dit te borgen.

Hierbij ook kijken naar meekoppelkansen voor transitie in de openbare ruimte bij de vervangingsopgave.

- Cultuurhistorie en omgevingskwaliteit uitdiepen (vervolgstudie), ook om richting te kunnen geven aan karakteristieke beeldkwaliteit.
- Parkeerregime en parkeerfonds
 - o Aanpassen van parkeerregime met invoeren van parkeerregulering en gebouwd parkeren conform de recente Parkeernota (2023). Vooralsnog is het vertrekpunt dat de gemeente de regie neemt op het realiseren van gebouwde publieke parkeervoorzieningen en op het organiseren van een hoogwaardig aanbod deelmobiliteit. Naast rijks gelden, het Fonds Stedelijke Ontwikkeling en de 'reserve parkeren' dient een nieuw in te stellen parkeerfonds ingericht te worden, waar ontwikkelende partijen, die niet in de parkeerbehoefte van de eigen ontwikkelingen voorzien, financieel aan bijdragen. Daarnaast zal aan ontwikkelaars een bijdrage gevraagd worden voor de deelmobiliteit.

Hart van Noord

Verbeelding vanaf de Beethovenlaan ter plaatse van het kruispunt Lijnsheike, met ruimte voor de fiets en de bus (knip voor de auto).